

Marta Urbanová

ZPĚTNÁ ZRCÁTKA

CÉSAR

Když přijela autem před jeho ošuntělý a záplatovaný dům, otevřel bránu. Nevítal ji ve smokingu, ale v pracovním. Neobjal ji ani nepolíbil, jen si ji zálibně prohlížel a začal ji provázet svým domem. Byl na něj pyšný, jako je máma pyšná na svého syna.

Dům má pro jednoho chlapa zbytečně moc místností, odhadla, moc prostoru a není tu nikde patrný vliv ženské ruky, není tu živočišné teplo, teplíčko, které má láskyplný dům mít. Nejsou tu cinkrdlátka, vázičky, kytičky, není tu hedvábno.

Celý dům ji zábl. Zdál se jí studený. Nesváděl ji, aby si tu poseděla a vychutnávala pohodu. Aby vklouzla do lenošky a četla si knížku. Aby si tu lebedila u kávičky. Asi k tomu účelu nebyl ani stvořený. Všechny pokoje byly obráceny na sever a k jihu do zahrady navrhl stavitel schodiště, koupelny a jakési záhadné komory.

Takový dům naruby, pomyslela si. Jen aby i on sám nebyl taky naruby. Seznámení s ním nebylo na úrovni, nic extra. Dalo by se říct pofiderní, nijak podle jejího gusta. Takhle navazují známosti primitivní chlapi, které ženou živočišné pudy, chlapi, kteří se chtějí uvolnit na jeden večer.

Nevím, proč jsem mu na ty jeho řeči naletěla. Co je ve mně silnějšího než můj rozum, neznámého, nekontrolovatelného, že jsem se od něho nechala hned líbat. A jak líbat. Ani nevím, co je to za člověka, a jedu za ním přes půl republiky. Někdy si připadám, že to nejsem já, že jednám jako smyslů zbavená. Jako by mi sám ďábel našeptával.

„Jaký máš boty?“ zeptal se jí. „Tady si obuj máminy mokasíny a jde se na soušku.“

Na hlavu si narazil pracovní čepici.

„Proč na dřevo?“

Spíš čekala, že ji bude tahat do postele. A on na práci. Asi nějaký cvok.

„Nevíš, jaký tu jsou zimy. Už bych nechtěl zmrzat a chodit se umejvat támhle do potoka.“

Co je mi do jeho zim. V zimě tu už dávno nebudu. Zvažovala, jestli mu to má vpálit do obličeje přímo nebo má zachovat dekorum.

Rozhodla se pro to druhé. Přišlo jí nevhod, že jí takhle vítá, ale nedávala na sobě nikterak znát, jak se jí takové přivítání příčí. Místo aby ji obskakoval, aby se jí věnoval, když za ním přijela jen na dva dny přes půl zeměkoule, zachází s ní, jako by tu měl být její domov. V takovém bohem zapomenutém kraji. Nikdy!

Podívala se z okna přes silnici. Viděla, že kopce se houfují kolem domu, za nimi tušila hluboké lesy. Potok běžel podél vozovky po okraj. Hučel a padal se stráně do rybníku přímo před okny. Hrozil rozlítím, zatopením silnice i domu.

Všechno v mlze. Mlha se tu rozvaluje, pohlcuje celou vesnici, drží se zuby nehty. Slunce nepustí. Kolem dokola prosvítá kulisa zalesněných kopců. Kolem dokola číší smutno. A kňučí stesk.

„Tady bych nemohla žít.“

„Za hodinu se zvedne a slunce dokáže zázraky.“

Když viděla, že na ni čeká, vyzula si módní střevíčky a zapadla do vyšlapaných polobotek. Proboha, takovéhle roztlemené škrpály jsem jaktěživa neměla na nohou, pomyslela si. Proč to nespálí?

„Nač máš tohle?“ ukázala na hromádku drátků.

„Až zreziví, tak je vyhodím. Ale dřív ne, byla by jich škoda. Mohly by se ještě hodit.“

Nějaký samorost, pomyslela si.

Než vyšli z domu, sejmul ze skoby trubku.

„Nač to bereš do lesa? Budeš vábit jeleny?“

„Jeden nikdy neví.“

Kroutila hlavou a následovala ho. Málem si před ním zaťukala na čelo. Málem na něj vyplázla jazyk.

Najednou měl přes rameno pilu a v ruce sekeru. Stoupal po schodech a před ním jedna terasa za druhou jako visuté zahrady Semírámidy.

„Podobný kotár znám. Jedna příbuzná má taky takový úhor. Když jde pro mrkev do polévky, aby vyšla ráno, chce-li se do oběda vrátit. Já na tvém místě,“ radila mu, zatímco zdolávala příkré schody, „bych uvažovala o lanovce.“

„Jakej úhor? Roste tu, nač si vzpomeneš.“ Současně se otočil a podíval se dolů na svůj dům.

„Střechu máš jak vrabčí hnízdo.“

„Každá vichřice si na ní zařadí. Spravím to.“

„Nejsi víc na střeše než v obývací?“

„Obývací mám pro návštěvy.“

Které nikdy nepřijdou, protože by v něm zmrzly a protože by se v něm cítily jako ve vyhnanství.

„Nač se tolik dřeš?“

„Stavím si pomník,“ lehce přehodil přes střechu svůj burácivý smích.

Hnusný chlap, ale přitažlivý. Až příliš chlapský. Živočišný. Zvířecí.

Nevycházela mu vstříc, držela se zpátky. Byla spíš založena na řečičky, na jemnost, na duši, a tenhle chlap, kdo ví, jestli nějakou duši vůbec má. Budí dojem, že právě vypřáhl voly. A takoví chlapi mají humpolácké jednání a přízemní myšlenky.

Mlha se začala zvedat a propouštět teplé paprsky.

Dům maličko projmutý v pase rozhodil na tuhle stranu bílou sukýnku a červený klobouk měl najednou frajersky do čela.

„Je jak Popelka.“

„To snad ne.“

„Od silnice přebírá hrách a tady ze zahrady se natřásá v plesových šatech, než časem ztratí zlatý střevíček,“ vysvětlila.

„Ze zahrady jsem ho obítil, ale od silnice ještě ne. Časem.“

„On má představu, že práce na baráku vydrží navěky, ale to se mýlí. Stará barabizna je jak chobotnice," ozvala se odněkud zezdola, ze záhonů jeho matka a táhla v igelitovém pytli po schodech nahoru hnůj. Sotva popadala dech, pytel se vzpíral jako živý. „Obtočí si tě a do smrti nepustí."

Žena na ni hleděla jako na zjevení.

„Hučím do něj, ale jako bych házela hrách na zeď," stěžovala si. „A palici má, že by s ní skálu rozbil.“

Bože, to je babka. Správná a kurážná. Líbila se jí.

„Nepředstavíš mě?"

„Je čas.“

Obrátil se k matce zády a protáhl se škvírou v pletivu.

„Měl bys spravit plot," volala za ním.

„Však spravím."

„Pošlapeš trávu! Podupeš, a sekat nebudeš!"

Zmizel v lese.

Ona za ním běžela jak ovečka, ale žádná poslušná ovečka, spíš jak tvrdohlavý beránek. Zastavovala se a růžky trkala kolem sebe, ukusovala šťavnaté lístky a hrabala kopýtky zbůhdarma v trávě. Měla svou hlavu.

„Matka tu bydlí s tebou?"

„Ne. Chodí sem obdělávat zahradu."

„Ty ji za to platíš?"

„A tebe platí za vtipy?"

Vyběhl z lesa.

„Pojď," lákal ji na chlapeckou práci, ale ona zůstala uprostřed louky. Prokoukla tuhle chvíli a nemínila se podrobit. Přece sem nepřišla jako námezdní síla.

Zatracený chlap! Vidím, že jsem se napálila. Ale jen jednou. Jednou a naposled!

„No poběž, pomůžeš mi řezat," volal z lesa.

To tak! Tahat pilku. Z toho jsem už vyrostla.

Brouzdala se neposečenou strání a kolem ní do pasu trávy a vůně. Houpaly se, nakláněly, sváděly k posezení. Přivírala oči, clonila si je rukou proti slunci. Motala se a ztrácela v těch travách, splývala s nimi. Vzrušovaly ji, chtělo se jí rozpráhnout paže a běžet. Utíkat až na konec světa. Bylo jí fantasticky, jako když byla malá. Rozpráhla ruce, ponořila je do trav a začala se smát. Pořád se smála, jako by měla zavraždit nebo byla opilá.

Už už se zdálo, že ho svede, že on se podívá, nechá řezání, odhodí pilu a urve si ten obraz pro sebe. Že si ho schová, že za ním poběží, popadne ji do náručí, povalí do trav, zlíbá. Ale on ne.

Jak beran. Zůstal, kde byl a pižlal ten nanicovatý klacek, jako by to bylo její tělo.

Odtrhl od ní pohled, naměřil na kmene dva metry a odřízl je pilou. Dvoumetrový kulán vyhodil na cestu.

„Nestůj tam a poběž! Práce šlechtí," křičel z hustého maliní.

„Jen toho, kdo to potřebuje," překřikovala ho. „Nepotřebuji být vyšlechtěná.“

Zasmál se a znovu ji lákal. Kdo s koho.

„Pojď, vždyť je to jen sport."

Ale ona dělala, že neslyší, trhala a splétala do vínku pampelišky. Mastná oka. Žluté lívance. A po způsobu desetiletých si klekala ke každé smetánce a výskala radostí.

„Kup si Black & Decker," vykřikla.

„Ta je slabá. Pojď za mnou," bylo slyšet jeho hlas po celé vesnici.

„Když jsi na soušky, to abych ode dneška nevečeřela.“

„Chytej!“ vyhodil druhý kulán. „A víš, že si ji koupím. Těch pár táců na ni obětuju.“

„A pro mě?“

„Pro tebe i Harlekýnovy milióny.“

Sáhl pro trubku a vyšel s ní do slunce.

„Zbláznil ses? Budou myslet, že ve vsi hoří.“

„Tvý srdce?“

„Ty blázne. Blázne bláznivej,“ křičela, zatímco běžela přes louku pryč od něho.

Otočila se. Trumpeta v jeho ruce se zablýskla, jako by v ní zažehl oheň. Slunce zapalovalo ve žlutém kovu desítky ohniček a ty ho kvapem rozežřivaly. Jak ji udrží v prstech?

Vyběhl jí naproti a ona se zalykala smíchem a nevysvětlitelným strachem. Vzrušoval ji.

„Žádný milióny. Chci Herkulovy lázně,“ stačila ještě křiknout.

Přiložil nátrubek ke rtům a v lázních se roztočily chromované kohouty a vřidelní voda tryskala do nebe. Stříkala mohutným proudem, vysoko strání, lesem, gejzír zasáhl celou vesnici. Tóny kropily střechy, údolí, sypaly se do potoka, klouzaly po střechách, ohýbaly špičky smrků, klasy trav.

Matka na zahrádce zapoměla na kraclíčku a narovнала si záda. Vrtěla hlavou a mávla rukou, jako by chtěla tím gestem povědět: s tímhle nic nesvedu. Ví Bůh, po kom to má.

Celá vesnice s nimi dvěma poslouchala, dokud poslední tón neztratil dech, dokud se neodkutálel, nezeslábl a nezmizel ve strání.

Vylil z trubky pár kapek a uťal tu chvíli jako nožem. Nenechal jí čas na dosnívání a natáhl k ní ruku: „Jde se na konvalinky!“

Trubku a pampeliškový věnec pověsili na plot a kráčeli vedle sebe do svahu. Brodili se trávou po pás, ona ji nabírala do dlaní jako vodu a propouštěla mezi prsty. Hladila ji. Vlasy jí poletovaly kolem hlavy jak pod teplým fénem a on měl štítek čepice frajersky vzhůru.

Sakra božský chlap. Ten to má daný od Boha. Jak beran. Tu sílu a paličatost. Žádná ženská mu nemůže odolat. Ale zabít ho. Zabít ho je málo.

Takhle se jí začínal líbit. Chlap má vědět, kdy je čas na práci a kdy má dát práci vale. Ještě se spolu nemilovali. Ještě ne. Jen ji párkrát políbil. A sebralo jí to. Podrazilo jí to nohy a neslo a cloumalo s ní jako dravý proud.

Proto přijela.

Pohoda chvíle není jen ve slovech, pomyslela si, když k ní napřáhl ruku. Ale jeho dlaň nedostihla její, zčistajasna prodloužila štítek jeho čepice. Nedíval se na ni, ale někam dál.

„Mizera! Je tu zas!“ spíš sykl, než zašeptal: „Přines pušku! Visí venku na zdi!“

Proti nim s hlavou vraženou mezi přední nohy beran. Veliký jako dům a hrozivý, že šel strach.

„Co je?“

„Leze mi do zelí.“

„Vždyť tu žádné nemáš.“

„Už seš zpátky!“

„Už letím.“

To tak! Podrobit si mě! Na to zapomeň! Říkala si cestou.

Hned věděla, že půjde proti němu. Musí jít proti němu, musí s ním bojovat, jinak by všechno prohrála.

Odběhla, ale nevracela se s puškou. Držela v ruce pampeliškový věnec. Odvážně a po krůčcích se přibližovala k beranovi.

Ten stál, hlavu skloněnou, jen ji nabrat. Nedovedla číst v jeho očích, ale patrně z nich čísel vztek.

„No tak, nevyváděj," hovořila k němu měkce a po milimetrech se přibližovala.

Beran měl stále hlavu mezi nohama, a přitom ji měl na mušce. Rohy mu trčely hrozivě a on si toho byl vědom.

Koutkem oka zahlédla sekeru. Přibližovala se a už se zvedala k ráně.

Baran viděl jen ji, sekeru ne.

Ona už stála přímo proti beranovi. Pomalu k němu vystřela ruce a nasadila mu pampeliškový věnec mezi rohy. Uskočila na bok, ale chránila ho rukou.

„Je César!" vykřikla.

Poté se postavila před berana a stejně odhodlaně jako on se i ona vzepřela muži se sekerou, přestože neměla špičaté rohy, přestože byla žensky něžná a bezbranná:

„Je César! Nemůžeš ho zabít!"

MÁJOVÁ

Večer nezatáhla rolety. Ať si časně ráno slunce přijde do pokoje, ať ji probudí. Nemusí spát do poledne. Ráno ji probudily manželovy kroky na schodech. Už je vzhůru, pomyslela si a slastně přivřela víčka. Stále na něho čeká, jako holčička. Už léta se chvěje o něj úzkostí. O jeho lásku.

Jeho kroky na koberci byly tiché a v mžiku stály u postele. Vklouzly k ní pod pokrývku. Udělala mu místo, ale ne tak, aby od něho byla daleko. Chtěla se ho dotýkat celým tělem.

Nepopřál jí dobré jitro, ani na ni nepromluvil. Nebylo o čem. Vznikla mezi nimi němá pohoda. Jistě to cítí stejně on jako ona. Jeho horké tělo, které se k ní otočilo. Prudce ji objal a začal ji líbat. Vyšla mu neznatelně vstříc. Byla vláčná a něžná, i když její ruce se toho prozatím nezúčastnily. Byly jaksí mimo. Jen pomalu vyplouvaly zpod pokrývky a jemně se šinuly po jeho pažích vzhůru k ramenům. Věděla, co přijde, jaký pohár lásky jí nabídne a rozespale a blaženě jej přijala. Pila pomalu, vychutnávala každý doušek, až jí jako víno zachutnal, omámil natolik, že se jeho vůni a síle podmaňovala, ztrácela nad sebou kontrolu a bez skrupulí a výčitek si brala jeho obsah a vychutnávala jej až do dna.

Když se položil nazpět do peřin vedle ní, vzal si její dlaň a položil si ji na tvář. Leželi dál mlčky. Nechávala v sobě doznívat tu ranní šťastnou chvíli.

Než vstal, otočil se k ní, pohladil ji po tváři a řekl: „Vypadáš tak mladě.“ Řekl to zjihle a něžně.

„Vždyť jsi říkal, že tě už nevzrušuju.“

Nechtěla to říct a řekla. Nechtěla ho tít a řáta. Než vstali, ona se stáhla do svého nitra. Prošla jakousi zástěnou zpět do sebe.

Žili tak tři roky. Ve dne každý na svém místě, ve svém světě, se svými myšlenkami, ve chvíli spojení prostoupení něhou, zasažení žárem, spalujícím ohněm.

Ona celé tři roky, ne že by ji oživovala, ale měla v sobě tu hroznou jizvu ublížení. Tu ránu, která nebyla navenek nikterak viditelná, ale ve skutečnosti byla v ní. Od rána do večera, ani v noci jí nedala spát. Neodcházela, netlumila se, nezacelovala se. Některé dny vyvstávala ve své hrůze, vířila v myšlenkách a ne a ne se jí zbavit. Vracela se nahodile, byla v ní. Byla jí prostoupená. Zdálo se, že natrvalo.

Jeho post byl poněkud odlišný, jak se jí zdálo, jak jej viděla. Podezírala ho, že se jí snaží dostat zpět do starých vyjetých kolejí, do její slepé lásky k němu. Že mu chybí její obdivování, její doteky, vášnivé a oddané pohledy. Její všudypřítomná psí láska.

U mužů se zálety omlouvají.

Tato psychiatrova věta jí nešla z mysli. Namísto, aby jí pomohl, jí vpálil do přímo do obličeje, že je ve svém věku přímo naivní.

Ztratila tak poslední záchytný bod. Teď se bude léta potácet a trápit, než se hrot otupí nebo než si na něj zvykne a přestane bolest cítit. Malá naděje.

Podívala se oknem. V zahradě kvetl zlatý déšť. Sešla do jídelny a na stole byla naservírovaná snídaně.

Aby si to vyžehlil ještě víc, mohl by mi říct: Dobré ráno, miláčku, vidíš jakého máš manžela, zná pí na padesát míst.

MARION

Začalo to v jednom hotelu na západním pobřeží. Buď ve Williamsu nebo v Page. V takovém hotýlku, co se drží cesty a při zemi, do pokojů se chodí přímo zvenku a jaký znáte z filmu Psycho. Jsou v něm široké postele a sprchujete se za průhledným závěsem.

Podávala se snídaně. Marion zamířila k opékači toastů. Ty ale nikde neviděla.

„Kde jsou?“ zeptala se muže v klobouku, který stál poblíž.

„Tady,“ odpověděl.

„Ale kde je ten toastový chleba k opékání?“ zeptala se důrazněji, protože odpověď pana Ivana postrádala logiku.

„Tady,“ řekl a pokračoval. „A zeptáte-li se mne potřetí, odpovím stejně.“

Jeho odpověď ji zarazila, a potřetí se nezeptala. Chvilí zírala do prázdna a přemýšlela: do té doby téměř nevnímala toho muže za volantem, jeho znalosti, ostrovtip, ani jeho šarm. Obojí přehlédla, neboť se po cestě ustavičně soustřeďovala na úchvatnou krajinu kolem, protože Amerika ji prostě uhranula. A nyní, po jedné jediné větě stál před ní úplně jiný muž, neuměla si to vysvětlit.

Podívala se pozorněji kolem opékače a pochopila. Vzala jeden kelímeček s těstem a vylila ho do toastovače, ten překlopila a čekala čtyři minuty. Pan Ivan mezitím odešel. Věděla, kam se posadil, a zamířila k vedlejšímu stolku a posadila se tak, aby na něj viděla. Začal ji zajímat. Jeho slova u ní padla

na úrodnou půdu a okamžitě vyrašila. Než nasedla s ostatními do auta, výhonky hnaly do květů. Neuvěřitelné, co dokáže jedna věta.

Její místo ve voze bylo pro ten den docela vzadu. Pan Ivan seděl za volantem a jeho klobouk lemovaný zelenou úzkou stužkou visel na palubní desce, šňůrkou zachycený o knoflík rádia.

„Pane Ivane, klobouk máte sladěný s tričkem. To každý den?“

„Vy jste si všimla?“

Někde během jízdy arizonskou pouští vyprávěl historku, která měla charakterizovat chytrost místních Indiánů: „Tady v těch místech měla být prodejna s ručně vyráběnými košíky, nevíte, kde bych ji našel? Nevidím žádný obchod. Jeden zdvihl hlavu a změřil si mě: Dej mi padesát centů a povím. Podal jsem mu dva čtvrtáky a on je strčil do kapsy. Tak, kde je ten krám, vyzvídal jsem dál. Už ho zrušili.“

Ona se rozesmála, jí se ta historka zdála úchvatná, kdovíjak vtipná.

V Údolí bohů jen pro ni jeho otázka: „Kam vede ta silnice?“

Podívala se pozorněji. Auto mířilo rovnou k úpatí hor. Skalní útvar se tyčil jako nepřekonatelný masiv do výšky dvou tisíc metrů. Marion seděla tentokrát na předním sedadle vedle řidiče.

„Pane Ivánku, to nemyslíte vážně,“ zaúpěla a svezla se do sedadla.

Ostatních šest pasažérů zmlklo.

Ivan vjížděl autem do kolmé stěny. V strmých serpentínách se Marion zmocnila hrůza a donutila ji zavřít oči. Co kdyby se přehřál motor a vyplivnul, co kdyby Ivan o zlomek vteřiny později sešlápl brzdy? Co kdyby nevytočil zatáčku? V tu ránu je s námi konec. Auto vyletí, křápně do stěny a vyrazí nám všem mozek z hlavy.

Jejich život visí na vlásku. A ten vlásek drží Ivanovy ruce. Jeho snědé krásné ruce porostlé rudými chloupky. „Zastaví se mi srdce, umřu!“ Vykřikovala, když štěrbinkou oka zahlédla propast pod stěnou. V tu chvíli se nemohla na něj ani na jeho ruce podívat. A on byl nad tím vším jako bůh.

Nahoře na vyhlídce všichni vystoupili a mačkali spouště fotoaparátů, jen ona nic. Ani nemohla vystoupit z auta. Byla stále v šoku a přimražená.

Večer na široké měkké posteli se vracela do San Diega. Kráčela sama po pobřeží kolem hotelu Coronado. Ivánkův hlas šel s ní: Stavěli ho Čičani v roce 1888. Tady se setkal Eduard s Wallis.

Polovinu obrazu vyplňoval bílý hotelový komplex s červenými střechami a zbytek kovový oceán. Těžkými vodami dorážel na pobřeží, lenivý, nepřátelský. Ostatní se šli smočit, ona ne. Ona se jej bála, jako by v sobě ukrýval olovo a za obzorem konec světa. Loudala se a v oknech hotelu hledala lásku těch dvou. Závratnou lásku, stav mysli převracející realitu.

Dalšího dne stála Marion v Bryce kaňonu opřena o parapet. Téměř nedýchá a pokouší se o ni zavrať z mistrovského veledíla přírody. Přesto vnímá vedle sebe Ivánkův klobouk.

„To je neskutečné. Tahle krása mě zabije,“ zpovídá se.

Figurky zástupů se vrší v poschodích a slunce je barví dočervena. Kamenné postavičky vyplňují scénérii až k obzoru jako seřazené vojsko, jako terakotová armáda doprovázející čínského císaře do Hádovy říše, jako diváci tisíců se ve všech galeriích divadla. A všude kolem ní Ivánkovo teplo. Posadili se spolu na nízkou zídku a vybalili svačiny.

„Budu vám psát,“ řekla ovlivněna neopakovatelnou atmosférou, „ale vy mi psát nemusíte.“

„Maruško, já vám odpovím.“

Věřila mu.

V Las Vegas v patře hotelu vzdychla: „Ivánku, co je tohle zase za nádheru?“

„Jsme v Itálii, v Benátkách.“

Po kanále přijíždí gondola. Veze pasažéry. Gondoliér zastaví loď a zpívá jako v opravdových Benátkách. Marion slyší v jeho tónech ptačí kavatinu a šum moře ztišujícího se v laguně. Když dozpívá, Ivan se odlepí od zábradlí: „Přejdeme na náměstí Marka.“

Celá skupina ho nevěřičně následuje. A skutečně. Jeden krok a octli se na náměstí, hosté večeří u kulatých stolů a z parketu podmalovávají atmosféru hudebníci. Nad hlavou čisté nebe. Marion se vidí mezi těmi hosty, na balkóně v odpoledním krátkém stínu a dotýká se jí žár prudkého slunečního světla, jež párou stíny holubů dosedající na rozpálenou dlažbu.

„Kolik tady stojí večeře?“

„Tak třicet dolarů.“

„Dala bych padesát,“ vydechne Marion v euforii, „jen za posezení, bez večeře.“

Kdyby to bylo s vámi, dala bych nevím co, ale kdoví, zdali bych to přežila, pomyslela si...

Přejít přes kymácející se Golden Gate Bridge v San Franciscu je dobrodružství. Marion má dojem, že závěsné lano o téměř metrovém průměru ji neudrží. Stojí opřena na píd' od Ivánka, oba mlčí.

Protože nemám nikoho, kdo by mě vzal za ruku, položila bych si vaši dlaň na tvář a chvíli si ji tam podržela. Tohle by mu ráda řekla, a neřekne.

Uprostřed četných obchůdků přístavní čtvrti Fisherman`s Wharf Ivánek upozorní: „Dvacet osm let tu žebrá.“

Marion vidí dvě zelené větve a po straně misku s drobnými. V zákrytu větví sedí stařec a bafá na lidi. Marion to ví, jde zezadu, a když i na ni vybafne, málem spadne.

„Žebráci tu jsou bohatí,“ upřesní Ivan.

„Nesejí a nesklízejí. Někde jsem četla, že žijí jak boží ptactvo.“

Za Monterey na 17-Mile Drive vyjekla: „Že někdy spatřím dům Robinsona Jefferse, to nemůže být pravda. Můj sen tak vysoko nemířil.“

Zaslechl to. Sjel do letoviska Carmel a hledal Jeffersův dům. Z vozu se ozvaly hlasy, ať se vrátí, že o nějaký básníkův dům nemají zájem. Ivan neslyšel. Jeho i její oči po něm pátraly. Poznali ho současně. On zastavil a ona vykřikla: „To je on! Jestřábí věž.“ Nikdo z vozu nevystoupil a ona přes sklo auta v extázi mačkala několik minut fotoaparát.

„Dlužím vám políbení ruky,“ řekla.

Ostatní se rozesmáli a on s úsměvem odpověděl: „Maruško, to není třeba.“ A mezi čtyřma očima mu poděkovala za to, že šel proti všem. On jen vysvětlil: „Jsem beran.“

Ve stráních členité pobřežní silnice dominovaly pontifikální kytky a Marion mezi nimi hledala Maskerelova hřebce, Jeffersova velkého grošáka.

Ten příběh ji pohltit. Měla ho náhle před sebou. Kalifornie sfoukla lampu a rozběhla se k ohradě. Podoban lvu potřásl temným vodopádem své hřívy. Donesl se k ní jeho pach. Divoká láska ji zdupala. Pojď, vyrazíme si na kopec. Krasavče! Krasavečku! zamumlala. Roztřesená jak v horečce, když kotníky svíraly měkké slabiny. Větve jírovců jí letěly nad hlavou, cítila mezi stehny pohybující se svaly. Kdybych tě tak mohla snést! Ty velký Bože!

Nikdo z pasažérů neznal Hřebce grošáka. Jen on, Ivoušek. Nikdo jiný netušil, že Kalifornie zabila boha. K nikomu nepromlouvala Jestřábí věž, ani Elegie pro Unu: jestliže je čas toliko jiný rozměr... Marion naskočila asociace: „Než jsem odjela, šla jsem říct manželovi, ať mě na této cestě ochraňuje a zapálila jsem mu na hrobě svíčku.“ V autě bylo ticho.

Na příští vyhlídce všichni vystoupili a čekali s připravenými fotoaparáty na sebemenší gejzírek možné velryby. Jen Marion ne. Zůstala s Kalifornií nad mrtvým tělem hřebce.

Naposled spolu na mostě v zeleném zrcátku řeky Colorado, tam hluboko dole v korytě skal.

Na letišti ji Ivan políbil na obě tváře a ona do krempey jeho klobouku zašeptala vroucné vyznání: „Budu vám psát.“

On slyšel, ale čas ho donutil, aby ji propustil ze své náruče.

Zamilovala jsem se, řekla si, když seděla v letadle. A hned po návratu domů mu poslala první dopis.

Ivánku, nastoupila jsem do letadla. To zamířilo na východ. Ale za Las Vegas se náhle otočilo a vrátilo. Řídíte-li auto, neotáčejte se. Sedím docela vzadu a vidím na palubní desce váš klobouk. Někdy zvednete z přihrádky mapu, položíte ji pár vteřin na volant a zase vrátíte. Vidím jen vaši ruku, veze mě do krajiny snů, uchvacujícími kulisami, které se ukládají jako plástve do mého mozku. Vaše auto náhle opouští tuto krajinu, tuto zemi a zvedá se k oblakům. Vezete mě vstříc lásce, vezete mě vesmírem.

Vím, že až vystoupím z vašeho auta, až se octnu sama doma, bude ta krása mít stejnou intenzitu jako bolest.

MÍSTO NA SLUNCI

Dávno před tím, než nám sametová revoluce předala klíč od západních bran, než jsem roztáhla křídla a vzlétla s hejnem do zemí zaslíbených, jsem hledala svoje místočko v zemích, kde zítra znamená včera, svoje hnízdečko, kam bych se ráda vracela. Toužila jsem najít plácek, který by mě laskavě přivítal, který by mě sevřel ve své náruči a pošeptal: Dívenko, tady jsi doma.

Moskva a Jalta, s ulicemi a krajinou drženu pevnou rukou na uzdě, striktně mlčely. Doufala jsem, že by se můj dolíček mohl ukrývat v Jugoslávii, ale ne. Kilometry skalnatého pobřeží a strmé srázy padající do Jadranu vyvolávaly závrať. Nic než závrať z visutých silnic kopírujících propasti letovisek u paty mořských vln. Později po prvním pocitu volnosti, v zapovězené Itálii jsem lovila v nočních uličkách přeludy svého teplíčka, avšak životaschopné můry, vzdalující se lampě rodinného stolu, jsem nelapila. Ani Anglie protkaná svými uklidňujícími parky, balzámovou krajinou mě na udičce neudržela. Nevyjímaje Londýn se svou bohatou historií. A už vůbec ne Malta se sporými stíny obřích kaktusů, pevností San Elmo a vyhlídkovými loděmi kotvícími ve Vallettě. Z Tunisu už dávno odešlo vojsko Hanibala, z Kartága zbyly rozvaliny, na tržištích vás lapají prodávající do svých sítí a zatímco se vám uklánějí, šmátrají vám v kapse. Tak proč tady? V Egyptě se slunce odvážilo spálit na škvarek každý lísteček bez vody. V tržnicích co krok, to dotyk, na zemi kuřáci opia. Ve Španělsku bujela spleť hotelů, rozpínala se podél pobřeží a nebyla k zastavení. Na ostrově Gran Canaria, číhá v útrokách žhavá láva na svůj čas. O Mallorce by se dalo říct možná, snad, ale na Gaudího oltáři v katedrále La Seo houfně odplouvají galéry neznámo kam a jejich dálky lákají přísliby. Sedím v kostelní lavici jako přibitá, oči na vzdušných plachtách, ale magnet příslibů je neodolatelný. Tudiž

nikde na mých cestách mě nezdržely objímající paže krajin ani měst, nikde nestrnulo mé srdce v úžasu, nikde na těch cestách nevrstly mé nohy do země.

Až tam. Tady na druhé straně zeměkoule. Na západním pobřeží Kalifornie. O jistou mírku mého ukotvení se zřejmě přičinil nekonečný Pacifik. Tichý oceán. Trčící proti obloze jako skalní stěna. Mocné zvíře převalující se temnými vodami od obzoru k hraně pobřeží. U San Diega kopíruji jeho hranici vod, aniž se mu přiblížím. Mám na zřeteli jeho tlamu i mocné tlapy, i když se z druhé strany skví ve vši kráse klenot viktoriánské architektury, hotel del Coronado. V souladu krása a zmar, nebe a peklo. Protiklady stížené úžasem.

Nevím, jestli můj údiv a ukotvení nemá na svědomí také tektonická činnost v hlubinách země. Jestli na mě nepůsobí, nevtahuje mne do svých siločar. Jestli to není ona, kdo mi dává pocit jistoty, že tady je to místo, o kterém sním, že toto je můj domov. Buď jsem tu v minulosti žila, ale spíš bych uvítala naději, že tu prožiji příští život.

Tuším, že se příště narodím v San Franciscu. Pod některým ze čtyřiceti pahorků kolem stejnojmenné zátoky. Že kulisu města bude provždy uzavírat Tichý oceán, modrá plocha přecházející na obzoru v nebeskou báň. A jeho modř bude protínat hnědočervený visutý most. Jeden z nejdelších mostů světa. Jeho kymácející chřastící sloupy s bludičkami pouličních lamp, které mu daly jméno: Nejkrásnější most světa – Golden Gate Bridge.

Budu v tomto městě žít, budu tu pracovat, milovat a stárnout. Budu mít v malíku ulice vydlážděné neodolatelnými lákadly, třpytkami obchodů. Občas navštívím na Telegraph Hill mrakodrap Coit Tower, jenž má tvar hasičské stříkačky, abych si vychutnala podmanivý výhled na nádherné okolní pahorky. Panorama se za léta mého života bude měnit.

Občas zavítám do přístavní čtvrti Fisherman`s Wharf pokochat se pohledem na jachty, poslechnout si neúnavný řev povalujících se lachtanů. Už tam u mola nepotkám téhož bezdomovce, osmadvacet let bafajícího na lidi. Jistě jeho místo s kasičkou obsadí jiný a já porovná, jestli jeho vize žebrání se stala rafinovanější či ne.

Nebo si zajedu lodí k objektu bývalé káznice Alcatraz, někdejšího domova Al Caponeho, a jiných nebezpečných vězňů. Budu korzovat půlnoční Market Street, potkávat lidi beze spěchu, mířícími za nákupy, za zábavou, ve skupinách, ve dvou, osamělce se svými čtyřnohými miláčky.

„Proč jdete na koncert s tím pitbulteriérem?“

„On tuhle hudbu miluje.“

Na kraji ulice si bude znovu rozestýlat zpola pokojný spánek, jehož sny se rozplynou v zívajícím svítání. Budu se jim bez obav vyhýbat, těm spícím bezdomovcům, ptactvu nebeskému. Nebudou mě pohoršovat, budu smířená, svobodná. Budu šťastná. Nevím, jestli jim nakonec nebudu závidět jejich nezávislost na majetku, jejich slunce, prostor pod široším nebem. Myšlenky létající vysoko v povětří.

Občas stanu v úžasu nad pobřežními útesy pacifické dálnice. Jistojistě se několikrát vydám do Monterey, kde vzpomenu Steinbecka, jeho veselých mexických povalečů, a posléze zavítám do Carmelu k domu Robinsona Jefferse. Jeho kamenný dům tam bude ukotven, jeho verše tam stále budou slyšet v šepotu jírovců.

Až budu ve věku, kdy nebudu snadno vybíhat do příkrých ulic, chytím se tyče pozemní lanovky a na stupačce pomocí nekonečného lana dojedu kamkoliv, třeba do Čínské čtvrti.

Proč San Francisco, proč právě u protinožců jsem našla své místo na slunci? Odpověď není ve mně, je v nebeských drahách. Zřejmě se příště narodím v jiném souhvězdí, budu mluvit jinou řečí, ale budu milovat podobně, ne-li stejně.

Proč California? Proč právě ta?

Nemám argumenty, je to jen pocit sounáležitosti k tomu místu, k zdejší krajině, k prožitkům. Jsem už doma, ale ještě stále tady, na druhé straně zeměkoule a nevím si s tím rady. Je to silnější než já. Je to droga. Amerika je droga.

DĚTI POSUDKŮ

Sjížděla jsem autem do údolí k vesničce, jejíž sporé uskupení avizovala lípa. Stoletá lípa vzrostlá nad výši všech střech, proschlá od úderů blesků a v neposlední řadě unavená přemírou hnízdění času ve svých větvích a v každoroční síle vzlínání mízy. Není už nikdo z těch, kdož by pamatoval kmínek uvázaný ke kůlu, mladickou nerozvážnost vykotlaného kmeta s mnoha uťatými kmeny v koruně, s železem obručí vzrůstajících do jeho těla.

Projela jsem krokem kolem stromu, aniž bych si toužila připomenout zdejší školní výlety, prašnými cestami klopýtající své ukoptěné dětství následující stín pana učitele a dohánějící míru jeho dlouhých kroků, které mne nemohoucí táhly až k padnutí.

Dům, který jsem hledala, ležel osamocený na kraji lesa s hlavou na předních packách. Mžoural po očku jako spokojený pes k cestě, po níž jsem přijížděla. Nezvedl se a neštěkal, nejevil známky života ani radosti. Lhostejně čekal. Zaparkovala jsem auto mezi kmeny statných smrků u cesty a mimoděk jsem na chvíli upřela zrak do jehličí, vábící mé oči k zahlédnutí klubajících se kloboučků v podhoubí.

Do tichého ševelení větví za mými zády zachrastila branka.

„Konečně. Našla jste cestu snadno?“ Vítal mě sonorní hlas.

„Kupodivu ano.“

Majitelka hlasu nestála ve střelnici, ale u své otevřené branky v kymácivém plaňkovém plotě a nic nenasvědčovalo tomu, že by zde byla doma.

Trvalo pár roků, než jsem uvěřila jejímu hlasu, její vizáži a posléze i srdečnosti, než jsem přikývla na její pozvání. Několikrát mi nakreslila plánek cesty v domnění, že přijedu.

Stála jsem teď konečně před ní. Víkala mě jako dceru, toulající se bůhvíkde, až konečně našla cestu domů. Div mě neobjala, jak byly její ruce vstřícné, plné radosti. Neudržela se, aby mi nesypala květy pod nohy pěšinou k jejím dveřím.

Uvedla mě do kuchyně a já se posadila ke stolu, proti oknu. Uvařila kávu a snášela na stůl talíře dobrot. To jí nebránilo v tom, aby neskrblila řečí a nadšením.

„Konečně jste tady. Co jsem se vás načekala.“

Z vedlejšího pokoje dokonce přinesla štos knížek, aby mne ujistila, že její zájmy jsou skutečně ušlechtilé.

„Je krásná,“ pochlubila se s hrdostí a dokonce tu navrchu pohladila. „Mohu prosit o podpis?“

Překvapila mne. Nikdy bych v této ženě nehledala smysl pro poezii. Bohaté havraní vlasy měla vyčesány jako cizokrajný květ s omamnou vůní afrodisiaka pro mužský svět a její ruce jako by byly zvyklé nabíjet mužům pušky, než zacílí za jejími zády papírové růže. Z jejích očí vyvěral temný živočišný proud, něco naprosto neslučitelného s mou poezií.

Podepisovala jsem knihu, zatímco ona přede mnou otevřela desky svého sametového památníčku, léta uloženého v nejspodnější přihrádce příborníku.

„Nemohli jsme mít děti, proto jsme si adoptovali děvčátko,“ ukazovala mi fotografie. „Je moc šikovná. Tyhle perníčky pro vás sama upekla a ozdobila.“

Nevěřicně jsem hleděla na tu jemnou sněhovou krajku na každém srdíčku.

„Vezměte si.“

„Takovou krásu sníst, to by byl hřích.“

„Teď je celý týden ve škole. Jezdí jen na víkend.“

„Máte odtud daleko k lidem.“

„Hodně čtu a když se mi zasteskne, vyjedu si autem do vsi nebo do města.“

V památníčku listovala, prošla mládí, sousedy, kde co. Zeptala jsem se jí na manžela. Chvilí jako by otázku neslyšela. Ostýchala jsem se jí zeptat znovu. Když už jsem její odpověď neočekávala, řekla:

„Do důchodu dělal ve Vísece tajemníka.“

V mé rodné vsi. Mozek mi v tu ránu vypověděl službu. Trvalo pár vteřin, než se vzpamatoval a já s ním.

„Od kdy?“ zmohla jsem se na otázku.

Řekla od kdy a byla to přesně ta doba, kterou jsem očekávala.

Začala jsem si souvislosti srovnávat v hlavě. Viděla jsem svého tatínka, který po nátlaku odevzdal své hospodářství do JZD a potom s umaštěnou čepicí v ruce chodil tajemníka prosit. Aby se dcery dostaly na školu. Aby se ta, co krmila krávy, dostala do učení, pak na střední školu, potom na vysokou, aby si mohl skácet jasan na své louce, aby mu nesebrali zahradu.... Stále bylo oč prosit.

Mezitím, co jsem se toulala rodnou vesnicí, paní stále od stolu odbíhala k plotně. K polednímu, když došla k poslední stránce, náhle knížečku zaklapla a řekla:

„Je čas k obědu,“ a servírovala na stůl talíře.

Podivila jsem se, že ne dva, ale tři. Než nalila polévku, odběhla ven. Vzápětí byla zpět a nalávala do všech tří talířů.

Do dveří za mými zády přišel její manžel. Pozdravil, já odpověděla, ale ruku jsem mu nepodala. On se posadil naproti mně. Zvedl lžici a začal jíst.

Chtěla jsem také zvednout svou lžici, ale ta vážila snad metr. Nevěřicně jsem mrkla na protějšek. Brzdíš houpaček! Tohle že byl tajemník? Nemohla jsem si to srovnat v hlavě. Šok za šokem. Nevím, jestli jsem zpočátku ženě odpovídala na otázky, ale posléze jsem se vzpamatovala. Vyřídím si s ním účty. Začala jsem vyprávět o svém mládí, o našem otci. Vyprávěla jsem ne pro jeho ženu, ale pro něj.

„Když nám odváděli koně do družstva, to byl pohřeb v baráku. Všichni jsme plakali.“

On mlčky převaloval v puse každé sousto. Mým očím se vyhýbal. Občas jsem se mu chtěla podívat zpřímá do očí, ale on je nezvedl. Měl je přibité k talíři a přitom posedával jak na trní. Tím že seděl zády k oknu, byl v určité výhodě. Tvář měl ve stínu.

„Když jsem pracovala na ministerstvu, zavolal si mě kádrovák a podával mi papír. Na přečti si to. Posudek od nás z vesnice. Kádrovák řekl: matka nábožensky založená. Za tohle bychom tě museli propustit.“

Řekla jsem to, jakoby s tím neměl nic společného. A když už jsem měla tu kuráž, pokračovala jsem.

„Po mateřské jsem pracovala na vojenské správě. Jednou na mě kádrovačka poťouchle kývla malíčkem, ať jdu k ní. Kancelář měla vedle. Položila přede mne posudek. Tentokrát už jsem překvapená nebyla. Otec brzda rozvoje vesnice. Čekala jsem na příležitost. Když kádrovačka odešla, vklouzla jsem k ní do kanceláře a vytáhla jsem si ze skříně celou svou složku. Hledala jsem ten posudek, že ho vyhodím. Ale nebyl tam. I někteří kádrováci byli slušní lidé.“

Dělal, že nerozumí a já ho měla během řeči na mušce. Teď už jsem si docela pochutnávala i na obědě. To sis nemyslel, když jsi psal na mě posudky, že si mě tvoje žena oblíbí a bude mě hostit ve tvém domě, ušklíbala jsem se. Jsem si jistá, že mé narážky pochopil.

Nečekal ani na kávu a zákusek a kvapně vypadnul z kuchyně.

Než jsem odjela, paní mi dala krabici perníčků a zvala mě ať brzy zase přijedu. Vyprovodila mě až k autu. Její manžel se rozloučit nepřišel. Kdoví, jestli neodešel z domu. Paní stála na cestě a dívala se, dokud nesjedu k vesnici. U lípy jsem zpomalila a šeptem promluvila.

„Ty už se zdaleka nedivíš. Čas navál do tvých větví i horší časy.“

Šepotem listů jsem zaslechla otázku, na níž jsem měla jedinou odpověď.

Byly jsme zkrátka děti posudků.

NA SKŘIVÁNKU

Zima je na ústupu. Zahrada ještě pod sněhem, ale pan Rudolf už je v domě nesvůj, nemůže za kamny vydržet. Stále chodí od okna k oknu, dívá se ven, pozoruje stromy a keře, prohlíží kdejakou větvíčku. Do koruny každého stromu je vidět, spleť větvíček na bílém sněhu je přehledná jako na mapě a pan Rudolf přesně vidí, která snítka potřebuje zkrátit, která je přebytná. Nejvíc ho iritují rovné výhony, které trčí přímo vzhůru, každým rokem vyrážejí natruc jeho sestřihu, každým rokem se mu vysmívají, neustále s ním bojují.

„Ale jen počkejte. Jen co sleze sníh, hned s vámi zatočím!“ vyhrožuje jim.

Pan Rudolf má rozlehlou zahradu vůči svému domečku. Pro sebe toho moc nepotřebuje. Má koupelnu a jednu velkou místnost, kde si vaří, dívá se na televizi a spí.

„To mi stačí, jakýpak komfort,“ rozhodl se, když domek stavěl.

Ale pro svého koníčka, pro práci na zahradě má místností osm. Kromě garáže, tři sklepy a čtyři kůlničky. Nikde nemá nepořádek. Všechno má své místo. Pan Rudolf může poslepu jít a najít cokoliv. V jednom suchém sklepě stojí regály na zavařeniny, v druhém vlhkém má studnu a lísky na ovoce a ve třetím hromadu uhlí. A jelikož potřeboval mít zahradní nářadí pod střechou, postavil první kůlničku, posléze nemohl přenést přes srdce, že mu dřevo mokne, tak postavil druhou, potom si zakoupil elektrickou sekačku, motorovou sekačku, křovinořez, strunovou sekačku a ty musel někam schovat. I postavil další kůlničku. A nakonec poslední kůlnu pro cirkulárku. A všechno tohle pro svou zahradu, aby byla upravená, zastřižená, aby ladila jeho oku.

A taková zahrada vyžaduje celoroční péči. Celoroční zkracování všeho, co vyroste, co přečnává a vyčuhuje. A na to si pan Rudolf zakoupil ruční i motorové pily, pilky, nože a nůžky všech velikostí a všeho druhu. Zvláštní pilu na živý plot a sekačky na trávník, který neroste, ale bují ve dne v noci.

Takže pan Rudolf nezkracuje jen na jaře, ale celý rok. Po většinu roku chodí zahradou a čeká, kde vyrazí kmínek, který tam nemá co dělat. Zkracuje kde co, ani popínavé růže nenechá, aby si dělaly, co se jim zlíbí. Musí poslouchat. Jeho živé ploty jsou přesné geometrické útvary a jeho stromy jsou krsky. Na každém krsku pár větví, aby do koruny mohlo sluce a na každé větvi, jen tolik květových pupenů, aby se urodilo. Ne koš jablíček nebo dva, ale jen pár plodů velikých jako melouny. Má představu, jak vyčetl z knížek, že jablek se má urodit málo, zato výstavní exempláře. A nejlépe, když se na ně dá dosáhnout ze země. Zlevní se tak náklady na sklizeň. Někdy se stane, že se mu na stromě urodí dvě jablka, z nichž jedno shodí vichřice a do druhého se napíchnou vosy. Ale to ho nemůže odradit. Ostatně to se mu stává u té odrůdy, kterou má nejraději, u takového zvonkového se to nestane.

Jeho sousedka, která má stromy, jak je pánbu stvořil, se jednoho slunného odpoledne dívá, jak pan Rudolf stříhá a řeže, přijde k plotu a křikne:

„Pročpak uřezáváte ty spodní větve, ty na které dosáhnete nejsnáze?“

„Překáží při sekání trávy.“

„Ach tak,“ řekla, aby si to srovnala v hlavě. Kvůli trávě, která jde do kompostu, musí ustoupit to hlavní. Když si to ujasnila, křikla znovu: „Proč si tedy kupujete krsky?“

„A kdo má lézt do vršku?“

Zakroutila hlavou a stála u plotu dál. Když ji pan Rudolf nepozval, otevřela vrátka a vešla k němu do zahrady. Procházela se kolem stromu, kde pan Rudolf čipeřil v koruně, měnil pilčičky, na každou větev potřeboval jinou, v každé kapse měl jiné nůžky a ona sledovala, jak lehounce ucvakává výhony.

„Jakpak to, že vám to jde samo?“ zavolala na něho nahoru.

„To není mnou, ale nůžkama,“ zavolal na ni zpátky dolů. „Mají převod.“

„Musíte mi je ukázat.“

„Až slezu.“

„Já počkám,“ křikla a dívala se, jak mu větvičky pod rukama prší, jak se hustě sypou k zemi. Jak jí padají k nohám, do vlasů, jak ji zasypávají. Až ji to začalo vyvádět z míry. Měla dojem, že s ní laškuje. Zaskočilo ji to a musela si přiznat, že by to od pana Rudolfa nečekala, takové vyznání, a po chvíli si uvědomovala, že jí to není nepříjemné. Naopak. Jako by omládla a jako by ji to k němu přitahovalo, téměř vzrušovalo. Trošku se začervenala, sklopila hlavu. Pak se odvážila a vyslala k němu vstřícný pohled. Ale pan Rudolf se tvářil, že ho přehlédl nebo že nic nevidí. Měl oči jen pro to přebytečné kolem sebe a sousedka nic přebytečného neměla. Jí se dostalo všeho akorát.

Když bylo pod každým stromem nastláno, když sousedka stála po kotníky v holých kmínkách, pan Rudolf sestoupil po žebříku k ní dolů. Ona čekala, s jakou se vrátí a na nůžky si v té chvíli ani nevzpomněla. Celá prozářená stála a čekala. A on také zářil, protože měl celou zahradu zkrácenou. Vytáhl z kapsy nůžky a podával jí je.

„Vidíte ten převod?“ ukazoval. „Zkuste si to,“ a podával jí větvičku.

Sousedka řekla: „Takhle silnou nepřestřihnu.“

„Jen to zkuste,“ nutil ji.

Když ji přestřihla jako by nic, zajásala. Pohlédla mu do očí.

Ale pan Rudolf ten pohled neunesl. Sice také zářil, ale dával najevo, že hlavně nad svou zkrácenou zahradou. Teď vyndá ven cirkulárku a silné větve k ní přenesl.

Bere větev za větví a táhá je zahradou. Sousedka dosud stojí na místě a dívá se na něj. Připadá jí jako kůň, který se z rozpaků zapřáhl do vozu. Polituje ho a odchází.

Za hodinu se vrací. Ona stromy neprořezává, nemá tudíž nic na práci a může lelkovat. Může se uklidňovat tím, že namísto na obrazovku televize se dívá na souseda. S ním může aspoň pohovořit, s televizí ne.

Pan Rudolf seká na špalku výhony a hází je do kolečka. Když je kolečko plné, odváží je do kůlny.

„Načpak to?“ vyptává se sousedka, ale už předem zná jeho odpověď.

„Na zátop.“

„To já si kupuju bepo,“ řekne, „a nemusím se tak plahočit.“

„Pro mě to není plahočení, ale záliba,“ odpoví jí pan Rudolf, zatímco rovná klacíky pod kůlnou.

Sousedka postává, projde celou zahradu a kroutí hlavou.

„Ten sparťan vám nechutnal?“

„Moc ne.“

„Copak jste místo něj nasadil?“

„Švestku.“

„A víte jakou?“

„To se uvidí.“

„A že si nepřčtete, co kupujete.“

„Já si to přečtu, ale copak vím předem, jestli mi to bude šmakovat?“

„Proč je každým rokem řežete?“

„Správným řezem se prodlužuje věk stromu.“

„Nač potřebujete jejich dlouhověkost, když u vás nestačí zestárnout, když je po pár letech kácíte a vysazujete jiné?“

„Některé stromy vezmou za své a na jejich místo pak musím zasadit nové. Každý rok některý strom zlikviduju a zasadím jiný, to máte pravdu. Často se stane, že se mi třeba za pět let znelíbí a přijde vykopat.“

„Pěstujete stromy víc pro dřevo než pro ovoce,“ dovolí si mu vytknout. „Já mám z jednoho stromu větší úrodu než vy z celé zahrady.“

Jak přišla, tak zase odešla.

Vrátila se k večeru. Přišla až němu a postavila mu na špalek talířek buchet.

„Jestli chcete kafe, můžu vám uvařit.“

„To není nutné.“

On odloží sekyrku, vezme talířek a odnese ho ke stolu. Nabídne jí židli a posadí se naproti. Vezme si jednu velkou pocukrovanou buchtu, zakousne se do ní a zadívá se někam nahoru, do nebe.

Vypadá to, že přemýšlí, jak je na světě krásně, když má něco na zub a takovou dobrou sousedku vedle sebe, pomyslí si sousedka, když vtom on vyskočí, šup do kapsy pro nůžky, vztáhne ruku do jabloně a uštípne nepatrnou větvičku. Zase se posadí, aby dojedl buchtu.

„Chutná vám?“ zeptá se ho sousedka.

On se podívá na spadlou větvičku a posléze nahoru na ukrácenou větev a celý nespůj přikývne, „Jo, takhle je to lepší.“

OBDOBÍ RAKA

Vím, že v životě každého člověka nastane období Raka, období, v němž se vrací po vrcholcích svých dnů.

Opouštím nemocnici.

Ulice se v pozdním odpoledni náhle ponořila do nezvyklého ticha, připomíná staré kamenné město, ve kterém přestal pulsovat život. Jdu nazdařbůh, hodinu, dvě, nevím. U Belvederu začínají rozsvěcovat pouliční lampy. Loudám se kolem Jízdárny k hradnímu nádvoří. Slyším vodotrysk, ustavičný koloběh vody v kamení. Za mnou přicházejí dva turisté a žena v cihlově červených šatech. Kráčím s nimi k Zámeckým schodům, kde mě zaskočí milióny světél, dech teplého odpočívajícího zvířete. Každé okno má své tajemství, své milence, svou touhu, svou radost, své nejbližší, jen tuláci jako já šlapou ulicí sami. U první telefonní budky sejmu sluchátko z vidlice. Cinknutí vhozené mince a zavrčení číselníku mě probouzí do skutečnosti.

Zavěšuji.

Volám zbytečně brzo.

Na pětikostelním náměstí kvetou lípy. Jejich vůně mě provází do temných průchodů, vystupuje se mnou po strmých schodech ke Zlaté studni. Terasa je obsazena, hosté se tísní na malém prostoru přímo pod Hradem, a tísní se rádi, neboť kdo vymyslel Zlatou studni, měl smysl pro krásu.

Jdu k baru, piji koňak a žádám vrchního o místo. Vrchní se dovolává mé trpělivosti a za chvíli pak s profesionální úklonou čeká, až se posadím ke dvojici u stolku v rohu. Mrknu po sklenicích a typuji: gruziňák. Objednávám si láhev červeného a teprve teď začínám vnímat jednotvárný, nezřetelný šum, řeč terasy. Žádná akustika, jen bezedná tmavomodrá klenba znamenaná elektrickými žárovkami. Působivé prostředí pro můj dialog s Kristýnou.

Minuty ubíhají, a já nemohu podniknout nic, než je protloukat u vzpomínek.

Sedí naproti mně, pohrává si se sklenicí. Světlo lamp jí po vlasech maluje kovovou barvou a celou ji proměňuje v bytost záhadnou a něžnou.

Kristýno, zbytečně žárliš na moje myšlenky. Až projdeš obdobím Raka – až se za několik let ve vzpomínkách vrátíš – počmáráš všechny své nynější výmysly. Proto se tě nikdy nezeptám, jako se ptáváš ty mne: Na co teď myslíš?

Pozoruji tě pod horskými masívy Tater, na pokraji ticha si navíjíš na prsty zlatou nit paprsků, zastiňuješ si oči slunečními brýlemi. Po špičkách odcházím k přístavišti loděk a pomalými záběry vesel se chci nenápadně vyprostit z tvých sítí. Všechny ženy vstupující do vody však mají tvou podobu a jejich opálené paže se vynořují jak zlaté ploutve cizokrajných ryb. Opájím se volností až do vteřiny, kdy tě poznávám, kdy všechno strne, a já klopýtám přes vyvrácené stromy, utíkám vzhůru strání k tvým udiveným očím a nechápu, proč se nyní nezeptáš: Na co teď myslíš? Ale ty bys stejně nevěřila, že mám o tebe strach, nevěřila bys...

„Hele, kamaráde, můžeš nás chvíli poslouchat?“ přerušil můj vnitřní monolog chlapík u stolu.

„Ale jo,“ souhlasil jsem.

„Máme trable,“ začal a kývl směrem k partnerce.

Trable. Jako Kristýna. Ostří samoty se jí ploužilo po zápěstích, když city odplouvaly na střepinách domova, když se hroutil svět jejích jistot a ona tomu nemohla zabránit. Marně křičela: Nesmíte se dát rozvést! To je vám jedno, že trpím? Teplá voda a studeně bílé kachlíky, stěny vytapetované žiletkami. A všude ticho, všude. Ne, Kristýno, to nesmíš! Polož si slunce do očí, abys neviděla rozkvétat bolehlav. Někdo tě bude mít rád, na všechno zapomeneš. Hledej vodu Léthé. A živou vodu hledej. Lásku.

„Ona je osm let vdaná a já se pozítří žením," svěřoval se můj protějšek. "Celý večer mi to vyčítá. No chápeš to?"

Podíval jsem se na ni. Hleděla mi do očí. Žádná mimořádná krasavice.

„My jsme se ale celou tu dobu měli rádi," bránila se. "Osm let na mě čekal, teď to najednou zabalil a chce se ženit."

„Osm let je dlouhá doba," plácl jsem.

Dlouhá jak deštivý den na Petříně. A já v něm se zimomřivou nadějí, že zahlédnu mezi stromy Kristýnin květovaný deštník. To jsem ještě nevěděl, že Kristýna pro nás bude chtít zastavit sluneční hodiny.

„Všeho mám po krk," dodala unaveně a sklopila oči. "Jediný, co bych chtěla, je bejt kovbojem."

„Proč právě kovbojem?"

„Byla bych volná, slunce bych měla místo budíku a koně za věrného přítele. Nepotřebovala bych žádný šminky, žádnou přetvářku, neslyšela bych žádný kecý o svatbě."

Kecy o lásce. Kristýno, už přes týden se odhodlávám napsat ti pár slov, takových slov, která neunes telefonní linka. Tvrdošijně tady na tebe čekám, ležím v posteli a celé hodiny čmárám souřadnice po okraji papíru – a nic. Asi ani dopis ta slova neunes.

„Se svou figurou můžeš dělat manekýnu," utěšoval ji její společník, "a budeš mít za hodinu víc peněz než já za celý den."

„Kašlu na prachy, já chci bejt jedinec kovbojem."

Tak jsme si připili na kovboje, na volnost, na širé pláně, zkrátka na všechno, co by člověk mohl mít, kdyby nedával přednost pohodlí a šminkám.

Remorkéry jak šicí stroje štepují stříbrný pruh Vltavy. Pode mnou ubíhá voda, klidný, mocný proud. Chtěl bych se jím nechat unášet do kraje čerstvě posečených luk. Lehnout si do trávy, nemyslet na nic, podepřít v dlani stín střapaté pampelišky, snít o rozvíjení slunečnic. A tam si pak postavit velikou křehkou konstrukci z těch nejprůzračnějších krystalů, chodit okolo té stavby a bát se jí dotknout, aby se nezřítla.

Je příjemné sedět večer u skleničky vína, pod sebou horce oddychující město. Méně příjemné je být při tom, když lidé mají trable, o něž se chtějí za každou cenu s někým rozdělit. Jen rozdělit, nic víc: kdybych jim radil cokoliv, ani by to neposlouchali.

Před jedenáctou všichni platili a odcházeli. Naposled my tři. Žena stáhla s opěradla bílou lehoučkou bundu s nápisem coca-cola. "Tahle noc je hotový Maroko. A spánek náš nepřítel. I čas je na opačné straně. Všechno se proti nám spiklo."

„Jedeme dál," rozhodl její partner. Položil mi ruku na rameno. „Jdeš s námi. Jasný!"

„Jasný!"

Nejbližší vinárna byla zavřená. Následující obsazená. Stejně tak další. A další. A tahle také. Nikde pro nás nebylo místo.

Vzdali jsme to. Před Karlovým mostem mě moji společníci opustili. Tvářili se usmířeně. Ráno je ještě daleko.

Už bych mohl zavolat. Jen co dojdu k nejbližší budce. Na mostě jsem se zastavil. Opřel jsem se o kamenné zábradlí a oči mi zabloudily na Kampu. Bylo tam pusto.

Kdysi dávno tam prodávali v dřevěných stáncích kameninové džbánky a já u nich stál a myslel na tebe, jak se vlečeš rozladěná zbytečnou hádkou domů přes celou Prahu. Město s šedivou kukačkou uprostřed ciferníku odbíjelo vteřiny smutku. My dva, navždy rozdvojeni pro ten den, se často vracíme k mlýnskému kolu na Čertovce, a ty zůstáváš ochuzena o kameninovou růži, kterou jsem tenkrát pro tebe vymyslel a nestačil ti ji pro ten malicherný spor dát.

Jdu dál a potkávám skupinky opozdilců. Za Mosteckou věží mě zastaví útloboká dívka v dlouhých večerních šatech: "Prosím vás, nemáte oheň?"

Držela v ruce cigaretu a přes nahá ramena měla přehozen světlý háčkovaný šál.

Vyndal jsem zápalky a připálil jí. Poděkovala. Nabízel jsem jí celou krabičku, ale odmítla. Ani nevím, nač u sebe nosím sirky, když nekouřím. Zastrčil jsem je zpátky do kapsy a šlapal přes Staré Město do naší žižkovské ulice.

Do naší ulice, do našeho domu uprostřed úzkých skořápek, ve kterých studená schodiště hrají své blues na vodovodní kohoutky. Ten holohlavý pán, co mu ještě tu a tam smeknou "pane domácí", se nemůže už ze zvyku dopočítat šestáků na pivo, zatímco jeho žena s popelavou hlavou dře do schodů dva vrchovaté kbelíky uhlí. Domovní důvěrník s přesností kyvadla šťárá z popelnic na dvorku zálohované láhve. Staré slečny z přízemí se chystají na dvoreček, na svou každodenní siestu. V pět hodin někdo otvírá dveře. To se babička Sušinka šourá do kostela s jehlovou věží, kterou slunce večer co večer ukládá před náš dům.

Konečně telefonní automat. Trochu roztřeseně hledám drobné. Chci vytočit číslo, ale aparát je hluchý.

Rozmrzele opouštím budku.

Kristýno, ty neslyšíš mé osamělé kroky v prázdných ulicích.

Musím domů. Ve stopách hrachových kuliček spěchám k našim dveřím. V přízemí nový kočárek. Rychle vzhůru po prošlapaném schodišti. V bytě nevidím nic než telefon. Vytáčím číslo a nejraděj bych hned křičel, spojte mě s Kristýnou, protože jí musím říci, aby byla statečná, že se o ni bojím a že jí mám rád. Strašně a na celý život.

„Nemocnice.“

„Dejte mi druhé patro.“

„Prosím.“

„Dobrý večer. Nezlobte se, že volám tak pozdě. Tady Dostál. Prosím vás, paní Kristýna Dostálová...“

„Je v pořádku, pane. Máte syna. Gratuluji.“

OBCHODNÍ MILÁNEK

Modrobílé British Airways se blížilo k Praze. Magda ji vyhlížela z okénka. Město jí připadalo proti Londýnu provinční. Už nevystupovala po schůdkách na letištní plochu, jako když cestovala do Anglie poprvé, když se tam ještě za totality provdala.

Z letiště odjela mimo Prahu do své vily. Nekoupila ji přímo v rodném kraji, ale ve větším městě poblíž. Do rodného domu k sestřám jako by cestu zapoměla. Svoji šestinu jedné sestře prodala a vzpomínky zpřetrhala. Vzpomínky na vyprahlý život po otcově smrti, v mizerném hnízdě. Od rána do večera v práci za obolus a vyhlídky žádné. Když se naskytlá příležitost ke sňatku v cizině, rozhodla se rychle. A rozhodla se dobře. Anglie jí otevřela pohádkový svět. Těch krásných aut, obchodů, nádherného zboží bez front. Ráno žádné vstávání na šestou, do práce najednou nemusela. Starala se jen o rodinu: manžela a jediného syna. Procestovala s nimi celý svět. Obzvlášť se jí líbilo v Emirátech. V Dubaji. Svět bohatých ji stále udivoval. V padesáti ovdověla. Syn pracoval v Londýně a ona jezdila často do Čech, do své vily. V Čechách se žilo levněji.

Jednou ji nostalgie přivedla do rodního domu, k sestře. Zaparkovala v jedné z nových garáží a než vešla do domu, procházela dvorem, rozlehlou zahradou. Zbytky po bývalém hospodářství jejího otce aby hledala lupou. Dům oblékl nový kabát se střešními okny podle poslední módy. V hospodářských staveních se nyní bydlelo. Na místě řezárny stály čtyři garáže a vedle krb s posezením. Králíkárna i hromada kamení u stodoly zmizely. Studna se přestěhovala a chránila ji šindelová stříška. Marně hledala nějaký starý strom, který otec zasadil, který pamatovala. Na místě starých třešní nahoře vyráženy nové stromky. Lavička pod nimi nebyla ta její, sbitá ze dvou prkýnek otcovou rukou. Byla pohodlná zakoupená v obchodě. Staré vzpomínky tu marně hledala. Vytratily se. Nikde po nich ani stopa.

Když vešla dovnitř, jako by vkročila do cizího domu. Starý vodovod s jedním kohoutkem na studenou vodu z předsíně zmizel. Zmizelo všechno, čeho se otec dotýkal. Ve světnici marně hledala jeho a mamčinu fotografie pověšené na zdi. Bytelný stůl, otcovy brýle s rozečtenou knihou. Kachlová kamna. Jeho kabát na věšáku u dveří.

Teprve teď z domu odešel, pomyslela si Magda a nebylo jí dobře. Nikde nebyla k zachycení nitka svazující ji s otcem, s jejím dětstvím.

Černý mercedes vyjel ze dvora na silnici. Brána se automaticky zavřela. Za volantem seděla žena na první pohled z jiného světa. Elegantně oblečená, vkusně nalíčená, vybraného umírněného chování. Žádné objímání se sestrami, žádná tryskající radost, jen vizitka dobrého vychování.

Vyjížděla z rodného domu. Přestože měla silný vůz, nejela rychle. Rozhlížela se po krajině, jako kdyby cestu dobře znala a roky po ní nejela. Projížděla úzkou silnicí stoupající stromořadím jeřabin. Trsy nachových plodů – to byl její domov. Silnice se klikatila. Žena míjela lesíky a vesničky, často jen

pár chalup, minula vesnickou hospodu, u níž zpomalila a pokračovala dál mírnými kopci, háječky až zahlédla hladinu přehrady.

UVědomila si, že u hráze v poslední době skončilo několik mladíků. Většinou vyřizování účtů mezi podnikateli. Četla to ve zdejších novinách. Zamrazilo jí.

Nezastavila, nezpomalila, jela dál. Až u jedné venkovské restaurace zaparkovala a vešla dovnitř. Všechny hlavy se k ní otočily. Vrchní přispěchal s jídelním lístkem.

Pohlédla na něj a po chvíli řekla:

„Zatím nic. Jen se dívám. Změnilo se to tu.“

Otočila se a odcházela.

Člověk se nemá vracet na stará místa. Nenažde nic, než zklamání.

Crrr... Magda zaklapla budík, vytáhla ruku zpod těžké duchny, otevřela dřevěnou okenici a vyhlédla oknem ven.

Usmála se.

Vyklouzla rychle z bytelné vyřezávané postele po prababičce, natáhla si džíny a bílou halenku. Mezitím co si připravovala snídani, přibalila ještě plavky. Nakonec spokojený pohled do zrcadla, tašku a balík listin. Zamířila ke kůlně. Otec Otec, těžkým košem zeleného nachýlená postava, krmil Otec, těžkým košem zeleného nachýlená postava, krmil králíky.

„Ahoj, tati. Tak už jedu.“

„Dobře. Otevřu ti vrata.“

Vycouvala z kůlny, zařadila jedničku a vyjžděla ze dvora. Otec stál před vraty. V očích mu seděl vážný výraz, téměř smutný, jako mívají všichni, kdož se loučí. Nazvedl štítek čepice, ona mu pokynula rukou, přeřadila dvojku a sešlápla plyn. Nejrady by rychlost hned vytáhla na stovku a svištěla přímo k nejmilejší restauraci, do které jí lákalo něco jiného než obchodní záležitost. Ale protože už od dětství si nechávala nejlepší na konec, rozhodla se zůstat při starém.

Celej tejden dřu do večera, abych si dneska mohla dovolit bejt pánem svýho času. A to všechno pro Slaviborka, nejsympatičtějšího vedoucího v mém rajónu, ktorej ovšem nic netuší. A snad to tak má bejt, když člověk má celé život před sebou.

V dohledu se objevila venkovská hospoda. Magda zastavila před vedlejším vchodem, vzala papíry a vešla dovnitř.

Vedoucí seděl v kuchyni a kouřil.

„Už na vás čekám,“ halasně ji přivítal. „Nedošel mi rum, ale zato přišlo osm kilo sáčkováného kmínu. Nevíte o tom něco“?

Naschvál řve na celou hospodu, dědek.

„Asi se na podniku spletli,“ ledabyly odpověděla a cítila, jak ji polévá horko.

Taková lázeň je k vzteku.

„Teď máme zásobu kmínu na patnáct let,“ pokračoval ve stejné tónině vedoucí. „Po hospodě nebude ani památka, ale kmín tu ještě bude!“

Nahoře v kanceláři napsala rychle objednávku. Podtrhla si hlavně těch osmdesát litrů rumu a chystala se vypadnout. V tom zazvonil telefon. Šéf ho zvedl.

„Jeden hovor pro vás,“ řekl a podával jí sluchátko.

Zabručel v něm mužský hlas: „To je vaše auto před postranním vchodem?“

„Ano.“

„Tady kontrola veřejné bezpečnosti. Okamžitě se k němu dostavte, je odemčené. Zaplatíte pokutu.“

Nejdřív osm kilo kmínu, teď zase odemčené auto. Asi jsem vyšla z domu levou nohou.

Přišla k autu a pochopila. Opatrně otvírala dveře. Začalo se sypat ven všelijaké haraburdí jako tašky na střechu, plechovky, prádelní hrnec. Chvilí zápasila s dvoumetrovou železnou tyčí. Vrchol všeho bylo, když rvala ven disk od nákladáku a slyšela za sebou:

„Podívejme se, můj disk. Kdepak jste ho vzala, slečno?“

„Jestli vás to zajímá, tak to mám místo rezervy, pane.“

Než odjela, stál před hospodou všechen personál a pěkně se bavil.

Ještě za lesem měla vztek. Svírala pevně volant a vzpomněla si na slova vedoucího: Dělat obchodního zástupce není žádný med pro chlapa, natož pro pěknou dvacetiletou holku.

To musím vyprávět Lence, ať se pobaví. Také si děvenka zpočátku komplikovala život. Buď měla obě ruce levý, nebo tradovaný řeči o těžkém začátku jsou šitý pro každého.

V autě bylo vedro k padnutí. Magda si chtěla vyndat brýle proti slunci. Když otevřela tašku, uviděla oblíbenou oříškovou čokoládu. Hned jí bylo jasné, že ji tam strčili ti mizerové s plechovkami. Kousek si ulomila. Když stáhla okénko, ovanul ji vlhký vzduch od blízké přehrady.

Někdy se třpytí jako alpakový lžičky, ale v dnešním parnu je určitě hladký zrcadlo.

Na okamžik ji zdolalo pokušení zajet tam, ponořit se do průzračné vody, zaplavat si, lehnout si mezi opálená těla na deku stíněnou rozložitými větvemi stromů a dívat se na protější břeh, jak plachetnice zastižené bezvětřím se lehce pohupují a svými stěžni prožínají modrou oblohu.

Ale při dnešní smůle by mě tam určitě někdo přistihl a náš svědomitej vedoucí by přinejmenším ještě za deset let uváděl všem nováčkům můj případ jako odstrašující záležitost.

Když jsem nastoupila do podniku, rázoval po kanceláři a několikrát opakoval, jako bych byla hluchá: Magdaléno, kdyby vás o půlnoci vzbudili, tak vám musí bejt jasný, že služební auto není na žádný soukromý výlety. Mohla byste dopadnout jako váš předchůdce Vávra. Nejenže si do podnikového auta vzal svoji tlustou manželku, ale navíc dozadu, hlupák, strčil kozu. A nenadálá silniční kontrola ho tak vyděsila, že skončil v příkopě, když se snažil ujet jako malej kluk. Kdyby se vám, Magdaléno, čistě náhodou, něco podobného stalo, tak raději klidně zaplaťte pokutu a já si ostatní s vámi už vyřídím.

Nejjistější bude vykoupat se až při cestě domů, rozhodla Magda a vjížděla do lesa. Silnice byla prázdná, ani stíny na ni ještě nevstoupily. Hned pod lesem se krčilo pár chalup a od nich vedla silnice, rovná jak podle pravítka, až ke křižovatce.

Na ni odbočím doprava a po chvilce nudný jízdy přijedu do rekreačního střediska k moderní stylové restauraci, kde který čeká nejmladší a nejsympatičtější vedoucí. Pokaždý samá legrace, ovšem kromě první návštěvy, kdy nasadil úřední tón:

„Slečna si jde jistě zajistit svatbu.“

„Slečna vám chce vyřídít objednávku.“

Chvilí se zaraženě díval, než se zeptal: „Kolik vám je vlastně let?“

„Šestnáct.“

„Jak to, že máte řidičák?“

„Modrookým ho dávají dřív.“

Na malém náměstí, lemovaném úzkými záhony čajových růží, projela kolem samoobsluhy a restaurace, zajela do boční ulice a vrátila se k nim vjezdem určeným pro dodávky zboží. Na dvoře stálo kromě Borkovy červené stodvacítky ještě několik aut.

Vešla se svými pracovními lejstry do prodejny. Vedoucí už měla objednávku připravenou. Diktovala Magdě v rozpálené kanceláři za staženými roletami téměř hodinu nezáživná čísla.

„Půjдете ještě vedle do restaurace?“ zeptala se nakonec.

„Ano.“

„Borek vás už od rána vyhlíží.“

Jak Magda vyšla z prodejny, uviděla ho před vchodem.

„Obchodní milánek už je tady,“ volal na celé nádvoří. „Čekám vás od rána.“ Vzal jí balík papírů a při nekonečném stisku ruky se k ní naklonil: „Jakou jste měla cestu?“

„Dobrou.“

„Každá cesta, která končí u nás je dobrá, či ne?“ zasmál se. „A jak se můj milánek vyspínkal?“

„Špatně.“

„Jak to?“

„Nezdálo se mi nic o vás.“

„Asi na mě pramálo myslíte.“

Pokrčila rameny a zářivě se usmála

„Takže je na mně, abych něco předvedl. Buď chytrého, nebo hloupého, prostě Něco.“

„Přesně tak.“

Zavedl ji do své kanceláře.

„Milánku, tady mám připravenou objednávku. Zatím si ji hezky v klidu opisujte. Mne dole čeká jedna návštěva, ale v mžiku jsem zpátky a v tu ránu vám věnuji veškerou péči.“

Magda začala opisovat. Devadesát litrů rumu, osmdesát balíčků slaných tyčinek, cukr, kávu, žvýkačky...

Za půl hodiny se vedoucí vrátil s lahví koňaku a usmál se na ni: „Co kdybychom se napili?“

„Hýříte vtipem. Víte přece, že tady mám auto?“

„Zůstaňte tu do rána,“ navrhl a zvědavě se na ni podíval. Když viděl, že mlčí, ještě dodal: „Nebo vás dovezu domů.“

„To nejde,“ rozhodně odmítla.

„Proč?“

„Protože je doma tatínek.“

„A maminka ne?“ zalaškoval.

„Ne. Zemřela, když mi bylo dvanáct.“

Pohládl jí ruku.

„A mám pět sester. Všechny vdané.“

„Takže je řada na vás.“

„Ani ne. Ale právě jste se dověděl, že ucházet se o mne není tak lehké, protože mě hlídá řada silných švagrů.“

Začal se smát a Magda s ním.

„Milánku, ještě se podívám na okamžik do kuchyně.“

„Dobře.“

Vzápětí vstoupil do kanceláře číšník Jarda. Nabídl jí cigaretu, a když jako obvykle odmítla, zapálil si sám, pohupoval se na židli a pod přivřenými víčky pozoroval její skloněný obličej, upravené obočí a nakonec se jí zahleděl drze do výstřihu. Zatraceně pěkná holka, pomyslel si.

Magda dopsala poslední stránku a zvedla hlavu.

Vtom otevřela dveře vedoucí ze samoobsluhy: „Magdo, něco vám provedli s autem.“

Magda vyběhla ven a v první chvíli myslela, že omdlí. Auto stálo na špalkách. Snad i hosté se vyrojili z hotelu. Když viděli auto, začali se divit, usmívat a bleskurychle radit.

„Co mám teď dělat?“ obrátila se Magda zoufale na vedoucího, zatímco ostatní živě gestikulovali.

„Musíte to sundat.“

„Copak vím jak?“

„Věděl bych o jednom řešení.“

„To je?“

„Zůstaňte tady přes noc.“

„V tom případě mi objednejte hned taxík.“

„Povězte mi, co mám tedy dělat, když se mi líbíte,“ řekl najednou nějak rozpačitě. Prosebně.

Po několika vteřinách se Magda vzpamatovala: „Sundejte mi auto, já zatím něco vymyslím.“

„Tak platí.“

Od auta nějaký chytráček na Magdu volal: „My to nadzvedneme, vy vlezete pod auto a vydáte špalky. Musíte dát hlavně pozor, aby se vám neumazaly na tričku kytičky.“

„Právě jsem se rozhodla, že půjdu pěšky,“ křičela na ně Magda.

Chtěla se vrátit pro své papíry, když jí vedoucí řekl: „Určitě jste ještě neobědvala. Běžte do restaurace a něco si na můj účet objednejte. Já zatím dám auto do pořádku.“

Po obědě se rozloučila a vedoucí ji vyprovázel k autu. Podíval se na hodinky: „Je půl třetí.“

„Chci se jet vykoupat na přehradu, mám to při cestě. Víte, kde to je?“

„Kdybyste počkala tak hodinu, jel bych s vámi.“

„Víte přece, že jízdu v mém služebním autě si nemůže dovolit ani ten, kde má na pokuty. Pojedu raději napřed. V kolik přijedete?“

„Kolem čtvrté.“

Zabouchla dveře a ještě slyšela: „Nashledanou, milánku.“

Po deseti kilometrech odbočila na lesní cestu.

Nepojedu přece po silnici až k rybníku, když mm při cestě krásnou zkratku. Dva kilometrůky lesem a jsem na místě. Autíčko hezky ve stínu před sluncem a před lidma. Stačí jen trošku zakoumat.

Po dalším kilometru spatřila před sebou hromadu dřeva a větví.

Tu mi byl čert dlužen.

Zůstala sedět v autě a úporně přemýšlela, zda se jí vyhnout nebo se vrátit. Ale až k vodě nemůžu autákem přijet. Bude tam lidí jak much a každé si hned všimne modrý nápadný firmy na dveřích. Pitomá hromada. Musím ji objet.

Vystoupila, aby si prohlédla, zda podél cesty není nějaký zrádný příkop a s uspokojením zjistila, že pohodlně projede.

Zařadila jedničku, stočila volant doprava a pomalu vjížděla do vysoké brčálově zelené trávy, jejíž paličky ťukaly nestejně do spodku vozu. K cestě zbývaly ještě dva metry, když cítila, jak pravé přední kolo vjíždí na mírný hrbol. Vtom auto náhle kleslo, jako by se vyrovnalo a zůstalo stát. Vyhodila rychlost, znovu zařadila jedničku, přidávala lehce plyn, motor pokaždé zahučel v obrátkách, ale auto se nepohnulo a nezabralo ani na zpátečku.

To už Magda tušila, že je zle, ale ještě s jakousi jiskřičkou naděje ho obešla, sehnula se a nevěřičně zatočila pravým předním kolem. Auto sedělo pevně prahem na pařezu.

Kolem dokola zběsile bzučel les. Magda ho ani nevnímala, jen se zoufale dívala, co vyvedla.

Musím ho vytáhnout, i kdybych tu měla bejt do rána.

Sundala si hodinky. Hever se bořil do trávy, a proto ho podložila velkým kamenem. Bok auta se pomalu zvedal nad pařez. Podkládala postižené kolo z hromady klestí na cestě.

V dálce zaslechla slabé zahřmění. Nevěnovala mu pozornost.

Praštila heverem do trávy a dychtivě sedla za volant.

Ať už jsem z toho venku nebo tam Slavibor bude dřív než já. Když mě tam nenajde, bude mu jasný, že jsem si z něj vystřelila.

Otočila klíčkem zapalování, dala rychlost a plyn. Motor se rozeřval v plných obrátkách naprázdno.

Znovu popadla zvedák a kladla pod kolo další kulánky. Výsledek byl stejný.

Les se mezitím ztišil. Slunce se schovalo.

To vypadá, že něco dělám špatně. prohlížela znovu a znovu postižený předek auta. Nebyla z toho moudrá. Najednou jí praštila do očí vyhrabaná černá hlína pod zadním kolem usazeným už v mělké jámě.

Vždyť ten vehikl má náhon na zadní kola.

Zase na zvedák, ale auto stále bezmocně řvalo a nepohnutě sedělo.

V korunách stromů zašustilo a na kapotu pleskaly první řídké velké kapky. Déšť prudce zesílil a Magda vklouzla do auta. Vzala z přední desky hodinky. Ukazovaly téměř půl páté a Magda, jakoby nevěřila, je držela stále před očima.

Koupání jsem prošvihla a Borka taky. Zpackám, co se dá.

Představila si ho, jak se v této chvíli vrací domů rozzlobený a navíc přesvědčený, že se nechal napálit. Vzpomněla si na čokoládu. Chtěla si ulomit, ale tekla. Ujedla pár soust z papíru.

Najednou se uhodila rukou do čela: To jsem ale cvok. Proč jsem se s tím nemožným auťákem tahala. Měla jsem se hned po tomhle maléru vrátit k silnici a tam na Slavibora počkat.

První prudká sprška ustala, jen drobně přšelo. Magda vystoupila do deště, který ji studil na ramenou a na zádech., znovu kontrolovala nakloněné auto.

Už nic Nového nevymyslím. Kdybych ho ještě zvedla, mohlo by se převrátit a pak bych byla definitivně v bryndě. A co zkosit ten auťák podložit z druhé strany?

Popadla hever, ale po několika otáčkách ke svému zděšení cítila, že se auto posouvá, jako by na ni padalo. S bušícím srdcem stočila zvedák dolů.

Po obličejí jí stékaly potůčky deště a potu. Opatrně pokus opakovala, opřená celým tělem o karoserii. Náhle se celé auto valilo na Magdu a hever vyvalil. Ruce se jí začaly chvět.

Znovu se spustil liják. Magda zalezla dovnitř a pozorovala proudy vody, jak tlučou do kapoty a stékají po předním skle. Najednou spatřila otce, jak sedí za stolem u rozevřené knihy, každou chvíli pokládá brýle, vstává k oknu a starostlivě se dívá do otevřených vrat.

Teď už je starej a osamělej jak strážce majáku. Do sedmdesáti pracoval na pile. Každý ráno odjížděl na kole a před šestou čekal připravený na svém místě u katru. Jeho rukama prošel nekonečný proud klád provázený stále stejnou písničkou kotoučových pil. Domů se vracel unavený a spokojený. Kolo pokaždý schoval od kůlnu. Jen jednou musel z pily pěšky a to naposled. Udělalo se mu špatně, ztratil rovnováhu. Poslali ho domů. Šel sám, cestou přes louky kolem vodárny. Na stráni, která byla kdysi taky naše, se musel posadit.

Myslel jsem, že přišel konec, ale ty doktoři mají zlatý ruce, vykládal vesele po návratu z nemocnice, jako by šlo o nějakou podařenou vtip.

Vzápětí zase slyšela hlas, který by poznala mezi tisíci. Byl vždycky veselý a nenapodobitelný, když se loučil: nashledanou, milánku.

Nakonec posmutněla. Představila si, jak jel rozmrzely domů pár metrů a že uplynou dlouhé tři týdny, než mu všechno vysvětlí.

Začalo být chladno. Magda netrpělivě přešla k pravému přednímu kolu.

Když naposled zvedala auto a když se na ni valilo, ani si neuvědomila, že se celé bokem po mokrých kulánkách posunulo a že má vyhráno.

Teď když spatřila pařez volný a kolo stát pevně na zemi, přepadla ji únava a málem se rozbřečela radostí.

V mžiku byla ve voze. Zasunula zpátečku a to prokleté auto zabralo. Magda couvala rychle, bezmyšlenkovitě na cestu když spodek zajížděl do mokré vysoké trávy, spoléhala už jen na štěstí. Ruce se jí chvěly. Vrátila se pro hever, hodila ho dovnitř a couvala dál po cestě celý kilometr až k silnici.

Džíny a tričko měla černé od bláta. Ruce si otřela do hadru. Podívala se na hodinky, které ukazovaly půl šesté a teprve teď, když si uvědomila, že zpackala schůzku, na kterou se téměř měsíc těšila, bylo jí najednou do pláče.

Ale vzápětí se ozval znovu prozíravý šéf: Magdaléno, každý pokusení musíte držet klackem na metry od těla.

Budu, pane vedoucí, ode dneška budu.

Na zpáteční cestě odbočila ke hřbitovu. Dosud si dobře pamatovala hrob rodičů. Tohle místo ji s otcem nespojovalo. Jako by tady ani neležel, jako by byl doma na dvoře, na zahradě, ve velké světnici s malými plechovými kamínkami a komínkem rozžhaveným do běla, ústícím do komínu velkých kachlových kamen, v nichž se už netopilo. Stála u pomníku a myšlenkami byla u něho doma. Nepřivezla kytičku ani svíčku. Nepočítala s tím, že se tu zastaví. Napočítala, že ji vzpomínky povedou cestou, kterou jít ani nechtěla.

SLAVNOST HAŠENÍ OHNĚ

Nehořelo. V tom dni neusedl na střechu žádného domu ve vsi červený kohout. A přece dávno před kuropěním hasičské nažehlené uniformy vystoupily ze skříní a zůstaly na ramínkách. Čekaly. Všechny chalupy se semkly jako v době svízelné, tiskly se k sobě, až se navzájem zaklínily a vařily, pekly, smažily. Masitá a tučná jídla pro dnešní den, který nebozíkem touhy navrtá, až posléze rozčísne šapitó všedních dnů, kterým je ves zaštitěna celý rok. V poledne už slunce vyhánělo rtuť teploměřů k nevíře. Chlapi pocitem důležitosti vzrostlejší a vyšší ve slavnostních uniformách svlažovali svá hrdla před hospodou posledním hitem piva, než se seřadí do šiku. Zvědavost dětí kolem a nedočkavost ženských za brankami svých domů, s okny dokořán, rostla.

Čekala jsem na terase stíněna slunečníkem. Taneční parket vyrašil téměř přes noc přímo naproti na fotbalovém hřišti. Průvod vycházel od hospody a když prošel celou vsí, zamířil na parket. Ohlašovaly ho tóny v rytmu řízného pochodu. Průvod modrých svátečních uniforem nesl baldachýn nad hrdostí každé uniformy a ty držely stejný krok. Náš Tomáš jako koukol v polehlém žitě. Náš Tomáš... takovou má sílu hrdost matky. Možná bude mít úvodní proslov nebo bude držet prapor při křtu. Zážeh jeho lásky, svoji Eli jsem sotva zahlédla.

Navečer, když odkvétající lípy složily své stíny jako ruce podél těla a vzadu za potokem vynášel z podzemí svou bledou lampu měsíc, mládež z celého okolí se trousila k pokladně. Na hřišti kolem stolů a laviček ožívalo mraveniště. Muzikanti rozestavovali na pódiu reproduktory a aparaturu. Hledala jsem mezi nimi včelí královnu Eli, mou dcerušku, světlo mého života. Její nazrzlé vlasy hořely plamínky sálající až k mému srdci. Ale nikde jsem ji nezahlédla. Ani Tomáše, jejího manžela. Doma se jen omžil, aby hodil přes židli svou uniformu a převlékl se do civilu.

Jako vytrysklý gejzír z vyprahlé země skropila kdekerou chalupu, každého z nás všudypřítomná hudba. Nikdo neměl úniku. Každého to táhlo jinam, ale všechny k stejnému prameni, jednoho k pípě, druhého k tanci, jiného do krajiny neopeřených snů. Většinu vstříc tajuplným vůním druhého pohlaví. Hned při prvních tónech mě ty vůně zasáhly a vedly. Prostoupily mě a znovu obloudily. Připjaly mně motýlí křídla a já v tu chvíli třepetající se nad rozkvetou loukou jsem vzlétla. Pryč, do krajiny rozpuku. Těch květů! Ale pro mne jen jeden. Čeká tam dole u parketu. A já nezralá jsem neodolala, abych neletěla vábena jeho barvou, afrodisiakem, tou opiovou vůní.

No nic. Tu dobu odnesl čas. Vstala jsem a šla se převléknout. Dokud bude mít muzika všechny domy v područí, spánek nemá šanci. Půjdu mezi ně. Mezi mladé. Hladová po jejich atmosféře, po opojení z návratu do svého mládí.

Než jsem se přistrojila, hudba mě pevně zaklesnutou táhla ke zřídlu radosti.

Nechala jsem v domě rozsvíceno. Nač zhášet na tu chvíli, co budu pryč. Kráčela jsem, postava formovaná v jiných časech, pomalu, neřvala se pod nohy, ale na parket. Jako můra přitahována světlem jsem letěla bez jediného mávnutí křídel. Letěla jsem za světlem.

Ne, tentokrát tam nemám namířeno kvůli své dceři, tíhnu tam za nepsaným zákonem přírody. Abych splynula s hejnem, usedla na okraj vábení, abych ochutnala z plástve medu. Přešla jsem silnicí a sestupovala po svahu dolů. K pokladně. Lavice poloprázdné, zato na stolech přešel lahví, nedopitých sklenic a kelímků. Tanečníci, živé vlny se přelévaly po parketě sem a tam. Mohla jsem si sednout kamkoliv, ale usedla jsem na zábradlí. Parket – mumraj, opiové hnízdo, v němž se nabíral život plnými hrstmi. Tančili ve dvojicích jako za našich mladých let. Ale to příští minuta změnila a tančil každý sám. Rytmus si s nimi dělal, co chtěl. Bouřlivé vlnobití hudby jimi smýkalo, přibíjelo je k zemi, vyhazovalo do výše až k zalknutí. Zahltila jsem se vzpomínkami. Naše mladá léta držela morálka na uzdě. My jsme si nemohly vybírat jinak než očima. My jsme musely čekat, až se některý z pánů uráčí pro nás přijít. A každý některý měl v té chvíli nad námi vrch. Každý některý, o něhož jsme někdy ani nestály.

Náhle vzplanul mezi davem vlčí mák a já uviděla svou Eli. Tančila s Tomášem polku. Ale jak to tančí? Skáčou jako v tanečních. Jako vrabčáci. Krok sum krok jako děti ve školce. Panebože, kde mají jiskru, panebože, po kom to dítě je?

Ucítla jsem ruku na rameni. Sousedka.

„Nechceš si sednout mezi nás?“

„Koupím si něco k pití a přijdu.“

„Jak to těm vašim sluší,“ ukázala na parket. „Když je člověk vidí, hned pozná, že jsou v líbáncích.“

Parket se znovu zahltit tanečníky. Zpívali a řvali do ticha vysoké nebeské klenby, těla šilela v rytmu a ruce vzhůru a dolů, vylétávaly nad hlavu. Pohupovaly se, jako když se v poryvu větru klátí nalité klasy obilí. Eli obemknuta Tomášem, jeho bratry a švagrovými. Měděné vlasy jí zvedal magnet hvězd. Vlály kolem ní a tryskalo z nich jen štěstí.

Její štěstí bylo i moje. Držela jsem v ruce sklenici piva a přes zlatavý mok jsem si vracela svůj mladý dávný svět. Pobrukovala jsem si z něho slova písně, ze světa nerozvážného, opojného, jehož konec byl v nenávratnu. Pohlédla jsem na sebe tamními očima. Moje postava byla zase vrbový proutek. Zkrášený červeným vlastnoručně spíchnutým plátýnkem. Parket na okraji mého studentského městečka, daleko odtud, duněl pod širým nebem a žestový orchestr vynášel Třešňové květy tak vysoko, že padaly, aby nás zmátly. Blížila jsem se za zvuků té písně k branám ráje. Ale z toho ráje tenkrát nebylo nic. Tenkrát ještě ne.

Naše Eli nebyla po mně. Snad po otci. Když byla v mém věku, vyhýbala se mokřinám, neodvažovala se do proudů, neskákala z jezů po hlavě do zrádných peřejí. Studovala na červený diplom. Ptám se, zda okusila tu horkost krve, která mě v mládí bušila do spánků, mučila, vytepávala na pláteček. Její tanec mě přesvědčoval o spolehlivosti, jistotě a rozumem vyvážené lásce. Kdykoliv jsem viděla ty dva tančit, byla jsem spokojena s její volbou partnera. Znali jsme jeho rodiče a celou rodinu. Skýtal záruku poctivého života.

Na jejich svatbě mě Tomáš překvapil tancem se svou sestřenicí, jedincem stejné krve. Nepoznávala jsem ho. Milý, tichý chlapec se proměnil rázem v démona, v nespoutaný živel. Dvě těla v jednom tónu, dvě těla hbité lasičky neřízené tolik mozkiem jako temným duněním sil. Mám je stále před očima. Spojili nebe s peklem. Když poté vzal k tanci moji Eli, ta břitkost kroků, ta hříšná odezva těl tam nebyla. Přitahoval si ji a odhazoval, ale v jejím těle chyběl ten temný dusot krve. Ten démonický ďábel.

Fotbalové hřiště uprostřed vesnice se změnilo v pulsující čarovný svět. Mladí se slili v jeden tok, v němž se mísil s krví alkohol, všední starosti zadupával a tekł osvobozujícím koridorem. Tekł překotně, valil se mocným proudem a v cestě mu nestálo nic. Půlnoc na sebe upozorňovala rafiemi, avšak nikdo ji nevnímal. Jen já. Zahlédla jsem Eli tančit s Tomášovým bratrem. Hledala jsem Tomáše pohlceného vírem. Asi netančí. Přišla jsem blíž k parketu a tam jsem zahlédla jemu podobnou siluetu. Zdálo se mi, že tančí s neznámou vysokou dívkou. Ne, to není on. Zvědavost mě donutila ještě blíž, abych měla jistotu. Teprve teď jsem poznala, že je to skutečně on. Chvíli jsem na ně civěla bez hnutí. To nebyl náš Tomáš, to se vtíral do dívčího klína kdosi cizí. To tančil někdo divoký předkoitální tanec. Dívka se zakláněla, jak ji vedla jeho ruka, ohýbala se, jak velela rozkoš těla, on vtiskal nohu pevně ujmoutou v jejím rozkroku. Neviděli, neslyšeli. Oddávali se sobě před celým světem zaštitěni nevinným tancem. Dívala jsem se na ně neschopná srovnat si ten obraz v hlavě. Tady v těch črtách těl je to tajemství veřejných domů. Jako kabát v něm odkládají muži své zábrany. Poddají se naplno zvířecím pudům, podpoří je alkoholem a k manželkám se poté vrací kajícně jako z očištné lázně.

Když hudba skončila, ti dva se od sebe oddělili a odcházeli společně dozadu, do tmy.

Byla jsem si jistá, že je Eli neviděla. Postavila jsem sklenici s nedopitým pivem a odcházela domů. Nohy mi poklesávaly pod těžkým břemenem obrazu. Vystoupala jsem těch několik kroků svahelem a u kmene lípy nohy, že dál nemohou. Ani krok. Stála tam osamělá židle. Dopadla jsem na ni. Někdo z ní odešel, aniž by unesl, že zůstal vně kruhu.

Ty dole jsem už nerozeznávala. Myšlenky se kotily jedna za druhou.

Ne, tenhle obrázek jsem neměla spatřit.

Otírala jsem si čelo.

Třeba by mi Eli řekla, že to nic neznamená, že se teď tak tančí, že jsem staromódní, ale já vím své.

Vracela jsem si rozcestí a křižovatky se svým mužem. Stáli jsem na nich leckdy jen se rozejít. Ale závan ostrých bodlinek větru nás donutil vrátit se nazpět k sobě.

Tomáš s Eli stojí na začátku cesty, půjdou ruku v ruce prosluněnou krajinou, mlhavým údolím i zničující bouří, zůstanou v úžasu, někdy na výsluní, jindy ve tmě. Budou klopýtat, chvílemi se vzchopí a poběží tak, že se sotva budou dotýkat země a naopak, budou padat, vracet se, obracet se k sobě zády, polykat slzy. Budou však spolu a milovat své děti...

V tom okamžiku jsem smazávala obraz, který jsem nechtěla vidět, a viděla. Nebyl malovaný černobíle, ale rafinovanými barvami s příměsí jedu. Někde v mém nitru se klubala nejistota, strach, že i moje Eli se vydá údolím, v němž se poraní. Že i ji život poučí, jako poučil mne.

Nevím, jak se zachovat. Jsem si jistá, že jsem viděla originál plátna, ale kde беру jistotu, že časem nevybledne a nepromění se v pouhý přelud. Kdo mi řekne, co je mou povinností? Nikdo. Jen mé srdce. Musím Eli chránit. Vrátila jsem se domů a zhasla jsem světlo.

A přece v naší vsi při vši té hasičské slávě hořelo. Moje srdce obavou.

PROSTÁČEK

Měli ho za prostáčka odjakživa. Snad už předtím než se narodil. Snad už předtím, než byl počat. Ten punc dobráčka – blbečka mu nedal otec, ale jeho matka. Mladá venkovská žena, která si se sebou nevěděla rady, která se prala s životem po svém, která cítila, že se všechno spiklo proti ní, které se kdekdo v okolí vysmívá a ona se musí bránit, jak to dovede. Většina lidí se jí do očí stavěla, ale za zády měla pro ni jen úšklebky. Vysmívali se jí pro všechno, nač sáhla, co udělala nebo řekla. Bláznivá ženská, jinak jí neřekli.

Jedním jediným slovem zatratila celá vesnice její celý život.

Nikomu z nich v té době na mysl nepřišlo, že by to mohla být nemoc, která jí házela klacky pod nohy. Snad se ve vsi našlo i několik takových, kteří se jí nevysmívali, ale ani se jí nikdy nezastali. Škodolibé ženské na ní jen vyzvíдалy, aby mohly klevetit, aby se jí mohly vysmívat ještě víc. Žádná k ní nechodila na táčky, ani na draní peří si ji nezvaly.

Prostáčkův otec žil v smíření. Zpočátku na nemoc ani nepomyslel, žil si po svém, v jejím stínu. Když nemusel, zbytečně pro slova nešel. Nač taky. Sem tam prohodil na poli pár slov ke svým kravkám.

„Pojď s námi do pivovaru na žejdlík,“ volali na něj chlapi, ale on neodpověděl a nepřišel, ani když se mu narodil syn.

Prostáček se narodil druhorozený, osm roků po své sestře. Mezi dětmi nebyla fyzická podobnost. Sestra byla na svůj věk vyspělá, zatímco on byl hošíček k politování. Ale o tom neměl tušení. Neměl ani tušení, do jaké rodiny se to dostal. Ale ještě než začal chodit do školy, cítil, že jednou u nich svítí slunce, podruhé křesají blesky a burácí hromy. Jednou se matka směje a vzápětí rozbíjí nádobí, křičí, popadne kudlu, že se zabije a srdceryvně pláče. Domov je přitom vzhůru nohama a plný kraválu. Otec nemá sílu se jí postavit. Sedí u kamen a plete košík, hlavu svěšenou, jako by měl zacpané uši. Matčin hněv se často obrací proti nim, jako by rodinu rozdělil divoký proud a oni tři zůstali na jednom břehu a ona sama na druhém. Někdy její běsnění otce ubíjí natolik, že nevydrží a odejde ze světnice. Do chléva. Tam přečkává, tam zatíná zuby, rezignuje a lká, koho že mu to pámbu dal do páru. Prostáček sedí příkrčený pod stolem a číhá. Hrdlo mu svírá strach. Sotva dýchá. Matka při tom cení zuby, vystrčí drápy a vrhá se na kdecy. Často bije jeho sestru hlava nehlava, bije až do krve. Sestra se brání a ječí, její křik rozechvívá celý dům. V létě, kdy jsou okna otevřená, vybíhají sousedi ven, aby líp slyšeli. Co viděli, předávají dál, zprávy se šíří od ucha k uchu. Mají zadarmo divadlo, ženské si mají o čem povídat. Ale nikdy nikdo z nich nezasáhne. Je to věcí otce, myslí si všichni. Ale otec to neslyší, otec si v chlévě zabořil hlavu do loktů a dělá mrtvého brouka. Prostáček už taky okusil. Nemá rád dobu, kdy kolem domu rostou pralesy kopřiv. Matka ví, jak na ně, na své neposlušné děti. V západu hněvu natrhá holýma rukama pořádný svazek kopřiv a bije je přes obličej, přes holé ruce, nohy. Sestra ječí na celou ves, když ji matka popadne a šlehá, ale on nečeká. Utíká, co mu síly stačí. Schovává se a vyděšeně pláče. Když ho otec nemůže do tmy najít, vyleze z úkrytu sám a vždycky ho hlad donutí až do předsíně. Poslouchá za dveřmi, a když je ve světnici ticho, potichu otvírá dveře. Někdy se taky nevrátí a usne. Někdy ho najde matka a to mu pak koupe opuchlé nohy v heřmánku a ptá se ho, kde k tomu přišel. Někdy volá, za co jí bůh trestá, že jí dal takové děti. Jindy si nestěžuje, jen nad nimi pláče. Prostáčkovi je jí líto, ale něco mu brání k ní přijít a vnutit se jí do náruče. Neví, kde se v jeho malé hubené matce s plochou hrudí vezme najednou ta nadlidská síla, která všechno ničí.

Prostáček nemá doma žádné kupované hračky. Jen ty, co mu tatínek vyrobil z kousků dřeva. Teď už ví, že i ty musí před maminkou schovávat. Už hodně jich hodila do kamen. Když je pak Prostáček hledal, hledala je s ním. Až později pochopil, kam je schovala.

Nikdy předem neodhadl, kdy se stáhnou mraky, kdy matku zasáhne blesk a zapálí. Mohlo by se to stát kdykoli, v kteroukoliv chvíli. Zčistajasna se její obličej proměnil, rozmáchla se a smetla ze stolu mísu s jídlem. Kdo si nestačil nabrat, byl po jídle. Při bouřce většinou nebyl hlad, nebyla na nic chuť. Někdy si stačil sebrat z podlahy. V běsnící matce byla nadpozemská síla, která se rozrůstala, až ji celou pohltila. Často chytila Prostáčka za límec a zavřela ho do sklepa. Tam nic netušícího, vylekaného chlapce obklopily mokré stěny a tma. Jeho srdíčko tlouklo, zajíkalo se hrůzou. Zůstával přilepený na dveřích a čekal. Slyšel matčin hlas, z kterého šel děs a hrůza. Přál si, aby se ten hlas k němu nepřibližoval. Prosil otce, aby ho ochránil. Ale otec za ním nepřicházel. Otec i sestra z ní měli strach. Oba byli proti její nadlidské síle bezmocní. Otec čekal, až se bouře přežene a potom se po špičkách přiblížil ke sklepním dveřím a otevřel je. Uplakaného a chvějícího synáčka propašoval za matčinými zády do postele. Někdy mu stačil zout boty, jindy ne.

Z takového světa slunce a tmy vycházel Prostáček občas na silnici, před dům. Měl na sobě krátké kalhotky s kšandami a bílou košilku jako ostatní kluci, ale hrál si tam sám, čmáral prstem v písku a čekal. Doufal, že se některé z dětí, které vídal běhat kolem, u něj zastaví. Jednou si našel ostrý kamínek a kreslil si do prachu. Tu se na obrázek položil stín. A u něho střevíčky. Zvedl hlavu a uviděl děvčátko. Poznal ji. Byla ze sousedního domu. Často ji pozoroval z okna. Na jejich zahradu bylo dobře vidět. Na jejich patrový dům obrostlý psím vínem také. Vydržel u okna celé hodiny. Hrála si někdy v

altánku sama, jindy se proháněla v zahradě s dětmi, na podzim sbírala ořechy. Představoval si, že tak nějak vypadá pohádkový svět. Znal ji zdálky. Nikdy nebyla blízko, nikdy s ní nemluvil. Ani v to nedoufal.

Nedívala se na jeho čmáranice. Stačilo, aby přejela střevíčkem a zbořila by jeho svět. Už už zvedala nožku, ale v poslední chvíli ji stáhla, neudělala to.

Podívala se mu do očí a řekla: „Ty kreslíš náš dům?“

Zarytě mlčel.

„Viděla jsem tě. Pořád se díváš z okna.“

Podvědomě cítil, že se musí ospravedlnit a nevěděl jak.

„My máme náhodou větší dům,“ začal se vychloubat.

To nebyla pravda, a proto mu to rázně řekla.

Chvíli se přeli, kdo má lepší dům a tak začalo jejich kamarádství. Přivedla si ho domů. Rodiče nic nenamítali. K nim do zahrady si chodily hrát děti z celého okolí. Ale on přicházel vždycky jen sám. Neměl rád ostatní děti. Posmívaly se mu, a on nevěděl proč.

Dívanka se mu nevysmívala. Hrála si s ním jako se sobě rovným a on si ani neuvědomoval, že ho přitahuje. Každý den ji vyhlížel oknem a čekal u jejich branky, někdy si i sám otevřel. Nikdy s návratem nespěchal, vracel se až na matčino zavolání.

Jejich kamarádství skončilo, když začal chodit do školy. Škola byla pro něj trest. Písmenka se mu pletla a číslice, to teprve byla hrůza. Pan řídící ho posadil do poslední oslovské lavice. A Dívanka ze sousedství ještě do školy nechodila.

Zprvu mu to na mysl nepřišlo, ale čím déle, tím víc se mu po ní stýskalo. Vzpomínal, jak ho ohromil přepych, kterým byla doma obklopena. Nikdy předtím neviděl koberce, na kterých si hráli. A tolik hraček! Jakživ neměl v ruce takové hračky. Mrkací panenky, krásný pokojíček se záclonkami a malinkatým nábytkem.

Najednou procítl. Dostal od pana řídícího pohlavek, až hlavou narazil na lavici. Prostáček nevěděl, nač se ho ptal, proto mlčel.

Ani nevěděl, proč učitel láteří. Nerozuměl ničemu doma natož ve škole. Nebylo první ani poslední. Byl na ně zvyklý z domova, od své matky. Pan řídící neviděl rád, když Prostáček ve třídě usínal. Neměl ani tušení, že chlapec si zdřímnul až k ránu a to ve chlévě. Matka měla zase svůj den. Vzala si ostrý nůž a běžela se pod potok podřezat. Tentokrát se otec nevytratil, ale volal o pomoc. Přiběhl nejbližší soused a Prostáček poznal, že to je Dívčin otec. Poprvé se za matku styděl. Oba muži ji přivedli domů a otec jí svázal ruce. Prostáček pro ni potají plakal.

Matka byla nejčilejší o půlnoci. V létě rozsvítila světlo nade dveřmi, postavila na dvorek stůl a naklepávala řízky. Sousedi, když nemohli spát, zavírali svá okna: „Zase blázní.“

Ale její bláznovství nikdo nebral jako nemoc. Ani doktor ne. Když chodila k muzikám, žádný z chlapů pro ni nepřišel tancovat. Seděla na lavici mezi ženskými a zatancovala si jedině o maškarním, když se přistrojila za masku. Ale i tak před ní chlapi utíkali. A celá ves se pak bavila na její účet, protože její maska byla nejodvážnější. Nejsměšnější.

Kamarádství s Dívankou přestalo, když začala chodit do první třídy.

Prostáček vyšel ze školy, ale žádné děvče o něho nemělo zájem. Vyhýbaly se mu. Když přišel na zábavu, žádná s ním na parket nešla. On se přesvědčil, proto k muzikám nechodil. Sem tam, když potkal Dívanku, teď už slečnu ze sousedství, snažil se s ní prohodit pár slov. Ale ona se mu závčas vyhnula nebo ho striktně odbyla. Byla vyšší než on, chytrá a on byl pro ni jen blbeček, prostě vzduch.

Pracoval na statku jako děvče pro všechno. Krmil krávy a jezdil s traktorem. Jeho sestra se provdala a odešla za manželem. Matka se v té době už léčila na nervy. Říkala, že jí v nemocnici dávají

šoky. Když to doma vyprávěla, Prostáček musel odejít, nemohl to poslouchat. Bolelo ho to, jako by je dávali jemu.

Jednou se rozletěly kuchyňské dveře a v nich stála jeho kamarádka, Dívenka odvedle. Měla už po maturitě a Prostáčkovi připadala jako zjevení. Civěl na ni a málem otevřel pusou. Nezmohl se na slovo. Byla krásná, až ho píchlo u srdce.

O něco rychle a vyděšeně žádala jeho matku. Ta si utřela ruce, shodila ze sebe zástěru a hrnula se ze dveří. Obě utíkaly k sousedům. Prostáček byl jako u vytržení. Stále ji viděl ve dveřích, a i když odešla, zůstalo po ní v kuchyni světlo. Nejraději by si klekl a hladil to místo, kde stála.

„Proč tě volala?“ zeptal se matky, když se vrátila. A když nedostal hned odpověď, naléhal dál: „Co chtěla?“

„Ale paní se přitížilo, tak jsem jí dávala obklady na srdce.“

Víc se nevyptával. Slyšel, že její maminka je nemocná. Když lidem z okolí šlo do tuhého, jeho matka jim byla najednou dobrá.

To bylo naposled, co ji viděl, Dívenku, svou jedinou přítelkyni z dětství. Odešla na studie do Prahy. Rozloučit se nepřišla. Proč taky. On byl pro ni vosk. Občas ji zahlédl oknem, když přijížděla nebo odcházela z domu na autobus. Ani se neohlédla.

Pak přišla doba, kdy matka rozhodla, že by se měl oženit. Zajela do dětského domova a vybrala mu tam nevěstu. Otec se do toho nepletl.

Vybrala mu dobře. Jednou se vrátila z města a přivezla nevěstu s sebou. Statnou zavalitou dívku, která jejího syna převyšovala o hlavu.

„Dost dobrá na to, aby rodila děti,“ řekla synovi tak, aby to mladá slyšela.

Ta se jen zazubila. Syn nic nenamítal. Od matky už věděl, co a jak a tak se svatbou souhlasil.

Po svatbě platil za ženáče a mohl jít se svou ženou si skočit do hospody. Chlapi už na ně posilněni pivem a nějakou tu kořaličkou čekali. A hned začali.

„Mladá paní, jakápak byla svatební noc?“

„Nepotřebuje váš starej výpomoc?“

„Kdybyste potřebovala, stačí říct.“

Pokřikovali jeden přes druhého na celý lokál.

Novomanželka se pustila svého muže, postavila se rozkročmo proti nim a rázně křikla:

„Nechte mýho muže na pokoji. Jestli ještě někdo cekne, popadnu ho a vyklepu ho z trička. On tady nebude nikomu pro smích!“

V lokále najednou chlapům spadla pěna a rozhostilo se ticho, že by bylo slyšet cinknout špendlík. Novomanželka vzala svého muže pod paží a oba odkráčeli do sálu.

Druhý den si celá vesnice vyprávěla, jakou kurážnou manželku ta bláznivá Prostáčkovi vybrala. Rodila mu každý rok jedno dítě. Toho posledního se už staří nedožili. Otec zemřel na jaře, matka na podzim.

Prostáčkovi se už neposmívali jako kdysi. Poznali, že někoho takového potřebují. Byl při ruce i s traktorem. Tu přivést dřevo z lesa, tam tohle, jindy onohle. Předem věděli, že neodmítne a pojede i za naftu nebo jen za zaplatpánbu. Také na jeho ženu si zvykli. Staré babky si u ní zamlouvali přístrojení do rakve.

Tak si žili v domku po rodičích s kupou dětí jen sami pro sebe. Že by je někdo pozval k sobě na návštěvu, ani nápad. Na to jim dost dobří nebyli.

Po létech pořádala obec sjezd rodáků. Kapela vyhrávala a rodáci zaváti do všech koutů světa se trousili k hospodě. Když byla zábava v plném proudu, přišel do sálu i Prostáček s manželkou, přestože nebyla místní rodačka. Posadili se vedle sebe ke stolu a za chvíli bylo kolem nich prázdko. Ti, kdož seděli vedle nich, měli napilno, aby si přesedli.

Dívka, teď už žena v nejlepších letech, seděla u stolu s bývalým majitelem cihelny, který přijel ze Švýcarska. Ale i přes celý sál si Prostáčkova poníženi všimla.

Celý život dole, pro otření bot, pomyslela si.

Došla k baru a poručila si dva velké fernetky.

Když je číšník nalil, řekla: „Doneste je panu Kulíkovi a jeho ženě.“

Číšník na ni chvíli zíral, snad se chtěl ujistit, že dobře slyšel.

„Ano. Slyšel jste dobře.“

Vrátila se na své místo. Po očku se dívala, co manželský pár Kulíkových na to. V první chvíli to Prostáček odmítl, že si to neobjednali. Až po vysvětlení hledal očima Dívku, pozvedl sklenku a nahlas jí poděkoval.

Tu se od vedlejšího stolu k Dívence naklonil její dávný tanečník, pan inženýr, a utrousil:

„Stará láska...“

Dívka se k němu obrátila zády.

Za týden po sjezdu rodáků si na ni Prostáček na silnici počkal. Zastoupil jí cestu, když vyšla z domu.

Už je tomu hodně let, co jsme spolu nemluvili, pomyslela si a pozorně se mu zadívala do očí.

„Tys mi v hospodě dala knížku, tak ti ji jdu zaplatit,“ řekl a držel v ruce peněžku.

„Pár knížek jsem tam přinesla, abyste si je rozebrali. Nikdo nepřišel, že by mi za ně cokoliv dal. Tím míň připadá v úvahu, abys mi platil právě ty. Hlavně ať se ti líbí.“ Zadržela jeho ruku se stokorunou.

Když se rozcházel, Prostáček stál před svým domem a ona si poprvé uvědomila jeho cenu.

PŘÍKORÍ

Teta Boženka bydlela v panelovém domě ve třetím patře bez výtahu. Ještě jí nebylo padesát, když si vytáhla černého Petra, když se její život ze dne na den obrátil z lícové na rubovou stranu.

Její synáček neudělal maturitu.

„Matura je mi k ničemu!“

Otec se s ním nemazlil, našel řemen a ztřískal ho hlava nehlava.

Příliš pozdě.

Maminka ho bránila. Marně manžela chytala za ruce, marně se ho snažila zastavit. Věšela se na něj a ještě nějakou tu a tam chytala: „Chceš ho zabít?“ volala a přitom jí bylo do pláče.

Syn byl její miláček, i když tvrdila, že má všechny tři děti stejně ráda.

„Nech ho už na pokoji, reparát udělá, já ho do školy sama odvezu.“

Otec se uklidnil.

Termín reparátu se blížil.

Na ten den si Teta vzala ze školy volno a vezla syna autem do Brna.

Před školou mu kladla na srdce: „Pepíčku, ničeho se neboj. Otázky nejsou těžké. Až to uděláš, hned přijed' domů.“

„Jasně, mami.“

„Ještě pusu,“ a odjela.

Bodrý synek měl na život jiný názor než jeho rodiče. Ještě na chodbě se otočil a ze školy zmizel. Kašlal na matku, na otce, na maturitu, na celý svět. Zapálil si marijánku a flákal se po městě. Matka mu dala nějaké peníze a on věděl, kde sehnat silnější drogu. Ta byla v tu chvíli to jediné, co potřeboval. To jediné, co mu pomůže vymanit se z tohoto zkurveného světa. Feťáci ho uvítali v bytě jednoho kamaráda, jehož rodiče byli v práci. Zaplatil a prásknul si. Otevřely se mu jiné obzory. Problémy se ztratily a kolem se rozhostilo blaho, které ho kolébalo a unášelo do rajských snů.

Ještě všichni leželi v obýváku na podlaze, když jeden z rodičů přišel z práce.

Trvalo měsíc, než Teta zjistila, že synáček reparát neudělal. Seděla s manželem u stolu, pili kávu a zapalovali jednu cigaretu od druhé. Manžel vyndal z ledničky láhev slivovice a nalil vrchovaté skleničky. Oba to potřebovali.

„Příští rok musíme vypálit víc,“ řekl pan učitel a rezignovaně se díval na poloprázdnou láhev.

Nevěděli si s klukem rady. Přišli na to pozdě, že pověsil školu na hřebík. Že se dal do party, která holduje chlastu a drogám. Oba učili na škole, věděli o čem je řeč, ale drogy podcenili. Domnívali se, že to jejich dětí netýká. Oba učili tělocvik a často jezdili se školními dětmi na hory, na tábory a v létě k moři. Děti mohli brát s sebou jen o prázdninách, v době vyučování je nechávali doma samotné. Věřili jim.

„Zdědil to po tvém dědkovi,“ vyčetl jí učitel znenadání.

Nebýt té slivovice, která jí projela tělem, zalily by se jí oči slzami. Co na to říct? Věděla, že muž má pravdu. Doma se vždycky pálilo. Morava už je taková. Slunce dá trnkám sladkost a nech je ladem, nevypal je. S tím nikdo nic nenadělá.

„Přestaň! Co tím vyřešíme?“ domlouvala mu mírně a položila svou ruku na jeho. Jako by ho pohladila. Ale nepohladila. Někde pod kůží vězel osten. Uvázl tam a příčinu hledala v alkoholu, když přistihla svého Pepu s jinou ženou. Stalo se to při oslavě jeho narozenin. Sezvali příbuzné a přátele, většinou učitele ze školy, sourozence a kamarády. A jak už je na Moravě zvykem, víno teklo, demižony se prázdnily. Každý tančil s každým, každý se procítil ke každému, k někomu přespříliš. Tetin syn se držel u pípy a příbuzní tu a tam pošeptali její švagrové: chtějí vychovávat cizí, a se svým si neporadí. Tetin mladší brácha se alkoholu vyhýbal, seděl jak pecka u stolu se švagrovou, starší brácha strkal dolarovku své tanečnici za podprsenku a Tetin manžel obnažoval v temné předsíni sladké velké plody jedné své kolegyně. Okusil, aniž by si všiml, že Teta vešla a vzápětí s pláčem odběhla. Švagrová

uslyšela v přítomí jednoho pokoje vzlykot. Na posteli zlomená Teta, pohozený hadr na podlahu. Švagrová pochopila, nežádala žádné vysvětlování. Vzala ji do náruče a svým objetím ji chlácholila. Mlčela, zatímco Tetiny vzlyky slábly. Když jí vysušila oči, vešly obě do sálu tak, aby si nikdo nevšiml. Teta se snažila, aby šatem neprosákla kapička krve z místa, odkud vytáhla zabodnutý trn. Ale v tom zmatku se jí to nepodařilo. Ulomila ho a špička zůstala uvnitř. A nebyl za trvání manželství jediný. Pepa už ponořený ve víru tance, se na ni ani nepodíval. Nebyl to pro ni cizí člověk, byl to stále její manžel.

Večírek bledl jako obloha k ránu. Švagrová čekala na manžela. Tanečnice s dolarovkou objala svého dárce a lákala ho s sobě na pokoj, roztoužená, jako by vedle něj nestála jeho manželka, jako by tu na ni čekal sám, nezadaný. Švagrová ji ignorovala. Teta si dala poslední cigaretu a hledala svého muže.

Poslední dobou viděla, že má žaludeční potíže. Jí všechno, ale někdy v noci vstává a je mu špatně. To těmi starostmi.

„Netrap se, až přijde, podám si ho. Bude doma a já si ho pohlídám. Chlastat nebude a hotovo!“ chlácholil Tetu manžel.

Věřila mu.

„Neměl bys jít k doktorovi? Ať ti dá něco na žaludek.“

„Však půjdu,“ řekl, připálil si další cigaretu a znovu nalil do skleniček po vrch.

Po těle se mu rozlévalo teplo. Viděl svou ženu přes obláčky kouře, jak si odklepává cigaretu. Miloval ji, přestože ho už nevzrušovala. Měla malá prsa a jeho vzrušovaly macandy. Když se napil, sem tam si na zakázaná sáhnul a někdy si i užil. Když se to žena domákla, otevřelo se slzavé údolí.

Některé dovedou chlapa vybudit, ale ona to neumí. Škoda, že se z toho doma stala povinnost. Neměla by se mi divit, když si odskočím, měla by pochopit, že nechci její postavení ani rodinu ohrožit. Ale ženské mají slepičí mozek. Jsi můj a hotovo. Chtěly by místo chlapů otroky.

„Dáš si ještě?“

Posunula k němu skleničku. On pochopil a opět nalil.

Když chceš věrnost, měla sis vzít labuť. Tohle nevymyslel, ale někde přečetl. Učíme na jedné škole a čtyřadvacet hodin denně jsme spolu. Nikde skulinka pro svobodu, pro soukromí. A teď tyhle lapálie s klukem.

Pociťoval k ní v tu chvíli lítost a chtěl ji potěšit. „No co, jakýpak reparát, nebude mít maturitu, stejně se ho nikdo na ni nebude ptát.“

„Uvidíš, že se dá dohromady.“

Seděli naproti sobě v malé kuchyňce. Když si zapalovali cigarety, otvírali okno. Aby ušetřili, nacpávali si je. Na to přišel syn. Hulil jak komín a kapesné mu nestačilo. Každý týden si balil stovku a bral si ji na internát.

„Teď aby šel do práce. Už měsíc se válí doma,“ procedila hlava rodiny.

„Abys mu nějakou našel.“

„Co já!“ ohradil se. „To musí sám. Ale mám strach, že s jeho chlastem s ním každý brzy skončí.“

„On přestane,“ řekla Teta, aby se syna nějak zastala. „A kdy půjdeš k tomu doktorovi?“ obrátila řeč.

„Nač budu chodit na středisko. Stavím se za Mirkem.“

„Myslíš, že školní lékař bude to pravé?“

„Doktor jako doktor.“

„Jak myslíš.“

„A proč už kluk není doma? Kde se fláká? Žes mu dala zase na pivo?“

„Jenom padesátku,“ ospravedlňovala se.

„Pěkně synáčka kazíš, jen co je pravda. Jdu za ním a já mu tu hospodu z palice vytluču!“

„Prosím tě nechod,“ zastoupila mu cestu. „Já ho přivedu sama.“

Oblékla si svetr a seběhla po schodech.

Pozoroval ji z okna, jak jde pomalu směrem k hospodě.

Sportovní doktor mu napsal nějaké prášky: „To nic není, kamaráde, jen žaludeční nevolnost. Ber si tohle a budeš zase jako rybka,“ řekl, když mu podával recept. Cestou domů se učitel zastavil v lékárně a v hospodě. Synáček jako obvykle u stolu za sklenicí piva. Jak tátu zblíkl, vypařil se.

Domluva se synem, aby si našel práci, k ničemu nevedla. Když otec hledal poslední láhev slivovice, uhodil na syna. Ten zapíral a otec mu vyřal z každé strany políček. Potom našel prázdnou láhev v jeho pokoji. Vzteky ji rozbil.

Jednou kráčela Tetina švagrová zamyšlená přes náměstí a uslyšela, jak ji někdo oslovil: „Dobrý den, madam.“

Vzhlédla. A před ní stál její synovec s děvčetem.

Překvapením ani neodpověděla na pozdrav.

„Jsme tady v téhle hospodě. Přijďte tam za námi.“

Neřekla na to nic a rozešli se.

Samozřejmě, že do žádné hospody nešla.

O půlnoci někdo zvonil u branky. Švagrová řekla manželovi: „Je to Pepíček. Jde z hospody, ale já ho tady nechci.“

Manžel se ohradil: „Ale je to syn mé sestry. Já ho nevyhodím!“

„Dobře. Přiveď ho.“

Švagrová synovci a děvčeti dala večeři a poslala je spát do pokoje. Padalo z nich jehličí. Druhý den jim připravila svačinu na cestu a řekla manželovi:

„Odvezu je na nádraží.“

„Ne, odvezu je sám.“

Chce nemakačenkovi dát peníze, pomyslela si. Nebylo jí to vhod, ale mlčela.

Když se manžel vrátil z nádraží, začal sám. „Chtěl jsem mu dát peníze, ale svěřil se mi, že jedou z Prahy a že mu tam ukradli pětadvacet tisíc. Tak jsem mu dal jen pětistovku.“

„Kde by vzal tolik peněz?“ namítla

„Asi jel pro partáky koupit drogy.“

„Jestli mluví pravdu, tak jim to musí vrátit ze svého, jinak mu to pěkně osolej.“

A osolili.

V noci pan učitel nespál.

„Tohle není samo sebou,“ probudila se manželka.

„Otoč se a spi.“

Ráno jeli do Luhačovic za jejím bratrem. Užívali si tam s manželkou dovolenou. Když chtěli přeparkovat, nenastartovali auto. Učitel šel se švagrem do servisu.

Obě švagrové si neříkaly jménem. Oslovovaly se navzájem Teta. Každého tím udivovaly, ale jim se tohle oslovení líbilo. Zdálo se jim důvěrné a milé. To oslovení jim daly jejich děti.

Posadily se spolu do restaurace a objednaly si pivo.

„Teto,“ začala učitelka Boža, „Pepa má problémy se žaludkem. Nějak se mi to nelíbí.“

„Byl u doktora?“

„Jen u našeho školního.“

„Musí k odborníkovi. Na něj nedej. Zaříd' to sama! Když to bude v pořádku, tím líp.“

Vtom se chlapi vrátili.

„Co tomu bylo?“

„Baterka.“

„Museli jsme koupit novou.“

Když kráčeli kolonádou, švagrová si všimla, že učitel Pepa má prázdné kapsy. Bylo jí jasné, že tu baterku zaplatil její manžel. Ostatně každou útratu v restauraci platil. I teď je pozval na večeři. „A vyberte si nějakou slušnou restauraci,“ podotkl.

Neposlechli ho. Vybrali si čtvrtou cenovou skupinu a podle švagrové nějaké přepálené jídlo na rožni. Jak to může jíst, když má problémy se žaludkem? A když si objednal dvakrát slivovici, švagrová jen nevěřičně kroutila hlavou.

Vzápětí potom, co se učitelé vrátili domů, Pepa se podvolil manželčinu naléhání a objednal se u odborníka. Vzali ho na CT a výsledek byl jasný. Rakovina v pokročilém stadiu.

Jezdil každý týden do Brna na chemoterapii.

Večer zaparkoval auto před činžákem a klíčky pověsil v předsíni. Ráno Teta odešla do školy, ale vzápětí byla nazpět. Dole si všimla, že před vchodem neviděla jejich auto. Vběhla do bytu a rovnou do ložnice:

„Kde jsi zaparkoval?“ vykřikla.

„Kde by. Jako vždycky.“

„Naše auto před vchodem není!“

Vrátila se do předsíni. Klíčky visely na věšáčku.

„Co to povídáš?“

„Auto je pryč, ale klíčky jsou tady,“ civěla bezradně na svazek klíčů.

Učitel na sebe něco hodil a vyběhli spolu před činžák. Hledali kolem dokola. Ptali se sousedů, ale nikdo nic neviděl, neslyšel.

Ukradené auto nahlásili na policii. V autě měli veškeré doklady i pasy.

„To byl tvůj nápad, nechávat všechno v autě,“ začala mu vyčítat.

„Nech toho! Raděj mi řekni, jak pojedu zítra do nemocnice.“

„Třeba ti dají sanitku.“

„Na to zapomeň.“

Příští pátek pana učitele odvezli do nemocnice. V neděli, když za ním žena přijela, si ji doktorka pozvala do kanceláře a řekla jí, že zemřel.

Teta nevěděla, jak našla nádraží, jak nastoupila do vlaku, jak dojela domů. Srdce měla na dranc a jen jeden kapesník. Dcery nebyly doma a syn kde jinde než v hospodě. Líkala po bytě jak můra, narážela do nábytku, do oken, do lustru, než našla schovanou láhev slivovice. Nejdřív se napila, současně zapálila cigaretu a začala se modlit.

Když se syn vrátil domů, zastihl ji, jak klečí u postele.

„Mami, co ti je?“

Neřekla, tatínek ti zemřel. Řekla jen: „Zemřel.“

Pohřeb do rodinného hrobu jako správný křesťan. Jako učitel se nemohl za starého režimu ke své víře hlásit. Po revoluci se Teta dala pokřtít a oddavky měli v kostele. Švagrovou ani svého bratra na svatbu nepozvala. Začala být věřící. Dali pokřtít všechny své děti a začali mít své místo v kostele.

„Teto, tvoje matka by se v hrobě obrátila,“ připomenula jí švagrová. „Tvůj otec nedovolil, ani aby jí postavili k rakvi svíčky, a ty chodíš k přijímání.“

Boža na to neřekla tak ani tak.

Po obřadu ji švagrová znovu popíchlá: „Že o něm farář neřekl ani slovo.“

„Já jsem nechtěla.“

Asi měl Pepánek máslo na hlavě, pomyslela si švagrová a dodala na adresu faráře: „Mluvil, jako by nevěděl, koho pohřbívá.“

Při pohřební hostině si synáček sedl s omladinou k baru a poroučel panáky. Omladina už vykročila svou bezstarostnou cestou.

Když švagrová odjížděla, neodpustila si jedovatou poznámku. „Tak mi připadá, že ho lehce smetli ze stolu.“

„Taky mi to tak připadá,“ přiznal její manžel, Tetin bratr. „S tím ukradeným autem je nabíledni, že maníci vymáhali dluh. A když to nešlo jinak, típli auto.“

„Myslím, že mi mluvíš z duše,“ přitakala švagrová.

Po pohřbu si Teta ujasnila, že auto, na které si vzali půjčku, je nenávratně pryč. Několik splátek vynechala a banka jí hrozila exekucí. Nevzpomněla si na nikoho jiného, než na staršího bratra.

Napsala mu dopis, aby jí půjčil sto tisíc, že mu je bude vracet ve splátkách.

Bratr neodepsal. Podal dopis manželce a řekl: „Vyříd to.“

Odepsala švagrová.

Peníze ti půjčit nemůžeme, ale vypůjčíme je pro tebe od známých.

Peníze přivezli. Švagrová si neodpustila pár pro Tetu nepříjemných poznámek.

„Jak to, že sis nedala půjčku pojistit? Jak to, že manžel neměl svou pojistku?“

„Nás to nenapadlo.“

„Jak to, že máte tolik půjček? Jak to, že tvoje děti nechodí do práce?“

Teta se jen odevzdaně dívala.

„Taková nerozvážnost,“ pokračovala švagrová. „Vy si žijete jak na větvi a druhý, aby měl za vás odpovědnost. Pořád máte cigarety, kávičko, vínečko, a když vám teče do bot, brácho, postarej se!“

Teta schoulená do klubička mlčela.

„Pojď se mnou na úřad, potřebuji ověřit tvůj podpis.“

Teta beze slova poslechla. Když jí švagrová předala originál ověřené smlouvy, Teta se zeptala: „Co to znamená?“

„To je směnka,“ řekla striktně švagrová. „Máš tam přesné datumy splátek.“

Teta a se na víc neptala a smlouvu uložila do kabelky.

Cestou do bytu švagrové děkovala.

„Jsem ti moc vděčná. Nevím, co bych si bez vás počala.“

„Půjčil by ti druhý brácha.“

„Děláš si legraci? Ten věčně brečí, že nemá ani vindru. Až budu pálit slivovici, dám ti láhev. Co jednu, dám vám jich pět.“

„Předem nerozdávej,“ utrousila pochybovačně švagrová.

Po večeři Teta, že musí dojít koupit kávu. Teta byla ve skutečnosti Boženka, švagrová, ale už léta byly jedna pro druhou jen Teta.

„Teď po zavírací hodině?“ Otázala se švagrová manžela, když Teta odešla. Za hodinu se podívala z okna, jestli se už nevrací.

„Uvařím tedy čaj,“ rozhodla a otevřela skříňku. Vedle čaje byla postavená plná piksla kávy.

„Je nám to jasné. Ta někoho má,“ ušklíbła se. „Má milence a není k chlubení. Kdyby za něco stál, představila by nám ho.“

Přesto jí před odjezdem po dohodě s manželem řekla: „To pole prodej a naši třetinu si nech.“

Teta vděčně přikývla.

Teta začala splácet podle směnky. Švagrová splátky kontrolovala. Připadala si jako ostříž, ale neměla vyhnutí. Sami měli s manželem podepsanou směnku na patnáct miliónů. Ale tím se nikomu nechlubili. Pro celé příbuzenstvo byli prostě bohatí a tím byli povinni každému v rodině pomáhat.

„Jako ve škole,“ vysvětlovala svému manželovi v důvěrné chvíli. „Když jsme ve třídě chodili jednotit řepu, tak polovina třídy byla pracovitá, a pan učitel měl k spravedlnosti daleko. Těm pracovitým na konci rádků neřekl, aby si šli dřív domů, ale nařídil jim, aby pomohli těm líným. Takle nespravedlnost mě vždycky pálila,“ rozhorlovala se švagrová, kdykoliv si na to vzpomněla.

Pálilo ji víc věcí. Nejvíc, že Teta nenažene děti do práce, že je nechá povalovat doma. Kdyby chodily do práce, půjčku by lehce zaplatila a nemusela by si půjčovat. Měla by si uvědomit, že měli také možnost si vzít půjčku a začít podnikat. Tu možnost měl každý. Ale oni neměli odvahu, oni seděli hezky v teple a čekali, že se o ně někdo postará.

„Vychovává jiné a se svými si neporadí,“ popichovali někteří příbuzní. Ale jen za Tetinými zády. Do očí se jí stavěli se srdcem na dlaní. Švagrová se z toho zástupu vymykala, ta jediná, když mluvila s Tetou, si servítky nebrala.

„Vyžeň ty děti do práce!“

„Ten dluh je jen můj. Splatím ho sama. Děti se to netýká.“

Ale týká se to nás, pomyslela si švagrová v duchu.

Teta se cítila ublížená směnkou a švagrová Tetinou benevolencí k dětem.

„Kazí je. Takhle z nich nic nebude,“ řekla manželovi. Ještě mu připomněla: „Když za svobodna k nám přijeli na návštěvu, babička jim dala peníze na cestu. Oni je propili. A já jim musela dát na cestu z našich peněz na jídlo. Znovu je nechali v hospodě a ještě se chlubili, že vymysleli kdovíco, když pojedou stopem. Taková nesvědomitost byla pro mě nepředstavitelná. Jak začali, tak skončili. Je asi po tobě!“ vyčetla mu. „Ty když máš pět korun, tak šest utratíš a já když mám pět korun, šest ušetřím.“

Obě rodiny se přestaly navštěvovat.

Po roce od učitelova pohřbu Tetin starší bratr onemocněl rakovinou. Nemoc přišla jako blesk z čistého nebe a švagrová s manželem ji přede všemi tajili. Lékaři se švagrovou mluvili na rovinu. Ona je však požádala, aby manželovi neříkali pravdu, naopak si přála, aby mu nechali naději. Proto s manželem jednala tak, že je sice nemocen, ale že se z toho dostane. On jí věřil.

Jednou navečer zvonil telefon. Švagrová zvedla sluchátko.

„Tady Boža. Jsem u branky. Mohu dál?“

„Jistě. Hned jsem tam.“

„Přijela za tebou sestra,“ vysvětlila manželovi a běžela k brance.

Všichni se přátelsky přivítali a Teta postavila na stůl z pěti slíbených lahví jen půllitrovku slivovice. Dlouze objala bratra a řekla: „Potkal tě můj soused v Brně a nějak jsi se mu nelíbil. Mám starost.“

„Trošku marodím, ale o nic vážného nejde,“ uklidnil ji bratr.

Švagrová jí podala večeri a když spolu zůstaly na okamžik samy, Teta se znovu na bratrův zdravotní stav zeptala.

„Má rakovinu mozku. Není naděje,“ řekla švagrová bez obalu. Ani si neuvědomila, jak to jeho sestru zasáhne.

Ta odložila vidličku a nůž. Posléze i talíř. Ale ovládla se. Neřekla slovo, nezačala plakat. Před bratrem se držela.

Švagrová už byla z bolesti ochrnutá a proti slzám obrněná. Stála čelem k tomu, co ji čeká. Neuvědomovala si plně účinek svých slov. Měla Tetu, svou švagrovou ráda. Teta nebyla sice razantní, rozhodná, ale byla hodná. Nikdy jí slovem neublížila. A švagrová si toho byla dobře vědoma. Ona sama k ní tak shovívavá nebyla. Občas ji ranila nevybíravým slovem. Měla jí za zlé, že nemá ten správný tah na míč, že svou rodinu nedrží pevnými otěžemi. Že nechá jedinečný talent svého syna, aby šel vniveč. Ale co s alkoholem naděláš? Špatné geny předků. To bylo její jediné vysvětlení. Jeden dědek opilec a sedm potomků na to doplatí.

„Už máš dohodnutý prodej toho pole?“

„Nemám.“

„Tak na co čekáš?“

Tahle otázka a odpověď nebyly první ani poslední.

Neschopnost, povzdychla švagrová. To zase čeká na mne.

Vždycky jí bylo záhadou, jak manželovi rodiče mohli mít pole, když neměli chlév ani stodolu. Teta jí objasnila, že pole bylo z přídělu a děda, že ho po smrti babičky chtěl darovat státu.

Lehko nabyl, lehko pozbyl, pomyslela si švagrová a kroutila nad tím hlavou.

Posledních deset měsíců byla švagrová s manželem v nemocnici. Teta tam, jak jen mohla, přijížděla. Obě sedaly u postele, každá z jedné strany a obě mu dodávaly síly. Natíraly jeho nemocné tělo, kupovaly mu dobroty a vyvážely ho na vozíku do zahrady. On na nich nepoznal smutek, smál se s nimi a žertoval. On věřil.

„Na tobě není vidět, že bys měla nějakou starost,“ řekl manželce, když mu láskyplně hladila ruku.

Švagrová si plně uvědomovala, jaký je to dar, že má Tetu. Ta se jí sice nikdy s ničím nesvěřovala, jak by si švagrová přála, ale jistě by si zasloužila, aby si spřízněnou duši našla. Možná, že už někoho má, že už je jinde, protože se o Pepovi ani slůvkem nezmiňovala.

Když manžel švagrové zemřel, ta ani slzu neuronila, zatímco jeho sestra Boženka vzlykala k neutíšení. Zasáhlo ji to psychicky, zatímco švagrovou fyzicky. Ta chodila co noha nohu mine jako ochrnutá. Teta jí musela vzít kabelku, protože ji švagrová neunesla. Podpíraly se. Byly si blízké. Jako sestry.

Od pohřbu se navštěvovaly jako dřív.

Švagrová ji vzala na návštěvu ke své sestře.

Sestra jí lichotila: „Boženko, vypadáš moc dobře.“ A myslela to upřímně.

„Ta někoho má,“ vyjádřila se vzápětí mezi čtyřma očima. „Na to vem jed!“

„Ale to by mi řekla.“

„Prosím tě, vy nejste k sobě upřímné.“

„Máš pravdu,“ přikývla Švagrová. „Nejsme. Je to oboustranné.“

Dědictvím po manželovi zdělila švagrová třetinu pole z přídělů, které Teta za dva roky neprodala. Svou neschopností, jak bylo švagrové zřejmé. Vzala tedy prodej do vlastních rukou. Napsala nájemci výpověď a nabídla mu přednostní prodej. Souhlasil. Otázala se Tety, zda má nechat udělat odhad. Teta odpověděla, že vše zařídí, ať jí dá plnou moc. Švagrová jí tedy dala plnou moc a ještě jí kladla na srdce, zač má pole prodat.

„Pod tuhle cenu nechod! Má pole osázené, máš ho v hrsti!“

Teta jí neposlechla. Odhad byl nízký a pole prodala ještě pod cenou.

Jak typické pro Tetu! Budiž, pomyslela si švagrová.

Když byl prodej uskutečněn, dostala švagrová od Tety zprávu, že druhý bratr jí peníze nechá.

Švagrová byla rozhodná. Když celé dva roky nebyla Teta schopná pole prodat a celé roky děti neposlala do práce, zřejmě peníze nepotřebují. Odpověděla tím, že jí poslala číslo účtu.

Tím třicet let příbuzenských vztahů mezi oběma švagrovými skončilo. Dědictvím. Danajským darem. Celá společná léta byla smazána. Zapomenuta. Zůstalo jen z Tetiny strany do nebe volající příkoří.

RACIONÁLNÍ KOMPOZICE

Koupila jsem si jízdenku a vstoupila do nádražní čekárny. Tím krokem přes práh jsem se vrátila o čtyřicet let zpět. Bylo mi čtrnáct a před šestou ranní jsem tu stávala v houfu spolužáků, tašku položenou na podlaze. Ještě jsem dospávala, ještě jsem dosnívala svůj sen, že se v pondělí nebude zkoušet. Tašku plnou učebnic jsem tahala domů, aniž jsem ji otevřela. Spoléhala jsem na vlak. Cesta trvala dvě hodiny a za ně se by se učení dalo stihnout. Dalo, kdyby... Ale nikdo z nás nestíhal nic. V kupé obvykle nesvítilo světlo a tak jsme klábosili až do cílové stanice.

Nyní jsem žasla, že se tu téměř nic nezměnilo. Čtyřicet let jsem tu nebyla, čtyřicet let jsem nejedla vlakem. Stojím v pláštěnce a v apartním klobouku a s nostalgií se dívám za těmi roky, které kolem mne proletěly. Smutně si prohlížím známou čekárnu. Stejně lavice podél stěn, stejná tísnivá atmosféra, žádné stolky ani květiny. Na lavici snad jedna cestující. V rohu novinka – automat na kávu.

Vlak tu už měl dávno být. Po deseti minutách se ozvalo hlášení, že vlak má zpoždění. Jako kdysi, pomyslela jsem si. Jeden mladík si koupil kávu. Ostatní stáli a mlčeli. Někteří se po hlášení posadili. Všichni hlídali hodinky. Další mladík si mobilem objednal auto. Nikoho nepřizval. Auto přijelo a mladík odjel. I já jsem měla obavu, že nestihnu přípoj, a co chvíli jsem vycházela před budovu. Přede mnou tapeta venkovského nádraží. Tatáž tapeta jako kdysi, jenomže vybledlá. Kopřivami přešel první mrazík. Řádka kolejnic podle pravítka, tyčkový plot jako opilý. Po našem mládí jako by se slehla zem. Přešlo a nikde nezanechalo sebemenší stopu. Vzpomněla jsem si na spolužačku, která mě pozvala na návštěvu.

Už mě čeká, a mně asi ujede rychlík.

Vtom se ozvalo hlášení a přijel jeden vagón.

Posadila jsem se k oknu, dívala se ven a duchem jsem byla bůhví kde. Za mého mládí táhla lokomotiva bezpočet vagónů. Vyvaloval se z ní černý kouř a spršky jisker padaly otevřenými okny do kupé. Jiskřičky zhasínaly na našich kabátech. Připadalo nám to poetické. Někdy nebylo místo k sezení. Postávali jsme namačkání v uličkách, vykláněli jsme se z oken, smáli se a vtípkovali celou cestu.

V okenním skle jsem objevila tvář muže. Seděl někde vepředu, proti mně. Dívala jsem se na něho tak, aby si toho nevšiml. Jede sám, bez manželky. To mi připomnělo, že já taky jedu sama a už tomu tak bude provždycky. Trošku mě zamrazilo. Nesmím na to myslet. Jakmile mě obklopí skutečnost, ulpívá na mně jako smola.

Vláček zastavil, já přešla na jiný perón. Rychlík měl na štěstí také zpoždění. Byl poloprázdný. Kde jsou ty časy, kdy jsme se už na peróně praly o místo k sezení. Vyndala jsem si časopis a začala luštit sudoku. Vlak mnou otřásal, že se nedalo psát, ale jeho jednotvárný rytmus mne uzavřel do číselných řad. Bylo mi v nich dobře. Nebylo v nich místo pro náhodu, v jejich kombinaci byla logika. Strohý řád. Tolik odlišný od života. Než jsem vyluštila poslední sudoku, byla jsem u cíle. Mezitím schody, které jsem předtím nevnímala, se proměnily v krkolomné monstrum, které mi dávalo na srozuměnou, že jsem stará žena. Někdo mi vzal tašku a já jsem se s obtížemi a v závratí dostala po dvou schůdcích na perón.

Vlaky už nejsou pro mne.

Vyšla jsem z podchodu a spolužačka na mě čekala. Zdálo se mi, že na mne nečeká stejně stará žena, ale mladá studentka. Stejný hlas, úsměv, tentýž účes jako ve škole. Objala mne a políbila, jako by mezi námi od školních let neprošly roky, kdy jsme o sobě nevěděly. V tramvaji jsem se posadila, ona stála. Nepřipadala jsem si jako host, ale jako Metuzalem. Všimla jsem si, že má boty na podpatku. Ty já už léta nosit nemohu. Mám potíže se stabilitou.

V bytě mne přivítala: „Chovej se tu jako doma.“

Tím mě pohladila.

Nerozhlížela jsem se kolem, vnímala jsem jen atmosféru, její řeč, která šířila teplo.

Na příborníku stála v rámečku fotografie mladšího muže. Dovtípila jsem se, že manželka. Koho jiného by vdova mohla mít na očích.

Všimla si, kam se dívám a začala si po kapkách vylévat srdce. Jak jeho nemoc začala, o chemoterapii, o Žlutém kopci, o jeho odchodu, o svém trápení, samotě. Chvillemi plakala.

Nebyla jsem schopná ji utěšovat. Nebylo čím. Pár vět nepomůže. Poslouchala jsem ji, ale moje srdce bylo uzavřené.

„Víš, kdo to neprožil, neví, o čem je řeč,“ vzlykala.

Přítakávala jsem jí. Byla jsem přesvědčená, že se jí uleví, když si může poplakat. Probíraly jsme na přeskáčku život, každá svůj, mluvily jsme o manželích, každá o tom svém. V rozhovoru můj žil, její ne.

Povídání se protáhlo přes půlnoc. A většinou každá věta začínala, pamatuješ, jak jsme ve škole... Byly jsme bez peněz, ale plné ideálů.

„Svou valutu mládí jsme si tenkrát neuvědomovaly.“

Druhý den jsme se vydaly Černopolní ulicí k vile Tugendhat. Mrholilo a my jsme kráčely pomalu podél výstavných honosných vil, až jsme došly k betonové zdi. Naproti ní na ulici stál poutač.

„Tady je to,“ řekla a zastavila se. „Jsme tu brzy. Že bychom si daly ještě drink?“

Kavárna byla nedaleko. Kávu nám naservírovali se stopičkou višňového likéru. Milá pozornost podniku.

„Je zajímavé, že rodinu může proslavit architekt,“ vrátila jsem se v myšlenkách k vile. „Před válkou odešel do Ameriky, a když uvážíme, že tam stavěl výškové budovy a mrakodrapy, může být Brno hrdé, že si nějaký textilní magnát vybral pro stavbu vily právě jeho.“

„Za tuhle jedinou vilu by se postavilo v té době přes dvacet běžných vilek.“

„Nevíš, žádali dědici o restituci?“

„Jestli vůbec přežili.“

„Někde jsem četla, že Gréta – tehdejší majitelka vily ano, ale její rodiče ne.“

„Kdyby žil manžel, ten by to věděl,“ ujistila mne.

Stále na něj myslí, žije v ní, je s ní na každém kroku.

„Snad nám to tam řeknou.“

„Když ne, tak se zeptáme.“

Ve vile jsme se posléze zeptali: „Přežili holocaust?“

Ale průvodkyně, zřejmě studentka, nás odkázala na expozici Mies van der Rohe. Tam na naši otázku odpověď nebyla.

Studentka hovořila o funkcionalismu, o moderním klasicismu založeném na přísně pravouhlé kompozici, na převážné kombinaci mramoru a kovů, ale o rodině neřekla prakticky nic. Byla jsem zklamaná, protože dům podle mne dýchá lidmi, kteří v něm žili nebo žijí.

„Paní Gréta byla vynikající pianistka. Slyšela jsem, že si chtěla pověsit nad klavír originál od Moneta – významného impresionisty, ale architekt to nedovolil.“

Na mou otázku pokrčila studentka rameny.

Spočítala jsem si, že tu majitelé bydleli jen 8 let, než jako jiní židé emigrovali. Snad do Venezuely.

V obývacím pokoji mne zaujal stůl, u něhož skončila historie Československé republiky. Který z vůdčích politiků měl výhled do zahrady a který k ní seděl zády, ptala jsem se v duchu. Na tuhle otázku nedostanu odpověď. Prázdný kulatý stůl, prázdné židle, ebenové dřevo – náhražka původního makasarského ebenu.

„Prostředí odpovídající rozvodu.“ zašeptala jsem.

V knihovně jsem neměla odvahu prstíčkem se dotknout ani jediné knihy. Klavír stál opodál a nad ním zela bílá stěna. Měli pravdu. Architekt si prosadil svou. Zvláště nás průvodkyně upozornila na onyxovou stěnu. Na torzo kráčející ženy od Lehbrucka ne. Že by mělo zanedbatelnou hodnotu?

Přestože řecký karetin schodiště, harmonie a vzor individuálního bydlení, racionální kompozice jednoduchých prvků ve mně zanechala rozpaky a chlad, přestože venku drobně přselo, držely jsme se s kamarádkou v podpaží a cítily navzájem teplo.

„Ani bych v takové vile nechtěla žít,“ řekla spokojeně.

„Ani já,“ zasmála jsem se a bylo nám lehké, až teplo.

Mokré listy se lepily na chodník a ona se strchovala, abych po nich neuklouzla. Už dlouho mě nikdo nedržel, abych neupadla, už dlouho neměl o mne nikdo starost.

Večer v hospůdce nám servírovali žebírka na medu. Na oválném dřevěném podnosu přes celý stůl. Asi čekali, že jsme týden nejedly.

„Tohle bylo oblíbené jídlo mého muže,“ řekla po chvíli.

„Chodili jste sem často?“

Přikývla a utřela si slzy.

„Já vím, jak ti je.“

„Jak bys to mohla vědět. Kdo neprožije, neví.“

„Křen je výborný,“ snažila jsem se odvést řeč od jejích slz.

„A co tvůj manžel?“

Položila jsem vidličku a nůž. Podívala jsem se jí přímo do očí a chvíli jsem čekala. A znenadání ze mne vypadla také otázka: „Chceš to opravdu vědět?“

A ona právě tak překotně zareagovala: „Ne, nechci, nic mi neříkej.“

Tak jsem pravdu o mém manželovi nechala tam, kde byla. Někde na dně srdce, odkud se jí nechtělo ven.

Přišlo to tak nečekaně. Otázka i odpověď ve zlomku vteřiny. Obě otázky instinktivně, bez rozmyslu. Musela jsem hovořit o jídle, abych o tom nepřemýšlela.

„Je to výborné, ale tak velkou porci nesním,“ usmála jsem se a napila se piva.

Za oknem svítilo město. Tolik odlišné od Prahy. Nehledala jsem Žlutý kopec. Při pohledu na poklidnou záři Špilberku mi vytanula vzpomínka na mého muže..

„Jezdíte sem s manželem na veletrhy?“

„Ano,“ špitla jsem.

„My jsme také hodně cestovali,“ rozpovídala se. „Zítřka ti ukážu na videu Singapur, Bali, Dominikánskou republiku a taky sever, Norsko a Island... Ještě jsme měli v plánu Afriku, ale nemoc všechno překazila.“

„Nechávat něco na důchod je risk.“

Po večeři jsme šly procházkou mezi činžáky k domovu. Jeden dům jako druhý.

„Divím se, že trefíš domů.“

Rozesmála se.

Nazítří jsem odjížděla. Na perónu jsme se objaly a já jsem nastoupila do vlaku.

„Zase mě čeká doma prázdná,“ rozloučila se.

Stiskla jsem jí ruku.

Mávala jsem jí, než se mi ztratila z očí.

Měla jsem se u ní jako v ráji.

Až doma jsem přemýšlela, jestli jsem udělala dobře, když jsem na její otázku odpověděla otázkou. To co prožívala po dobu nemoci s manželem, mi bylo důvěrně známé. I já jsem prožila navlas stejnou kalvárii na Žlutém kopci. Se svým manželem.

SOCIOGRAM

Mraky se nakupily nad městem, klesaly a čekaly. Z podzemní dráhy vyšel muž. Nízké nebe ho donutilo narazit si čepici hluboko do čela a přidat do kroku.

Mraky houstly.

Po deseti minutách vyšel z metra další muž, zvedl si límeček a následoval prvního.

Mraky temněly.

Dalším vlakem přijeli manželé. Pohlédli na oblohu, přitiskli se k sobě a spěchali. Odbočili také do slepé ulice.

Na konci této ulice stály dva domy. Číslo deset a jedenáct. Na komínech seděly mraky a v oknech tma. Přímo za nimi tvořily hradbu hory. Dominovala jim skála, ráj horolezců. Teď vysvělečená z lan a zachmuřená.

Oba muži vešli do domu číslo deset. Manželé do domu číslo jedenáct. Než spadly první kapky, zavřeli se nájemníci ve svých bytech a vchodové dveře se za každým z nich uzamkly.

Začalo pršet. Hodinu, dvě, celý večer, nekonečnou noc. Ani ráno déšť neslábl. Slábla jen chuť vyjít z domu. Chuť se dá potlačit, ale potřeba ne. A Haryk měl potřebu. Pán mu dal obojek. Bydlel v přízemí. Otevřel vchodové dveře. Déšť pána odradil, odepnul psovi vodítko a vystrčil ho do deště. Omotal si řemínek kolem prstů ruky a čekal. Naměřil deset kroků ode dveří k výtahu, deset šlápot

zpět. Rozmotal řemínek a znovu namotal. Projel očima vstupní halu. Zkonstatoval dosud nesešlapané koberce, neposkrvněné tapety, vymoženost regulovaného světla. Celý blok dopisních schránek svítil bez chyby i sociogram. Ten dosud nevykazoval žádné výrazné mezilidské vztahy.

„Inu nový dům a lhostejní lidé,“ řekl pán, šel ke dveřím a pootevřel je. Haryk se vrátil.

Bylo úterý, všední den. Nájemníci navíjení povinnostmi a potřebou odcházeli z domu.

Pohltila je podzemní dráha a domy číslo deset a jedenáct deštivá clona. Odřízla je od města. Voda padala celé dopoledne, ale až po obědě přišel skutečný příval. Protrhly se nádrže bachratých mraků o komíny a o štít skály. Kanály se zalykaly.

U východu z metra stála kolem čtvrté bariéra postav. Čekala. Nikomu se pod sprchu nechtělo, než první z nich ztratila trpělivost.

Byla to žena.

Poryvy větru jí vchrstly vodu do tváře plnou silou a z deštníku jí nadělaly změť drátků. Každým cípečkem oděvu zběsile třískaly. Žena se schoulila a šla. Čelila přívalu vody, potácěla se slepou ulicí až k hlavnímu dveřím domu číslo jedenáct. Přiložila identifikační čip, a žádný signál se neozval. Jako přeprška jisker dopadly na ženu obavy. Před očima jí svítily vizitky zvonků. Zazvonila na svoje sousedy. Manželé se neozvali. Vzpomněla si na jednoho důchodce se psem. Jménem si nebyla jistá. Stiskla zvonek. Zaslechla psí štěkot. Oddychla si. Přiblížila obličej k mikrofonu a řekla své příjmení. Hlas uvnitř mlčel. Posléze si uvědomila, že stojí před kamerou a shrábla si z čela vlasy.

„Ano.“

Byl to ženský hlas.

„Bydlím ve třináctém poschodí,“ identifikovala se.

Pes přestal štěkat.

„Čip mám u sebe, ale dveře se mi neotvírají. Myslela jsem si... chtěla jsem vás poprosit... otevřete mi, prosím.“

Hlas tušil fikci. Váhal.

„Otevře mi, prosím.“

„Neznám vás.“

„Tady je má vizitka,“ ukázala kartičku s fotografií a adresou.

Hlas si odkašlal: „Ukažte mi čip.“

Žena sáhla do pravé kapsy. Na vteřinu zkameněla. Sáhla do levé, do pravé, znovu do pravé, přehrabala kabelku. Zbytečně.

„To není možné, vždyť jsem ho před chvílí držela v ruce,“ zašeptala.

Vtom si vzpomněla, že si nedávno koupila řetízek a že čip má na něm v kapsičce u vesty jako hodinky.

Z deště se vynořil muž. Když se přiblížil k ženě, v mikrofonu klaplo.

Muž se otrásl a sprška zasáhla ženu. Jejich pohledy se střetly. Muž se otočil ke dveřím. Přiložil čip, chtěl vstoupit, ale dveře nepovolily. Zkusil to znovu a ještě jednou.

Obrátil se.

Než se stačil něco zeptat, k domu doplávali manželé. Chtěli dovnitř. Muž jim udělal místo. Manžel přiložil čip a manželka už měla ruku na klíče.

„Nic.“

Mezitím zakotvil pod stříškou další nájemník. Vyždímal si čepici, přehlédl situaci a zeptal se:

„Něco se stalo?“

„Zkuste to vy,“ ukázal na dveře muž.

Nájemník také s čipem neuspěl. Stiskl tedy jeden ze zvonků.

„Copak, miláčku?“ ozval se 46artlem46 hlas.

„Asi malér. Zkus mi otevřít.“

Dveře povolily. Dovnitř se nahrnula voda.

Nájemník zamířil k výtahu. Čvachtalo mu v botách. Všichni ho následovali.

Žena se ohlédla a vykřikla: „Valí se sem voda!“

Všichni se podívali nejprve na ni, pak pod nohy. Po koberci se ode dveří neuvěřitelně rychle rozlézala mapa.

Nájemník zaváhal, stál u výtahu, ještě ho neotevřel. Muž za ním výtah ignoroval. Bral schody do sklepa. Po dvou.

„Potopa!“ zařval. „Zalarmujte celý dům!“

„Zavolejte pohotovost!“

„Zapněte čerpadla!“

„Telefonujte!“

„Zvoňte na všechny nájemníky!“

„Auta musí z garáže ven!“

„Zatracená skála!“

„Jakpak jsou na tom sousedi?“

„Běžte je někdo upozornit!“

Volali jeden přes druhého.

Žena se otočila ke dveřím. Za nimi čekali další dva nájemníci. Žena neověřovala jejich totožnost, spěšně jim otevřela.

„Nechte dveře dokořán a zajistěte je! Suterén je plný vody,“ křikla a vyběhla z domu prudce, aby lépe čelila mocným proudům.

Manželka na nic nečekala a stiskla první zvonek, druhý, pak další.

Před domem číslo deset nikdo nestál. Dům vyhlížel nadmíru pokojně. Žena se postavila před mikrofon a shrnula si vlasy z tváře. Ani na okamžik nezaváhala a zazvonila.

Nikdo se neozval. Stiskla další zvonek. A další. Zkoušela je po řadě.

„Přejete si?“

Konečně lidský hlas.

„Jsem z jedenáctky. Máme sklepy pod vodou.“

„Moment. Pošlu tam inženýra.“

Hlas se odmíchl a za nekonečnou minutu pokračoval: „Už o tom ví.“

„V mikrofону cvaklo.“

Mezitím, co žena čekala, inženýr v nepromokavém obleku otevřel vchodové dveře. Oblek i holínky měl mokré.

„Nejsme na tom o nic líp než vy,“ řekl. „Volali jsme řediteli správy. Rozhodl položit za domy drenáže, odvodňovací kanály.“

Žena se tázavě podívala.

„Kdy?“

Inženýr si všiml, že i přes zmáčené vlasy je hezká a na vteřinu se na ni usmál.

„Jaképak kdy? Bagr už je na cestě.auta musí okamžitě z garáží ven! Zodpovídáte mi za to!“

„Jistě,“ rozhodně souhlasila, aniž by se byť jen v duchu zeptala: proč právě já?

„A kdo nebude doma?“

„Otevřít auta násilím a vyjet!“ rozhodl.

„Rozumím. Jedná se o oba domy?“

„Vy se postaráte jen o ten váš.“

„A ještě,“ vzpomněla si. „Nefungují nám kódy.“

„Nechte vchod otevřený.“

„Samozřejmě. A zapnuli jste čerpadla?“

„To je na draka. Voda se vrací. Podporujeme jen koloběh. Ale hasiči jsou na cestě. Na co ještě čekáte?“ houkl na ni.

Otočila se a vyběhla do deště. Vchod číslo jedenáct byl dokořán. Voda se jím valila dovnitř.

Hasiči už byli na místě. Usazovali v přízemí náhradní čerpadla a připojovali k nim hadice. Výtahy nefungovaly. Zvonila na zvonky. Všemi prsty. Brala je po řadě.

„Garáž je zatopená! Voda stoupá! Auto musí ven! Okamžitě! Musí ven! Zalarmujte majitelé, sousedy! Každého, kdo je doma.“

Stála u zvonkového panelu a mačkala tlačítka a křičela, dokud si nebyla jistá, že nevynechala žádné patro, žádný byt.

Vběhla do garáže. Vrata byla dokořán a vyjízděly první vozy. Skočila do svého auta a vyjela v koloně krokem na blízké parkoviště. Stěrače byly zahlcené. Od kol stříkala voda. Motor ještě běžel. Zaparkovala nedaleko a hned se vracela. Běžet se nedalo. Chlapi před ní a za ní mířili přímo do garáže.

„Je tu někdo, kdo vyveze auta bez majitelů?“

„My si to bereme na starost,“ ozvalo se z hloučku mužů.

„Je na vás spolehnoutí?“

„Jak jinak.“

Vrátila se do haly a zamířila ke schodišti. Na koberci byly mokré stopy až do patra. Cestou potkávala chlapi v pracovním. Sbíhali dolů jako fretky.

„Jak je?“

Odpovídala všem stejně.

Dům ztrácel anonymitu, lhostejnost. Dům spadl do kaluže a rázem byl na nohou, měl sílu jako tonoucí. Zatímco žena vyběhla, vyšla, vyšlapala udýchaná do třináctého patra, nikdo ji neminul bez otázky, bez úsměvu. Každý jako by ji znal.

„Je to zlé?“ ptali se jí.

Najednou si při vši té hrůze nepřípadala jako v tichém domě. Najednou její nový dům dostával lidskou tvář.

Přišla do svého bytu. Shodila boty v koupelně, popadla ručník a zamířila do pokoje. Rozhrnula záclonu, aby se podívala na skálu. Téměř nebyla vidět. Valily se z ní potoky vody jako by na vršku vytryskl pramen, spustil se vodopád. Voda stékala také po okenním skle v mocných proudech. Žena neviděla nic než svět vody.

Dolů nebylo možné dohlédnout. Nebylo možné zjistit, jestli už jsou všechna auta venku. Jestli už bagry nejsou na místě a nečekají, až se zakousnou do půdy. Vyběhla na schodiště, ručníkem si stále vysoušela vlasy, ale vzápětí se vrátila do bytu. Shodila ze sebe mokré věci, oblékla se do suchého a hledala pláštěnku.

Když sbíhala po schodišti dolů, v některém spodním patře na okamžik zahlédla nákladní auto.

Inženýr je věru schopný, pomyslíla si.

Poté si všimla druhého bagru u vedlejšího domu.

Začnou z obou stran.

Cestou dolů se k ní přidávali další nájemníci. Než dorazili do přízemí, bylo jich plné schodiště.

„Kdyby byl v domě večírek, sotva by kdo přišel,“ někdo utrousil.

Nesbíhal dolů němý dav, ale každý měl po ruce poznámku, úžas, obavu, radu, někteří i vlídné slovo. A snahu pomoci. Tu měl každý. A každý měl dvě ruce. V prvním patře a v dalším patře už byla celá odpočívadla zastavěná nábytkem z přízemí, vším možným a nemožným až do vrchu.

Žena vběhla s ostatními chlapy do garáže, která byla téměř prázdná. Poslední auta už měla nastartované motory. Razila si cestu vodou ven, do deště. Počkala, až vyjelo poslední auto.

Oddychla si. Skoro jí proběhl kolem rtů úsměv.

Vrátila se do přízemí. Hrozilo zatopením. Koberec už byl odlepený a stočený. Od čerpadel vedly dlouhé hadice ke vchodovým dveřím a ven, bůhvíkam, daleko od domu. Byty v přízemí měly dveře dokořán a lidé vynášeli do poschodí, co se dalo. Majitelé ohrožených bytů se jen dívali. Některé si odvedli nájemníci seshora, aby je uklidnili. Starý pán držel Haryka v náručí. Ze strachu, aby mu nevyběhl ven. Celý dům bzučel jako úl. Nikdo nikomu nepřikazoval, co má dělat a každý věděl.

Žena se na okamžik rozhodovala, zda shodit pláštěnku a zapojit se do řetězu vynášení věcí z bytů nebo jít oznámit inženýrovi, že bagry můžou začít. Vyběhla do deště. Druhý vchod byl také dokořán a vedly jím hadice. Hasiči byli sehraní, seřizení jako hodinky.

„Kde je inženýr?“ křikla na nejbližšího.

„V garáži.“

Vydala se za ním. Proběhla prázdnou garáží za dům. Držela se při zdi. Vtom naproti ní inženýr. Za ním sklápěl lžíci druhý bagr.

„Jste pašák!“ zavolal na ni.

Oba měli hlavy sklopené pod kapucemi. Světlo na ně dopadalo seshora, obličej se ztrácely ve tmě.

Když ho mýjela, ucítil její parfém a položil jí ruku na rameno. Žádné slibné gesto, spíš uznalý stisk, jak mají chlapi ve zvyku.

Jí stačilo. Zahřálo ji. Ani se za ním neotočila, vklouzla do svého domu.

„Za pár hodin budou mít všichni hlad a žízeň,“ zaslechla některou z žen.

Nezaslechla ji sama. Ženy si tu myšlenku vzaly za svou. Ty co bydlely v nižších patrech, popadly kreditní karty a pláštěnky a vrhly se do deště směrem k parkovišti.

Musely se brodit kalnou vodou a brodily se odhodlaně. Za hodinu se vracely z obchodu s napěchovanými igelitkami. A rovnou do prvního patra. Každý byt nabídl svou kuchyň.

Vykládal se proviant z tašek, stavěly se hrnce na sporáky, začalo se vařit. Ženy jakoby hned věděly, co je nutné pro zahřátí žaludku, co pro posílení, pro odbourání stresu. Tu se vařila polévka, tam guláš, jinde se začaly ohřívat párky, kráječe chleba nezahálely. Odtamtud voněla káva, z jiné kuchyně čaj, grog, možná i svažené víno. Každá žena měla své slovo, a nikdo je nezpochybňoval, nikdo se přitom nehádal. Pusy ani ruce nezahálely.

Žena občas od plotny pohlédla k oknu, které vyplňoval stále valící se vodopád. Ani na okamžik neklesala na mysli. Po noci přijde ráno.

Hodinu za hodinou pracovaly bagry, střídala se nákladní auta, celou noc hučela čerpadla. Celou noc měli nájemníci pracovní den.

Přízemí už bylo vystěhováno a první patro otevřené pro každého. Po půlnoci měl najednou každý žízeň, hlad jako vlk. Chuť si něco zakousnout, pohovořit, být součástí celku. Bez řeči každý položil příspěvek za občerstvení. Ze všech kuchyní bylo slyšet hlasitý hovor i tichou hudbu, nebyl vzácný ani smích.

Dostavil se i starý pán. S čoklem na vodítku.

„Kde budete spát?“ zeptala se ho žena.

Pokrčil rameny.

„Nebojte, však se o vás postaráme,“ ozval se někdo z chodby.

Bylo záhadou, jak je v té vřavě možno rozeznat jednotlivé hlasy.

Žena za sebou uslyšela tichý, omlouvající se hlásek. Hned si neuvědomila, že patří jí.

„Ráda bych se vám omluvila, že jsem vám neotevřela.“

Žena se otočila.

„To nic. Neznala jste mne.“

„Anonymita nás dělá nedůvěřivými. Příště na mě můžete kdykoliv zazvonit.“

„Myslíte, že bude zase potopa?“ zavtipkovala žena.

„A je pro to potopa nutná?“ pokračovala v žertování oslovená.

Obě se rozesmály.

„Jak opadne voda, zapneme sušičky.“

Žena zareagovala na podvědomý hlas. Patřil inženýrovi, ale ten jen kolem proběhl.

Ženě mezitím, co pomáhala v kuchyni, uschly vlasy. Měla i čas si je v koupelně upravit. Nečekala inženýra, ale zahřálo ji u srdce, že je nablízku.

„Že nepřišel na kávu?“ zeptala se.

„Asi má lepší ve svém domě,“ kdosi zažertoval.

Přišel až ráno. Až když už bagry složily lžice a odjely, až když odvodňovací kanály začaly sbírat vodu a čekalo se už jen na to, kdy vypnou čerpadla.

Poprvé si ho mohla prohlédnout ve světle.

Nezeptala se ho, co si dá. Připadalo jí, že není třeba se hladového chlapa vyptávat, nač má chuť. Nakrájela chleba a postavila před něj talíř kouřícího guláše. A současně nalila do dvou skleniček něco ostrého z láhve po ruce. Než začal jíst, přitukl si s ní. Nebylo třeba slov. Po očku pozorovala, jak mu chutná. Seděl u stolu s ostatními a nesnažil se markýrovat nezájem.

Když ho vyprovázela k domovním dveřím, oba si všimli, že senzor na sociogramu, který vyhodnocuje každého, kdo projde kolem, zaregistroval změnu. Aura mnohých opustila lhostejnost a ukázala sílu, rozhodnost a pozitivní myšlení každého z nich. Senzor byl přesný. Nedal se oklamat. Přetvařování na něj neplatilo.

Tak si na tabulce mohl inženýr a žena přečíst, že oba mají vůči sobě silnou náklonnost. I kolonka sexu tomu nasvědčovala.

SVĚT ZA SKLEM

Pohled z okna prosívala záclona sněhových vloček. Padalo od rána. Protější domy v ulici si stahovaly čepice do čela, zaklíněny proti možné vánici, splývaly s oblohou. Neděle se schylovala k večeru. V pokoji sálalo od plynového krbu teplo, oheň nevydával žádný zvuk. Celý dům byl ponořen do malátného ticha. Hodiny netikaly, televizor byl vypnutý. Žena seděla v křesle, pohled upřený do okna. Upírala zrak do houstnoucí metelice. Sněhové vločky nepadaly kolmo dolů, vítr s nimi tu prudce smýkal, tu lehce povíval. Žena se cítila jako strom po sklizni. Z manželovy smrti se dosud nevzpamatovala. Chyběla jí míza druhé poloviny svého já. Její milovaný manžel Cyril z jejího života nedávno odešel. A tichá vzpomínka se vnutila na jeho místo. Na nic se ženy neptala, přišla nezvána a chovala se tu jako doma. Navíc si nehleděla svého a lísal se bez přestání k srdci ženy. Ta ji laskala i odháněla zároveň, ale vzpomínka byla vlezlá. Žena si s ní nevěděla rady. Chvillemi ji ignorovala, občas jí podléhala. Někdy se chopila práce, aby jí ukázala záda, jindy uvízla v jejím zajetí. Obzvlášť v podvečerním stmívání. Ale jakmile se žena posadila do svého křesla, ucítila, že po ní z protějšího křesla s úpornou naléhavostí vztahuje ruce.

Žena se rozhodla jí čelit. Zvedla sluchátko. Vyťukala číslo pražské sestřenice.

„Jo, to seš ty,“ protáhla sestřenka s pražským přízvukem, aniž se snažila zakrýt svou nevoli. .

„Taky v Praze chumelí?“

„Jak víš, mám okno na sever, tudíž pod sněhem,“ odkopla její otázku někam do kouta a málem dodala: chytrý člověk by se dovtípil.

„Volala jsem ti před hodinou.“

„Byla jsem v kině. Dávali finský film Světla soumraku.“

„Dobrý?“

„Myslím, že by se ti líbil.“

„Jako ten Volver?“

Žena si přendala sluchátko do druhé ruky a natáhla se pro skleničku. Usrkla vína. Měla s doporučením své sestřenky bohaté zkušenosti. Posledně jí doporučila Volver. Žena vyhodila šest stovek za DVD, u něhož po dvaceti minutách usnula.

„Líbil se?“ Zajímala se sestřenka.

„Pustila jsem si to třikrát a třikrát jsem usnula. Příště mi takové sladáky nedoporučuj.“

„Vždyť v tom hraje Cruz a Carmen Maura.“

„I kdyby všichni svatí, tak tenhle film mě neoslovuje, není to nic pro mne.“

„Je to líbivé.“

„Já pozlátko nemusím.“

Sestřenice jako pokaždé roztočila mlýnek a mlela a mlela. Málokdy něco důležitého sdělovala. Jen sem tam vytáhla vosí žihadélko a bodla. Jako teď.

„A propos, prodala jsem všechny knihy. Teď ani nevím, kde ta od tebe skončila.“

Ty víš, jak potěšit.

„Hele, když obvoláváš sestřenice, jak se má Vladka a Lenka?“

„Já nikoho neobvolávám. Volám jen tobě.“

„No dobře, má milá. No dobře.“

Kam to v životě dotáhla? Na úroveň staré zvědavé klepný. Žena její některé vtíravé otázky zahrává do autu. Drží její zvědavost na uzdě. Sestřenka nikdy nevytáhne číslo. Šetří, ba přímo šklíbí. Žena jí poslední dobou volává každý týden. Ani neví proč. Snad, že jí k tomu nutí pocit osamění, prázdný dům. V podstatě potřeba lidského tepla. Tím, že jí volává, neprokazuje potěšení jí, ale sobě. Už dávno jí k sobě nezve, protože ví, že je to zbytečné. Ona se z Prahy nehne, tak žena musí za ní. Když se spolu v Praze sejdou, sestřenka rezolutně odmítá cokoli od ženy přijmout. Pokaždé ji donutí sedět v parku. Co chvíli otvírá kabelku a usrkává z lavičky vodu. Žena sedí na suchu a jde jí to na nervy. Zve ji do kavárny, do restaurace s tím, že všechno zaplatí, ale sestřenka ne a ne. Žena má chuť na kávu nebo na oběd, a místo toho musí s ní dřepět v parku jak bezdomovec a odpovídat na její zvědavé otázky. Ona, která se s životem dovedla poprat, nemá sílu svou tvrdohlavou sestřenku přemluvit.

„Já do zdejšího kina nechodím.“

„Ale minule jsi mi říkala...“

„To jsem byla v multikině v Hradci. Občas tam jezdím se synem a vnoučaty.“

„Zajeď si na irský film Once nebo na Dobrý ročník.“

„Proč právě Once?“

„Ten herec je podobný tvému Cyrilovi zamlada. A navíc jsem slyšela, že film je léčivý. Je v něm hodně muziky. Je to příběh písničkáře Glena Hansarda a není to muzikál ani nějaké vyčpělé lovestory. Nečekej, až to budou dávat v televizi. Když jsi teď sama, máš spoustu volného času. Chod' do kina a užij si to.“

„Mně je dost smutno,“ posteskla si žena neprozřetelně.

„Já jsem sama celý život a politoval mě někdy někdo?“

„Bylo by ti to k něčemu?“

„Myslím, že mám těžší život, než máš ty.“

Žena znovu zvedla skleničku. Stačilo jí, že slyší lidský hlas, který překřikuje ty dvě uvelebené v protějším křesle. Vzpomínku na Cyrila a samotu.

„Potkala jsem včera Kamila,“ pokračovala sestřenice. „Už jsem ho hezky dlouho neviděla.“

„Jak vypadá?“

„Šedivý, ale dosud fešák. Nesl si dvě krabice vína. Ptala jsem se ho, jestli něco slaví“

„A on?“

„Proč se ptám. Tak vidíš, můžeš popíjet taky.“

„Krabicové víno?“ uškříbla se žena. „To pěkně klesl.“

A najednou ho žena měla před sebou, bratránka Kamila. Ještě z dob, kdy byla neotrkaná, neznalá tajů velkoměsta, kdy přišla na umístěnku pracovat do Prahy. Bydlela u nich, u svého strýčka a Kamila. Strýček byl vdovec a Kamil svobodný. Měl už po vojně a z bratranců ten, na kterém seshora krásou nešetřili. Nikdy spolu moc řečí nenadělali. On byl krasavec, podle mínění celé rodiny nahoře a

ona husička z vesnice, prach u jeho bot. Ani si v té době netroufala k němu pozvednout zrak, natož ho první oslovit. Byla vychována k tomu, že k pražským příbuzným je nutno vzhlížet, málem se modlit.

Octla se sama v cizím městě, daleko od rodného hnízda, ještě nezkušená, obklopena rušným prostředím, neznámými lidmi. A snad proto se stalo, že se zamilovala. Jako blesk ji zasáhla láska k neznámému muži. Nikdy předtím s ním nemluvila, nic o něm nevěděla, jen ho viděla stát na chodbě před jeho kanceláří. Poznala ho a v tu chvíli milovala. Poznala ho podle fotografie. Psal si s její kamarádkou celý poslední ročník ve škole. Jeho dopisy byly literární skvosty oslovující dívku, které se právě otvírá svět. Čekaly na ně obě, četly si je obě několikrát hlavně večer při lampičce v postelích a snily o takovém muži a poznenáhlu ho zahrnovaly do svých snů. Tak se stalo, že jí nebyl tak docela cizí, když ji zasáhl Amorův šíp. Zнала ho z dopisů.

Od chvíle, kdy se zamilovala, tokala jen kolem něj. Nečekala, co on, ona sama mu svěřila, že ho miluje, ona sama se mu vyznávala v pohledech a dopisech, která mu předávala při setkávání v podniku. On v postavení vedoucího, zralý rozvedený muž, ona právě vyklubaná, ještě s chmýřím. Konečně si dali schůzku. Seděli na Nebozítku v restauraci. Ona upíjela s doušky limonády okamžiky nesmírného štěstí a očima ho hladila, on si četl noviny. Na její lásce k němu to neubralo. Imponovalo jí, že jí tykal a ona mu vykala. Byl jako její otec, záštita lásky a jistoty. Na druhou schůzku ji pozval do Šárky. Tramvaj kodrcala ulicemi poloprázdná a oni celou cestu stáli na zadní plošině. Žena si už nevybavuje slova, zato jen jeden, za celou dobu známosti a zamilovanosti, jen jeden jeho polibek. Nebyl to pro ni fyzický dotek, ale nebeská mana. Neznámá slast jí projela celým tělem a držela ji mezi nebem a zemí. Unášela ji spolu s ním žlutnoucími stromy, cestičkami po koberečkách listí, celým údolím sluncem zalité Šárky. Když otevřela oči, oba mlčeli. Ještě jí neřekl, že si ji nevezme, že si ji nemůže vzít. Jednou mi poděkuješ, že jsem ti nezkalil život. To řekl později, a jako by plácl do vody. Ona jeho slova odmítala, nevěřila jim. Dál a bez přestání ho ujišťovala o své lásce, dál ho milovala přesvědčená, že až do konce života.

Jednou, ani nevěděla proč, ho pozvala k sobě, do strýčkova bytu. Nikdo nebyl doma. Nic neměla v úmyslu, nic o tom ještě nevěděla. Ještě ne. Ani se neposadili, jen stáli v rozlehlém obývacím pokoji, když zachrastil v zámku klíč. Přišel Kamil, sotva pozdravil, podíval se a odešel. Věděla, že si dovolila příliš. I oni odešli, vzápětí za ním.

Ještě ten večer si sbalila tašku a vypadla z bytu. Vyhodila ji. Strýček jí řekl, že si nepřeje, aby mu vodila cizí chlapy do bytu. Že ji na to upozorňoval. Že s tím má své zkušenosti. Řekl, aby odešla. Neobhajovala se. Nedoprošovala se. Nevysvětlovala. Dostala políček a odešla s hrdým pocitem ve tváři. Kráčela s taškou po ulici a neměla kam. Nepotřebovala útěchu, cítila se čistá, avšak pocit provinění tu byl. Zašla za roh, kde mezi domy bujely bodláky a kam zabíhali z celé čtvrti psi. Keře si stlaly pod sebe. Místy se ukládaly ke spánku suché trávy po létě ještě vysoké. Posadila se na zem za keře a civěla do nebe, na střechy a doutníky komínů. Nepřemýšlela o Kamilovi, jen o strýčkovi. Jako dítěti jí vozil čokoládové bonbóny a pod stromeček posílal knihy. Byl štědrý, ale hovořil jen s otcem. S ní jako s dítětem ne, s ní nikdy. Celá rodina si ho vážila. Když ji vezl po Praze autem, většinou mlčel. Nikdy ji nepožádal, aby vyluxovala. Počítal, že se dovtípí. Naučil ji vařit ovocné knedlíky z odpalovaného těsta podle kuchařky. I když to příliš nerozebíral, věděla, čím se provinila. Přivést si k němu do bytu cizího muže bylo neomluvitelné.

Tenkrát ne, ale až mnohem později pochopila, co bylo skutečnou příčinou. Po létech si vybavila znění telegramu, který mu přišel, když byl strýc v osmačtyřicátém u nich na dovolené: Kamile, přijed' ihned, vloupáno do všech tří bytů. To byl začátek znárodnování jejich továrničky. Proto v něm přetrvával strach z cizích lidí. A dosud nikomu nevěřil. Neteř pracuje v podniku, který má v sousedství filiálku a kdo ví, co o něm vyčmuchali. Kdoví co sledují. A ta hloupá holka jim skočila na špek. Musí

okamžitě pryč, než bude pozdě! Ale ona tenkrát, stulená mezi vysoké stvolý suché trávy na předměstí, si příčiny a důsledky nespojovala, tenkrát byl život přímočarý a ona byla jeho přímkou.

Položila si hlavu na tašku, přikryla se kabátem a usnula. Probudila ji až tramvaj svištící po kolejích za svítání.

Dnes už má dojem, že neměla jedinou myšlenku na to kam jít, co dělat. Byla vyděděná svými blízkými. Neměla pocit křivdy. Udělala chybu a pykala za ni. Takový přímočarý byl svět rozvíjejícího se kvítku, kterému chyběla opora mateřských kořenů. Nešla za ním, za svou láskou, neviděla příčinu v něm, ale v sobě, neobtěžovala jiné tety, nevydala se za nikým. Přišla s taškou ráno před šestou k píchačkám, jakoby se nic nestalo. Přidělili jí svobodárnu. On se nikdy nedověděl, čeho byl příčinou, proč od strýčka odešla. Po týdnu otevřela otcův dopis. Přečetla jej a mlčela. Vůči otcovým oprávněným výtkám o starém chlapovi z podniku, kterého si dovolila přivést do strýčkova bytu, když ví, jaká je doba a co by mu tím mohla způsobit, si připadala jako obžalovaný Kristus. Teprve po přečtení otcova dopisu si uvědomila, do jaké situace mohla strýce přivést. Mohli je vystěhovat. Když jim znárodnili výrobu, měl štěstí, že je nechali v patře bydlet. Sousední fabrika mohla mít zájem o rozšíření. Strýc si vytrpěl své a jistě si myslel, že ona... Věděla, že není cesty zpět. Co otci odpovědět? Okamžitě byla rozhodnutá, že nic. Brána k jeho srdci se jistě zavřela a ona hloupá a hrdá neví, proč se obhajovat, když ztratila jeho důvěru. Milovala otce nade vše a byla po něm. Kosička na kámen.

Její láska k rozvedenému muži z podniku trvala několik let. Láska platonická, nepochopitelná. Držela se ve spárách její duše přes odmítání, přes nahodilé známosti.

Cyryla potkala později, až za několik let. To už pracovala v jiném úřadě a její první láska jí dávno sešla z očí, vybledla. Už se z jejího života nadobro vytratila. Teprve teď pochopila, že ji měl opravdu rád, když jí nechtěl zkazit život. Byl rozumný a ona mu byla vděčná. Ale obrázek Šareckého údolí nevybledl, bude navždy spjat se zlátnoucími listy a jeho polibkem.

Vzpomínka přepadla ženu nečekaně a s překvapující intenzitou.

„Krabicové víno?“ opakovala do telefonu, jako by nevěřila. On, někdejší syn továrníka?

„No, co se divíš? Je za babku.“

Že by na tom byl stejně jako sestřenice. Vypravuje si ji v duchu s prošedivělými rovnými vlasy, sedící na jedné jediné tonetce, kterou v garsonce má. Žena si nedovede svůj život bez televize a počítače představit. Nemohla by cestovat bez auta, žít bez pohodlí, které zpřijemňuje člověku život.

Sestřenka se jí neopomněla ještě zeptat: „Kolik ti přidali důchodu?“

A když žena odpověděla, že neví, dostalo se jí ironické poznámky: „No, když nechceš, neříkej!“

„Ale já opravdu nevím, mně jdou peníze na účet.“

Taková odpověď pro ni vyzněla jako planá výmluva, proto si neodpustila: „Je vidět, že nemusíš počítat. Je markantní, jak z tebe tečou peníze.“

Dál žena neposlouchala. Držela sluchátko od ucha, slyšela jen hlas a splývavá slova. Představila si tu pražskou sestřenku jako děvčátko. Nastrojeného jedináčka s velkými nažehlenými mašlemi, bílými lakovanými střívkami a bílou koženou kabelkou. Jako dítě z výkladní skříně dávané jí odmalička za vzor, když sama neměla v té době ani spodní kalhotky. Rodiče si neuvědomují, že dáváním někoho někomu za vzor docilují pravého opaku. Žena náhle obrázek smazala a zbystřela. Zaslýchla něco o tatínkovi.

„Strýček, tvůj otec, byl moc hodný. Ale neměl to s tebou lehké,“ zabodla žihadlo na nejcitlivější místo.

„Co tím myslíš?“ vzpamatovala se žena a hned ji napadlo, že si otec své sestře postěžoval, když dostal od svého pražského švagra dopis, že od nich jeho dcera odešla. Švagr byl důvěryhodný a tím,

že pro celou rodinu stál na piedestalu boha, nebyl důvod mu nevěřit. Otec musel prožívat velké zklamání po strýčkově dopisu. A dcera mu to svým mlčením neusnadnila.

„Na tom nesejde, já ti jen říkám, že to strýček neměl s tebou lehké. Dávala jsi mu co proto. Byla jsi jeho miláček. Stále se tebou pyšnil a moc si na tobě zakládal.“

Co si to dovoluje? Ptala se žena v duchu sama sebe a nenacházela odpověď. Úplně zapoměla na nedopitou skleničku dobrého francouzského vína. Měla po chuti.

Tak ti tedy děkuju, chtěla jí žena odseknout, ale zabránila jí v tom slušnost.

Vzápětí ukončila hovor.

Třela si tvář, která ji od jejího políčku páčila. Samota se rozvalovala v křesle a oknem nebylo pro hustou chumelenici vidět ani protější dům.

Nevím, proč jsem jí volala. Jeden se nepoučí a nepoučí.

Tedy toho měla s pražskou sestřenicí akorát dost. Od dětských let jí rodiče předhazovali, že si z ní má brát příklad. Je poslušná, dobře vychovaná a ne jako ty. Nadarmo pražské tety neříkají, že jsi dítě pralesa.

A cože to říkala o Kamilovi a o krabicovém víně? Z dřívějších rozhovorů věděla, že na restituci jich bylo hodně. Firmu vlastnili tři bratři a jejich děti dům prodaly hned po sametu a pod cenou. Tak tedy krabicové víno.

Jestli je nějaká spravedlnost, měl by ses teď odněkud seshora podívat, jak který z nás žije, podotkla žena na adresu otce.

Rázně vstala a přešla k druhému oknu. Samota za ní. Žena se vrátila a dosedla zpět do křesla. Skleničku odsunula.

Odvrátila pohled od okna a přála si, tolik si přála, aby byl Cyril v této chvíli s ní. Přání se jí splnilo. Seděl ležerně před ní nohu přes nohu. Než si stačila uvědomit, že se k ní vrátil, už bylo protější křeslo prázdné.

Zamyslela se a snažila se vžít do života svých bližních. Do jejich myšlení a příčin jejich skutků. Její pohled se pomalu obracel k oknu. Sníh hnaný závany větru se zlehka dotýkal skla a klouzal po něm dolů. Rej vloček smazával tváře a na první pohled nepochopitelný svět druhých.

ZELENÉ ESO

On to věděl dřív než já, dřív než mi to vyčetli z lógru, dřív než to ukázaly karty. Můj osud byl vepsán do mé dlaně dávno před mým narozením. Každý, kdo se do mé dlaně podíval, viděl štěstí. Všichni kolem je viděli kromě mne.

Ovdověla jsem a žila ve velkém domě sama. Žila jsem se svými myšlenkami, které se vracely do minulosti. Do budoucna se nedívala žádná. Nic tam neviděla. Jen prázdné dny, jen cestu po níž jdu ve stopách své jediné lásky, svého manželství.

Bylo to na večíрку. Když mně ho představili, moje srdce ho nevidělo, nevnímalo ho ani když mne přišel požádat o tanec, ani když jsme spolu hovořili, ani když mi řekl, že je ženatý.

Nežádala jsem nikoho, aby mi četl z ruky, vyložil horoskop, aby oslovil Moiry – bohyně osudu, a přesto se mé přítelkyni zželelo mé samoty na příští cestě a vykládala mě z lógru černé kávy.

„Ty nebudeš sama. Vedle tebe stojí muž a má psa a kočku.“

„Pes a kočka není moje parketa.“

Když to obrázek lógru v prázdném hrníčku říkal podruhé, potřetí, vzala jsem to na vědomí.

Později, když jsme se s mužem setkali podruhé, okamžitě jsem si všimla, že má kočku. Pes nikde nebyl, tak jsem zůstala v klidu sedět u kamen a poslouchala tok jeho řeči, jiskřící bystřinu, ale mé srdce ho ještě nevidělo.

Když se mi známá nabídla, že mně předpoví budoucnost, přikývla jsem.

„Vyložím ti karty,“ řekla. „Mysli na nějakého muže. Nemusíš mi říkat, kdo to je. Ale mysli na něj.“

Poslechla jsem a myslila na toho ženatého muže. Nevím proč jsem si nevybrala muže, kteří mi nabíhali a žili sami, proč ne je a právě jeho.

„Je tu zelené eso. Vyjde vám to.“

Zelené eso jsem viděla, ale druhé větě jsem nevěřila.

Ženatý muž není pro mne, tím jsem si byla jistá. Žádné ženě bych neubližovala, bylo moje celoživotní krédo. Nemohla bych sbírat drobtý z cizího stolu. Nestojím o žádné dobrodružství.

„Vyložte mi karty znovu,“ požádala jsem.

„Třikrát sejměte.“

Poslechla jsem.

„Zelené eso je tu znovu. Bude to láska.“

„Zkuste to ještě jednou,“ napadlo mne.

Než jsem sejmula karty, začala jsem myslet na jiného muže. Na toho, který žil sám a který mi pomáhal. Na muže, jehož dopisy byly poctivé a dobré, na dopisy, v nichž jsem však nenalezla žádnou hřejivou nitku. Na toho muže jsem myslela, než jsem sejmula balíček karet.

Známá se podívala do karet a řekla:

„Vy nemyslíte na téhož muže.“

„Ne, to nemyslím,“ přiznala jsem barvu.

„Tady je žaludské eso.“

„Co to znamená?“

„To je ta nejhorší možná varianta. Z toho nic nebude. Tady neztrácejte čas.“

Vyslechla jsem to lhostejně a klidně. Ani na jednoho z těch dvou mužů jsem nemyslela předtím ani potom.

Šla jsem dál sama svou osamělou cestou a snažila jsem se neohlížet, nehledat stopy mého manžela. Vzdaloval se. Už byl za obzorem, už se ohlížel spoře on i já. Hleděla jsem dopředu, ale stále se přede mnou rýsoval holý horizont, nikde nikdo, takže jsem se občas ohlédla. První měsíce od mezníku jsem šla pozpátku, ale teď po dvou létech jsem upírala oči už před sebe.

Uplynul rok a ani jeden z těch mužů nezažehl plamínek.

Několikrát jsme se setkali. Několikrát jsme spolu hovořili. Několikrát se mi oba snažili pomoci. Ale já jsem je neviděla.

Přišla jsem k němu na návštěvu, k tomu ženatému muži. Seděla jsem u kamen a on na klíně držel kočku. Několikrát ji vyhodil, ale ona se k němu vždy vrátila. Občas ji pohladil a já si v tu chvíli vybavila mého muže. Když mi syn v zimě přinesl malé štěňátko, manžel, že nesmí dovnitř. Štěně vylo za dveřmi. Když manžel šel ven, štěně se hrnulo dovnitř. Manžel mu přiskřípl dveřmi nohu. Štěně zavyl a můj muž ho nakopnul až odletělo přes verandu daleko do závěje.

Okamžitě jsem tu myšlenku zapudila, abych ty dva nesrovnávala. Je to cizí ženatý muž a se mnou nemá nic společného. A tím, že je ženatý ani nemůže mít.

Dívala jsem se kolem, protože jsme seděli v prostorné hale bývalé stáje na jeho chalupě. Klenutý strop, malé okénka, žlaby, všechno pro mne nezvyklé. U stropu visel červený papírový drak. Když se zhaslo světlo, vrhal na stěny a na strop malá světélkující prasátka. Dívala jsem se, jak se pohybují, když otáčím hlavu. Muž byl na svůj nápad a výrobek pyšný. Nikdy bych nevěřila, že je ve svém věku schopen vrátit se do světa dětí, do světa snění a představ. Nic tak romantického bych v něm nehledala. Přidalo to závaží na miskou vah, aby se zváhly v jeho prospěch.

„Co vás k tomu vedlo?“ zeptala jsem se.

Čekala jsem, že řekne: To pro vás,“ ale on se snažil nedávat svůj zájem o mne najevo, jen usmíval a hleděl na živý grošovaný strop svého interiéru s jistou spokojeností.

Bylo mi příjemně v jeho společnosti, zvláště po tom, kdy jsem plnými doušky pila ze své samoty. Seděla jsem v kabátě, ruce složené do klína a nechala jsem se unášet tou chvílí zastavení v čase. Nevím už, co odpověděl na mou otázku. Vzpamatovala jsem se, až náhle vyslovil tu fatální větu.

„Doma mám vlčáka.“

A já rázem viděla ten obrázek z lógru a slyšela. Nebudete sama. Vedle vás stojí muž. A má kočku a psa. Ulekla jsem se, zvláště když se k tomu přidalo to zelené eso.

Maně jsem se podívala na levou dlaň. Čára štěstí se mi táhla dlaní od zápěstí až mezi prostředníček a prsteníček. Čára celistvá, nepřerušená.

„Musím jet,“ zvedla jsem se.

Venku už byla tma, les stál těsně u plotu tichý, čekal na hvězdy, ale ty nikde. Boty se mi bořily do rozmoklé trávy. On vzal moji ruku, vsunul si ji pod paží a řekl: „Abyste neupadla.“ Stál u brány, než jsem sedla do auta, zapnula světla, než jsem odjela.

Ještě teď se zdráhám otevřít oči, abych toho muže viděla, protože si plně uvědomuji, že je ženatý. Zatracenej lógr.

A od té doby jsem přestala pít kávu. Až do doby, než ovdověl.

VÁNOČNÍ

Jednoho rána se děvčátko probudilo hned po úsvitu. Probudilo se do všedního dne, ale když vyhlédlo oknem ven, zůstalo bez dechu. Celý svět se změnil. Oblékl se do bílého.

„Zahrádku nám zalehl bílý kůň,“ řekla babička.

„Jaká krása,“ vydechlo děvčátko úžasem.

Přeběhlo k druhému oknu.

I celičkový dvůr byl bělounký, čistounký. Ještě napříč dvorem neprošly otcovy boty, nepošpinily ten bílý zázrak. Dívenka se kochala tou krásou, až zvedla oči ke košatému ořechu. Stál majestátně u zdi stodoly, přímo před oknem. Stál v plné kráse. Celý kmen, každou větvičku bohatě obalenou sněhem. Třpytil se v bezvětrném ránu, jak se v něm zalíbilo slabým slunečním paprskům. Vypadal úchvatně. Jako ze skla. Jen se rozcinkat.

Děvčátko se téhle chvíle nemohlo dočkat. Konečně přišla zima. Dítě se těšilo, jak otec zapřáhne do saní, zabalí ho do deky a ostatní děti ze vsi si budou za jejich sáně zapřahat své sánky, jedny za druhé. Už se nemohlo dočkat, až otec povolí koňům opratě a cinkot rolniček se rozletí po vsi.

Pak už co nevidět přijdou Vánoce.

Advent čekal za dveřmi. Ale rodiče o něm nemluvili ani nezapalovali svíčky na adventním věnci. Vánoce začínaly v rodině až na Štědrý den. Začínaly tím, že babička ráno zadělala na koláče a vánočky a než těsto vykynulo, roztopila pec. K obědu byla jen polévka a horké koláče. V poledne se ještě musely podojit krávy a odpoledne vydrhnout ve světnici podlaha. Maminka nespěchala. Ještě večer měli s otcem práci ve chlévě. Děvčeti se zdálo, že práci schválně prodlužují, že s ní nespěchají. Že jí to dělají naschvál.

Ten čas byl pro děvče nekonečný, protože se nemohlo dočkat té chvíle, kdy tatínek přinese do světnice stromeček a dovolí jí, aby mu jej pomáhala přistrojit.

Tohle všechno se promítlo děvčeti hlavou, když se dívalo oknem ven, kdy všechno kolem domu bylo jako v zimní pohádce, jako v krajině zakleté ledovou královnou.

„Martin přijel na bílém koni,“ dodala babička od kamen.

Děvčátko ještě nechodilo do školy. Celé dny teď v zimě bylo doma, v jedné prostorné světnici, v jednom domě, na jednom dvoře. Někdy šlo do úvozu sáňkovat. Mělo nové sánky s velkými zatočenými rohy a staralo se jen o to, aby sjelo kopec rychle a dojelo co nejdál, za silnici. Všichni se předváděli a jezdili až přes silnici. Děvče nemohlo být pozadu.

Z velkých kachlových kamen celý den sálalo teplo, i když se na nich právě nevařilo. Dávaly domu pocit bezpečí, živé bytosti. U kamen stála lavice. Děvčátko na ní nesesadlo. Sedávalo na lavici za stolem. Nehrálo si s hračkami. Téměř žádné nemělo. Neustále si kreslilo nebo četlo. Milovalo obrázkové knížky. Ale všechny své knížky už znalo z paměti. Pod každým obrázkem byl jeden či dva řádky a ty si lehce přečetlo a snadno zapamatovalo. Obrázky byly jako skutečné a dívenka jimi procházela, potkávala se v nich s velkým dobrodružstvím a nebezpečím. Dostala se s nimi všude. I do ledových nehostinných krajů k ledním medvědům a polárním liškám. Často si také listovala v jediné

staré učebnici. Uměla z ní pojmenovat všechna zvířata. I ta, která žila v Africe, Indii, za polárním kruhem i v moři. Zvířata prapodivná a nevidaná. Byla přesvědčena, že taková zvířata nikdy neuvidí ve skutečnosti, ale netrápilo ji to. Jen litovala, že jich v knížce není víc. Ale nikdy ji nenapadlo požádat otce o novou knížku. Věděla, že ji může dostat jedině pod stromeček. A proto se na Vánoce tak těšila.

Večer se celá rodina scházela ve světnici. Dědeček sedal u kamen. Děvčátko mělo své místo vedle babičky, pod lampou u stolu. Než se rozsvítilo, zatáhlo se zatemnění. Otec pustil rádio a napjatě poslouchal zprávy. Poslouchali je všichni. Psal se rok čtyřiačtyřicet. Byla válka.

Děvčátko to nevnímalo. Mělo svůj svět. Barevný svět, který se mu otevíral v jeho knížkách. Svět, do něhož mohlo kdykoliv vejít a vytrazit se tak ze světnice a zatoulat se daleko, předaleko. Nikdo si nevšiml, že je pryč a nikdo nepostřehl, kdy se vrátilo.

Dívka si každé odpoledne prohlížela kůlnu, jestli tam není už stromeček. Nebyl tam.

Proto se každý večer obracela na otce: „Tati, kdy už přineseš z lesa ten stromeček?“

„Musíš počkat na Ježíška,“ odbýval ji otec.

„Já to nevydržím. Tak mi přines jeden malý už teď. A na Vánoce až ten pravý.“

Otec neodpověděl.

„Jeden malý. Takhle maličký stromeček,“ ukazovala. „Jen na tři svíčky.“

„A co bys s ním dělala?“

„Měla bych už Vánoce. Tati, prosím, prosím,“ žadonila.

Podívala se na babičku, ale ta, ani nikdo jiný se za její prosbu nepřimluvil. Věděli, jaká je doba, zatímco ona o tom neměla tušení.

Představa malého stromečku si ji celou podmanila. Jakmile ráno vstala, nemyslela na nic jiného, než na docela maličký stromeček. Jak jí přinese kouzlo, jak už bude mít Vánoce. Myslela na to celý den. Dokonce si už našla na pekárně, kde byly v krabicích uloženy vánoční ozdoby, tři skřipce a zbytek svíček od loňska.

Každý podvečer se chodila do kůlny přesvědčovat, jestli stromeček už nepřišel. Vždycky se vracela zklamaná.

Když otec nechce, nevádí, řeklo si děvčátko a rozhodlo se po svém.

Jednou po obědě nikomu nic neřeklo, vešlo do kůlny a vzalo si malou ruční pilku. Schovalo si ji pod kabátek. Nevyšlo brankou k silnici, ale vydalo se zahradou za humna, napříč polem k úvozu. Děti tam sáňkovaly. Už zdálky slyšelo děvčátko jejich smích. Minulo úvoz, šlo rovně kolem chalup, podél plaňkových plotů zahrad až na konec vesnice. Les odtud nebyl vidět. Byl daleko. Před děvčátkem se rozprostíraly jen bílé pruhy polí, oddělené sem tam nějakými keříky.

Děvčátko se nebálo. Odhodlaně šlapalo. Vědělo, že tam někde v té bílé tmě ten les musí být. Musí k němu dojít. Les přece neutíká. Les se jí neschová. Neuteče před ní.

Dívka tiskla pilku k tělu. Neodvažovala se ji vyndat a nést jen tak v ruce. Neměla rukavice. A co kdyby někoho potkala. Jak by to vysvětlila. Nohy se jí bořily do sněhu, ale nezáblo ji. Boty měla vysoké kožené. Kabátek vlněný. Čepici z králičiny, přes uši. Zima se k ní nedostala. Také proto, že se neloudala. Zahřívala se chůzí. Šla rychle, věděla, co chce.

Začalo sněžit. Celý kraj se utopil ve sněhových vločkách. Vítr si s nimi pohrával, vířily lehounce kolem, poletovaly, než dosedly na zem. Děvčeti padaly do obličejů. To se nedalo jimi odradit. Šlo dál, stále rovně, stále tam, kde tušilo les.

Děvčátko si pamatovalo, že les je za silnicí. Pamatovalo si to od léta, kdy šlo s babičkou na hory, na návštěvu k tetě. Pamatovalo si, že to byla dlouhá cesta, než přišly k lesu. Nahoře přímo na lesní cestě zůstal převrácený tank. Celý ohořelý. Strašidelný. Ale tank si teď děvče nepřipomínalo. Nad tím

nepřemýšlelo. Ono chtělo malý vánoční stromeček. Takhle maličký, říkalo si cestou a těšilo se, že si ho zasadí do stojánku vyrobeného z řepy. Neví, jak na to přišlo, asi to slyšelo od dospělých.

Celý svět se kolem dívenky uzavřel. Ta neviděla žádnou cestu, jen bílo pod nohama, nad hlavou, kolem dokola. Neuhýbala, držela stále stejný směr. Šla jistě, rozhodně. V té bílé tmě ji nemůže nic zlého potkat, v té chumelenici se jí nemůže nic stát. Nemůže nad ní přeletět nepřátelské letadlo, nemůže ji mít na mušce nabitá puška. Pro ni válka neexistovala.

Nemyslela na tatínka, nevzpomněla si ani na babičku, ničím se nezatěžovala. Žádnými myšlenkami na domov, na to, co nechala za sebou. Dívala se jen dopředu. Byla soustředěná na to, co musí udělat, co chce a musí mít.

Vtom sklouzla do škarpy a poznala, že je na silnici. Vydrápala se z druhého příkopu na protější pole a přemýšlela, kterou cestou se dát. Jestli tou, na níž leží ohořelý tank nebo tou, která jde podél potoka. Toho prvního lesa se bála, v tom druhém ji děsil hukot vody. Pak si uvědomila, že si to může namířit přes pole přímo k lesu. Nešlo se jí lehce, bořila se po pás.

Konečně vítr ustal, jako kdyby vešla do závětrí. Octla se ve vysokém lese. Zaskočilo ji ticho. Pohlédla do korun stromů a potom k zemi. Ale malé stromečky neviděla. Byly pod sněhem. Vyndala pilku a odhrnovala sníh z každého kopečku, pod nímž tušila svůj stromek.

Netrvalo dlouho a jeden si vybrala.

Na nic nečekala a stromek uřízla.

Nebyl větší než ona sama. Byl maličký a lehký. Složila mu větvičky a vsunula si jej pod paží. Pilku schovala pod kabát. Ruce si vsunula do kapes.

Vydala se k domovu. Sotvaže vyšla z lesa, opřel se do ní vítr. Předklonila hlavu, aby mu čelila a namířila si to stejnou cestou k domovu. Svě předešlé stopy stěží našla. Byly zaváté. Netušila, kudy jde, ale neuhýbala ze směru. Chumelenice houstla a poryvy větru zesilovaly. Bílé běsnění se do ní opíralo, ale ona jako by ho nevnímala. Držela se statečně. Svírala pod jednou paží svůj stromeček a to bylo hlavní. Nepřipustila si, že je válka, to pro ni nebylo podstatné. Ona chtěla svůj předvánoční stromeček a také ho má.

Usmála se. To bude babička překvapená. A tatínek. Ať si nemyslí, že ona bude čekat, že ona si neporadí. Náhle zaslechla letadlo, zvedla hlavu, ale žádné neviděla. Až posléze se ve vánici zatřpytilo stříbrné třepení. Věděla, že je shazuje letadlo. Nedbala na nebezpečí a začala ten staniol sbírat a strkat do kapes. Po chvíli ztratila směr a nevěděla, kudy dál. Blažený pocit vystřídal strach. Pokračovala ve směru svých stop, brodila se sněhem a potácela. Ani nevěděla, kdy přijde k vesnici. Věděla, že je ve tmě kvůli zatemnění. Brodila se statečně dál, až uviděla na pár kroků plot. Poznala, že je ve vsi, že co nevidět bude doma. V úvoze už nikdo nesáňkoval. Bez dětí v něm bylo pusto. Jen v šípkovém keři byly tušit červené přemrzlé plody. Věděla, jak chutnají.

Domů se vrátila za tmy. Pilku vrátila do kůlny, stromeček si přinesla do světnice. Tváře jí hořely. Hned odběhla do sklepa a vrátila se s jednou velikou červenou řepou.

Chtěla si do ní vydlabat díru, ale babička jí vzala nůž z ruky: „Ukaž, ještě by ses řízla.“

Upevnily stromeček, postavily ho pod okno. Rodiče pracovali ve chlívě, dědeček klimbal za kamny, v nichž praskala polínka. Jen babička, když děvče vytáhlo z kapsy třepení, se spěšně pokřičovala: „Máš rozum! Mohli tě zabít!“

Děvče ta slova nechápal. Svíčky na malém stromečku hořely. Jejich plamínky se roztančily po podlaze a po zdi jako mámení. V tu chvíli nebyla válka, v tu chvíli byla na celém světě jen radost a mír.

Děvčátko leželo na zemi u stromečku a očka mu jen zářila. Dívalo se do kouzelného mihotavého světla barevných svíček. Vůně jehličí a vosku zaplnila celou světnici. Děvčátko ani nedýchalo, konečně prožívalo to závrtné kouzlo, nenapodobitelné kouzlo Vánoc.

OBSAH:

1. Cézar
2. Májová
3. Marion
4. Místo na slunci
5. Děti posudků
6. Na Skřivánku
7. Období raka
8. Obchodní milánek
9. Slavnost hašení ohně
10. Prostáček
11. Příkoří
12. Racionální kompozice
13. Sociogram
14. Svět za sklem
15. Zelené eso
16. Vánoční

Vážení přátelé,

V prolínání pomíjivého a věčného je nejdůležitější člověk, jeho dušení svět. Každý člověk jako by měl v sobě ukryté zpětné zrcátko. Do něj se dívá jen on sám, my do něj nevidíme. Přesto nebo právě proto ve svých povídkách vidím člověka čestného, skromného s nepodbízivým postojem k životu.

Budete-li s knížkou spokojeni a chcete-li podpořit literaturu máte možnost poslat nějaký obolus

na můj účet - 78 – 8079 580 277 / 0100